

Provincie Flevoland

Jaarverslag 2004

Voorwoord

Al sinds de instelling van de provincie in 1986 is Flevoland synoniem voor groei, ontwikkeling, nieuwe mogelijkheden. Een dynamische omgeving die volop kansen biedt.

Flevoland biedt ruimte en is daarmee kansrijk in meerdere opzichten. Op economisch gebied, maar ook op het gebied van wonen, cultuur en milieu.

De strategische ligging - als verbindende schakel tussen de Randstad en Oost- en Noord-Nederland – maakt de provincie Flevoland tot een kansrijk gebied. Het college benut deze positie door een meerzijdige externe oriëntatie, vooral gericht op de ontwikkelingsassen Lelystad-Almere-Amsterdam-Schiphol, Lelystad-Dronten-Zwolle en Lelystad-Emmeloord-Heerenveen.

Dat de kansen voor de economie worden aangegrepen komt tot uitdrukking in een opvallend groot aantal starters in Flevoland. En in het feit dat in Flevoland de werkgelegenheid in 2004 nog steeds groeit, terwijl voor Nederland als geheel sprake is van een afname. De provincie stimuleert deze ontwikkelingen met een gericht economisch beleid. Speerpunt daarbij is technologie en innovatie. Op dit gebied hebben Flevolandse ondernemers in 2004 opmerkelijke prestaties geleverd. Het Europese programma levert een wezenlijke bijdrage aan deze ontwikkeling.

Er zijn ook volop kansen voor wonen, niet alleen aantallen nieuwe woningen, maar ook ruimte voor vernieuwing. Met de vaststelling van de Woonvisie Flevoland is een programmatisch inzet van middelen voor wonen aangekondigd. Over de te realiseren woningbouw zijn besprekingen gevoerd met het ministerie van VROM. Deze gesprekken hebben nog niet tot afspraken geleid, zodat voorlopig nog wordt uitgegaan van de eerder geplande woningbouwproductie in de periode van 2005 – 2009.

Om te kunnen inspelen op de kansen voor cultuur zijn in 2004 vastgesteld: het Actieplan Cultuurbereik Flevoland 2005-2008, de Geldstroom beeldende kunst & vormgeving 2005-2008 en de Versterking cultuureducatie 2005-2006. Ook is het Nieuw Land Erfgoedcentrum totstandgekomen.

Ook op milieugebied doen zich volop kansen voor. Voor het agrarisch natuurbeheer is 2004 een topjaar geweest.

Bezien wordt hoe de wateropgave kan worden gecombineerd met ruimtelijke functies als natuurontwikkeling, recreatie en wonen aan het water.

Het college wil de voorwaarden scheppen om de kansen die deze provincie biedt optimaal te benutten. Daarbij wordt bewaakt dat de ontwikkeling evenwichtig verloopt. Vitaal zorgpunt blijft dat de beschikbaarheid van sociale en culturele voorzieningen structureel achterblijft bij de groei. Het college spant zich op diverse fronten in om deze achterstand weg te werken.

Ter voorbereiding op het van kracht worden van de Wet op de Jeugdzorg per 1 januari 2005, heeft de provincie haar regiefunctie op dit terrein versterkt. Er is een besturingsvisie geformuleerd om de samenhang in de jeugdzorgketen te vergroten.

De visie op de ontwikkeling van Flevoland is geformuleerd in het dit jaar gedeeltelijk herziene Omgevingsplan. Ook is opdracht gegeven tot het opstellen van nieuw plan in 2006. Met het brede interactieve traject waarmee dat wordt uitgevoerd in samenspraak met belanghebbenden, is gestart.

In het jaarverslag dat nu voor u ligt, wordt van genoemde zaken verslag gedaan. De rapportage sluit aan op de invalshoeken van het Omgevingsplan, waarbij de producten zijn gerubriceerd naar de 15 programma's en de indeling volgens de programmabegroting 2004.

Met het creëren van Flevoland is ooit ruimte geschapen voor Nederland. Het inrichten van die ruimte is een opgave die meer en meer van de provincie vraagt om te waken over haar eigenbelang: de vitaliteit en schoonheid van het gebied, de alsmaar toenemende verstedelijking die zonder passende infrastructuur en voorzieningen ondenkbaar is en natuurlijk de aansluiting bij de Randstad, bij Noord-Nederland en bij Oost-Nederland, verder Europa in. Kansrijk zijn we, maar ook vastberaden om kansen te benutten.

T. van der Wal,
Provinciesecretaris

M.J.E.M Jager,
Commissaris van de Koningin

Inhoudsopgave

1.	INTRODUCTIE	5
1.1.	De provincie geografisch	5
1.2.	Provinciebestuur	5
1.3.	Organisatie	5
1.4.	Missie en doelstellingen	6
2.	BESTUUR EN BELEID	8
2.1.	BESTUUR	8
2.2.	MAATSCHAPPIJ EN OMGEVING	14
2.2.1.	Werken en ondernemen	14
2.2.2.	Welzijn en zorg	17
2.2.3.	Cultuur	20
2.2.4.	Wonen	22
2.2.5.	Landbouw & visserij	23
2.3.	MILIEU EN WATER	23
2.3.1.	Water	23
2.3.2.	Milieu	25
2.4.	RUIMTELIJKE STRUCTUUR	29
2.4.1.	Infrastructuur & mobiliteit	29
2.4.2.	Natuur & landschap	33
2.4.3.	Ruimtelijke planning	35
2.4.4.	Toerisme & recreatie	38
2.4.5.	Europa	39
3.	VERPLICHTE PARAGRAFEN	43
3.1.	Lokale heffingen	43
3.2.	Weerstandvermogen	46
3.3.	Onderhoud kapitaalgoederen	48
3.4.	Financiering / Treasury	52
3.5.	Bedrijfsvoering	53
3.6.	Verbonden partijen	58
4.	FINANCIEEL JAARVERSLAG	60
4.1.	JAARREKENING OP HOOFDLIJNEN	60
4.2.	EXPLOITATIE	62
4.2.1.	Baten en lasten per programma (excl. cofinanciering EU-projecten)	62
4.2.2.	Opbouw resultaat	67
4.2.3.	Verklaring resultaat per programma	67
4.2.4.	Baten en lasten naar kostensoorten	68
4.2.5.	Gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen	69
4.2.6.	Aanwending post onvoorzien	70
4.2.7.	Incidentele baten en lasten	70
4.2.8.	EMU-saldo	70
4.3.	BEDRIJFSVOERING	70
4.3.1.	Cijfers op hoofdlijnen	70
4.3.2.	Verklaring resultaat bedrijfsvoering	71
4.4.	INVESTERINGEN	72
4.4.1.	Cijfers op hoofdlijnen	72
4.5.	BALANS	74
4.5.1.	Cijfers op hoofdlijnen	74
4.5.2.	Reserves	75
4.5.3.	Voorzieningen	76
4.5.4.	Vaste activa	77
4.5.5.	Vlottende activa en passiva	79
BIJLAGEN	80	
A. FINanciële BIJLAGEN	81	
Bijlage A.I: Grondslagen waardering en resultaatbepaling	81	
Bijlage A.II: Toelichting reserves en voorzieningen	83	
Bijlage A.III: Reserves uit eigen middelen	86	
Bijlage A.IV.: Stand van reserves en voorzieningen	89	
Accountantsverklaring	90	
B. OVERIGE BIJLAGEN	91	
Bijlage B.I.: Organisatieschema provincie Flevoland	91	
Bijlage B.II: Samenvatting realisatie programmadoelstellingen (kwalitatief) (Moet nog worden geactualiseerd)	92	

Foto 1: Provinciehuis

1. INTRODUCTIE

1.1. De provincie geografisch

De instelling van de provincie Flevoland op 1 januari 1986 is een unieke gebeurtenis in de bestuurlijke geschiedenis van Nederland. De provincie is de kroon op de inpoldering van de voormalige Zuiderzee. Een project dat bij elkaar honderd jaar heeft omspannen en in het dichtbevolkte Nederland ruimte heeft geschapen voor grootschalige landbouw, moderne dorpen en steden, en volop natuur en recreatie.

Binnen de provincie Flevoland bevinden zich zes gemeenten; Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk en Zeewolde. Dit beperkte aantal maakt het mogelijk om met korte lijnen efficiënt te werken. De provincie ziet erop toe dat de gemeenten hun taken uitvoeren. Daarbij respecteert zij de beleidsvrijheid van de gemeenten en treedt ze alleen op bij bovenlokale belangen.

1.2. Provinciebestuur

Het provinciebestuur wordt gevormd door de Provinciale Staten. Statenleden worden rechtstreeks gekozen door de inwoners van Flevoland. De voorzitter van Provinciale Staten is de Commissaris van de Koningin (CdK). Provinciale Staten en de door hen voor belangrijke beleidsterreinen ingestelde statencommissies worden bijgestaan door de griffier.

De statencommissies adviseren Provinciale Staten over een voorstel of onderwerp dat betrekking heeft op hun beleidsterrein. Zij overleggen met Gedeputeerde Staten of de Commissaris van de Koningin over verstrekte informatie en het gevoerde bestuur ten aanzien van hun beleidsterreinen.

Provinciale Staten stellen het dagelijks bestuur samen: de Gedeputeerde Staten. Voorzitter van Gedeputeerde Staten is de Commissaris van de Koningin. Het college van Gedeputeerde Staten bestaat, naast de Commissaris van de Koningin, uit vijf gedeputeerden. Het college en de Commissaris van de Koningin en de door Gedeputeerde Staten ingestelde commissies worden bijgestaan door de secretaris. Deze draagt als algemeen directeur de verantwoordelijkheid over de ambtelijke organisatie.

Foto 2: bestuur –Gedeputeerde Staten in 2004, van links naar rechts: Harry Dijkma, John Bos, Laura Bouwmeester-den Broeder, Wubbo de Raad, Michel Jager, Andries Greiner, Tjeerd van der Wal'.

	Taak:
Michel Jager (Commissaris van de Koningin)	Voorzitter Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten met in portefeuille: 'Algemeen Bestuurlijke Aangelegenheden', 'Beleidscoördinatie', 'Openbare Orde en Veiligheid', 'Communicatie' en het voorzitterschap van het 'Comité van Toezicht Europees programma' voor Flevoland
Laura Bouwmeester – den Broeder (PvdA)	Gedeputeerde met in portefeuille: 'Water', 'Milieu', 'Coördinatie Integraal Ontwikkelingsplan Almere' en 'Cultuur'
John Bos (PvdA)	Gedeputeerde met in portefeuille: 'Welzijn en Zorg', 'Jeugd- en Jongerenbeleid', 'Onderwijs', 'Wonen' en 'Facilitaire zaken'.
Wubbo de Raad (VVD)	Gedeputeerde met in portefeuille: 'Plattelandsontwikkeling', 'Landbouw', 'Verkeer en vervoer' en 'Natuur en landschap'
Harry Dijkma (VVD)	Gedeputeerde met in portefeuille: 'Financiën', 'Europese zaken', 'Grondzaken', 'Personeel & Organisatie' en 'Informatisering & Automatisering'
Andries Greiner (CDA)	Gedeputeerde met in portefeuille: 'Economische Zaken', 'Arbeidsmarktbeleid' en 'Ruimtelijke Ordening'
Tjeerd van der Wal	Secretaris GS / algemeen directeur

1.3. Organisatie

De organisatie¹ van de provincie Flevoland wordt aangestuurd door het directieteam, onder leiding van de algemeen directeur. Zij bestaat uit drie sectoren, elk onder leiding van een directeur.

De sector 'Planvorming', onder leiding van directeur Robin Hartogh Heys van de Lier, is verantwoordelijk voor de beleidsontwikkeling. De ambtenaren van deze sector dienen daarbij te zorgen voor samenhang tussen het sociale ('Welzijn en zorg' en 'Cultuur') en fysieke milieu ('Water', 'Natuur en landschap', 'Wonen' en 'Ruimtelijke planning') van de provincie en afstemming met de regionale en interprovinciale ontwikkeling- en implementatieactiviteiten.

¹ Zie organigram bijlage IV

De voorbereiding en uitvoering van beleid met betrekking tot 'Werken en ondernemen', 'Milieu', 'Infrastructuur en mobiliteit', 'Landbouw en visserij', 'Toerisme en recreatie' en 'Europese projecten', is de taak van de sector 'Implementatie en ontwikkeling'. Daarbij bewaakt deze sector, die wordt aangestuurd door directeur Wim Teeuwisse, de samenhang en afstemming tussen regionale plannen.

Onder leiding van directeur Peggy Pastoor, verzorgt de sector 'Middelen' de bedrijfsvoering. De taak van deze sector is het realiseren van samenhang en afstemming bij de inzet van (personele-, materiele-, en financiële) middelen voor te leveren producten van de provinciale organisatie.

Voor grote concernbrede projecten worden tijdelijke interdisciplinaire projectorganisaties ingericht, die rechtstreeks vanuit het directieteam worden aangestuurd.

1.4. Missie en doelstellingen

De missie en doelstellingen van de provincie zijn verwoord in het 'Omgevingsplan'. Dit plan bevat de blauwdruk voor de ontwikkeling en inrichting van de provincie Flevoland.

Flevoland is totstandgekomen om ruimte te bieden. Ruimte voor groei, ruimte voor ontwikkeling. De provincie ziet het als haar taak om ervoor te zorgen dat die groei evenwichtig is. Op basis van de missie 'het creëren van goede bestaansvoorwaarden voor de inwoners van Flevoland', bewaakt zij de kwaliteit van de samenleving. Dat gebeurt in samenwerking met inwoners, gemeenten, rijk, waterschap, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en instellingen.

De centrale doelstelling is voortgaande groei, zodanig dat inwonertal, verbindingen, voorzieningenniveau, werkgelegenheid en inkomensvorming op elkaar zijn afgestemd. Om de mogelijkheden van toekomstige generaties niet in gevaar brengen is duurzaamheid, ofwel behoud van de kwaliteit van milieu, water, natuur en landschap, hierbij voorwaarde.

De centrale doelstelling is vertaald naar uitgangspunten. Deze beleidsuitgangspunten zijn verdeeld in drie invalshoeken:

1. maatschappij en omgeving
2. milieu en water
3. ruimtelijke structuur

De programma's uit de begroting zijn geclusterd naar de drie invalshoeken, om de onderlinge samenhang te verduidelijken. Aan een programma zijn één of meer programmadoelstellingen gerelateerd. Ieder programma bestaat uit één of meer producten. Een product is een verzameling activiteiten, gericht op ontwikkelen, realiseren en/ of ondersteunen van beleid. Het bestuur stelt kaders en controleert de realisatie van het beleid. De organisatie draagt zorg voor de realisatie van de doelstellingen.

Ad1. Maatschappij en omgeving

Hoofddoel is 'een sociale infrastructuur die uitnodigt tot maatschappelijke deelname en een toereikend voorzieningenpakket'. Onderwijs, arbeid, inkomen en voorzieningen op het terrein van zorg, cultuur en vrije tijd, dienen voor een ieder beschikbaar en bereikbaar te zijn. In de woon-, werk- en leefomgeving gaat het om veiligheid, gezondheid en ontplooiingsmogelijkheden.

Programma's en doelstellingen vanuit de invalshoek maatschappij en omgeving:

Programma 6: Werken en ondernemen	- betaald werk voor iedereen - toekomstgerichte (hoogwaardige en kennisintensieve) bedrijvigheid
Programma 8: Landbouw en visserij	- een duurzame en concurrerende landbouw
Programma 9: Welzijn en zorg	- verbetering sociale kwaliteit en toename maatschappelijke participatie - bevordering sociale ontwikkeling en een voorzieningenpatroon dat naar omvang, samenstelling en ruimtelijke spreiding aansluit bij de behoeften
Programma 10: Cultuur	- toegankelijkheid en uitbreiding van het aanbod aan kunst - bescherming van de cultuurhistorische karakteristiek en van aardkundige en archeologische waarden
Programma 11: Wonen	- een op de behoefte afgestemde gedifferentieerd woningbestand

Ad2. Milieu en water

De provincie streeft naar 'kwaliteit van milieu en water'. De druk op milieu en water wordt veroorzaakt door de productie van afval, de uitstoot van schadelijke gassen en het gebruik van energie, drinkwater en grondstoffen. De druk op milieu en water per hoofd van de bevolking, respectievelijk gemeten naar economische activiteit, moet dalen.

Programma's en doelstellingen vanuit de invalshoek milieu en water:

Programma 3: Water:	- bescherming van inwoners tegen overstromingen - gezonde, veerkrachtige watersystemen met garantie van verantwoord
---------------------	--

	watergebruik, en berging voor tijden van droogte
Programma 4: Milieu:	<ul style="list-style-type: none"> - instandhouding en verbetering kwaliteit milieu door minimalisering van de belasting van water, bodem en lucht - verbetering omgevingskwaliteit door in de strategische aandachtsgebieden economische ontwikkeling en zorg voor milieu optimaal op elkaar af te stemmen

Ad3. Ruimtelijke structuur

'Optimale invlechting van Flevoland in de bredere omgeving' is de hoofddoelstelling. Verstedelijking loopt langs de hoofdinfrastructuur en landelijk gebied moet worden behouden en benut voor landbouw, bos, natuur en recreatie.

Programma's en doelstellingen vanuit de invalshoek ruimtelijke structuur:

Programma 2: Infrastructuur en mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> - adequate infrastructuur voor verkeer en vervoer - vermijdbare groei van de automobiliteit tegengaan, door bevorderen openbaar vervoer en gebruik van de fiets - beperking verkeersonveiligheid
Programma 5: Natuur en landschap	<ul style="list-style-type: none"> - behoud en versterking specifiek karakter landschap - bescherming van flora en fauna - voltooiing ecologische hoofdstructuur waarin natuurlijke processen zoveel mogelijk ongestoord verlopen
Programma 7: Toerisme en recreatie	<ul style="list-style-type: none"> - voorwaarden voor instandhouding en stimulering van toeristisch-recreatieve ontwikkeling
Programma 12: Ruimtelijke planning	<ul style="list-style-type: none"> - gedifferentieerde en evenwichtige verdeling van steden en dorpen

2. BESTUUR EN BELEID

2.1. Bestuur

Provinciale Staten

Op 12 maart 2003 is de Wet dualisering provinciebestuur in werking getreden en trad, in navolging op de gemeenten, voor de op 20 maart 2003 geïnstalleerde leden van Provinciale Staten een nieuwe wijze van besturen van de provincie in werking waarbij Provinciale Staten zich in het vervolg dienen te richten op hun drie duale rollen:

- de rol van volksvertegenwoordiger;
- de kaderstellende rol;
- de controlerende rol

We zullen de terugblik over het afgelopen begrotingsjaar doen aan de hand van die drie rollen.

De rol van volksvertegenwoordiger

Luisteren naar de geluiden uit de samenleving en relevante maatschappelijke signalen op de politieke agenda zetten. Statenleden deden dat ondermeer door:

- stellen van vragen tijdens de rondvraag van commissievergaderingen;
- 11 x stellen van mondelinge vragen aan het college tijdens de PS-vergaderingen;
- 4 x stellen van schriftelijke vragen aan het college tijdens de PS-vergaderingen;
- 2 aanvragen van een interpellatiedebat in de PS-vergaderingen;
- 1 initiatiefvoorstel in Provinciale Staten, diverse initiatiefvoorstellen in commissies;
- 48 moties

Daarnaast worden instrumenten ingezet als:

- werkbezoeken (14);
- presentaties door externen bij commissievergaderingen (7);
- inspreken bij commissievergaderingen door burgers en organisaties (28)

Instrumenten die in specifiek zijn ingezet door Provinciale Staten om burgers van Flevoland en hun organisaties te 'horen' waren de hoorzittingen, gehouden in het kader van de totstandkoming van het provinciaal sportbeleid en het provinciaal cultuurbeleid, alsmede de hoorzitting door de projectcommissie Omgevingsplan in het kader van de partiële herziening van het Omgevingsplan.

Bijzondere aandacht verdienen de ingestelde burgerjury's ten behoeve van de advisering van de projectcommissie bij de Integrale Herziening van het Omgevingsplan.

De drie burgerjury's vormen een afspiegeling van de bevolking in hun deel van de provincie. Deelnemers zijn geen professionals. Ze worden op de hoogte gebracht van de materie van het Omgevingsplan en vervolgens wordt hen om een 'oordeel' over bepaalde thema's gevraagd. Het is het raadplegen van de burgers in een vroeg stadium. Natuurlijk zal in een later stadium van de planvorming ook de officiële inspraak worden ingezet. Naast de burgerjury's wordt ook een breder internetforum geraadpleegd met betrekking tot bepaalde vraagstukken uit het nieuwe Omgevingsplan.

Foto 3: Nachtfoto Statenzaal

De kaderstellende rol

Ten behoeve van de kaderstellende rol zijn twee zaken het vermelden waard:

- kaderstelling met betrekking tot sportbeleid en cultuurbeleid
- kaderstelling door middel van de programmabegroting

Kaderstelling met betrekking tot het sportbeleid en cultuurbeleid betreft twee experimentele trajecten waarbij met name de commissie Samenleving betrokken is. Beide trajecten zijn nog niet afgerond en hebben zowel positieve als minder positieve ervaringen opgeleverd. Daarom hebben Provinciale Staten besloten tussentijds een extern onderzoek te laten doen naar de gehanteerde aanpak bij deze twee trajecten. Het onderzoek zal in 2005 verder worden besproken door Provinciale Staten en zal leiden tot aanbevelingen.

Met kaderstelling door middel van de programmabegroting is een goede basis gelegd. Commissies en Provinciale Staten hebben in de Algemene Beschouwingen in het voorjaar geleid tot richtinggevende uitspraken. Duidelijk is dat meer statenleden zich betrokken voelen en het hebben ervaren als een belangrijk sturingsmoment. Belangrijkste uitspraak van Provinciale Staten is dat het budget met betrekking tot de formatie in 2005 niet meer mocht groeien.

Tijdens de begrotingsbehandeling hebben Provinciale Staten geconstateerd dat het college de uitspraken van het voorjaar correct hebben vertaald in de concept-programmabegroting.

Provinciale Staten hebben het college gevraagd om een 'Voortschrijdende Besluitvormings Agenda'. Die is één keer verschenen. Aan de hand van dit document kunnen fracties zich voorbereiden op onderwerpen die in de nabije toekomst in Provinciale Staten zullen worden behandeld. Provinciale Staten hebben dit moment (nog)

niet gebruikt om een eigen prioritering te geven richting het college, noch hebben ze een duidelijk signaal afgegeven bij welke processen ze voor zichzelf een actieve kaderstellende rol zien.

De controlerende rol

De controlerende rol is nog weinig ingevuld. Van het budget voor Onderzoek en Beleidsevaluatie is nauwelijks gebruik gemaakt, behalve dan voor het externe onderzoek naar de aanpak van kaderstelling.

De vier randstedelijke provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland hebben besloten samen te werken in één Randstedelijke Rekenkamer. Daartoe hebben zij een kwartiermaker benoemd en de noodzakelijke besluiten om de rekenkamer daadwerkelijk in te stellen zijn eind 2004 genomen. Het secretariaat van de werkgroep van statenleden die bij deze ontwikkelingen betrokken zijn is uitgevoerd door de griffie van Flevoland. In 2005 zal de nieuw aan te trekken directeur de Rekenkamer opbouwen en operationaliseren.

In het kader van Bestuurlijke Integriteit hebben Provinciale Staten een themabijeenkomst georganiseerd. Deze bijeenkomst is gerelateerd aan het onderzoek naar kwetsbare functies dat is uitgevoerd in de ambtelijke organisatie.

Onderzoek en oriëntatie

Werkbezoeken zijn niet alleen georganiseerd in het kader van de volksvertegenwoordigende rol van de statenleden, maar ook in het kader van onderzoek en oriëntatie. Zo zijn statenleden op werkbezoek geweest in Dmitrov (de partnerregio van Flevoland in Rusland), in Brussel (in het kader van de Europese ontwikkelingen) en zijn er oriënterende bezoeken gebracht in het kader van nieuw drinkwatervoorzieningenbeleid en windmolenbeleid.

Communicatie

Provinciale Staten hebben vastgesteld dat ze blij zijn met de duale ontwikkelingen. Wel werd breed geconstateerd dat communicatie en externe oriëntatie nu volgende aandachtspunten waren. Provinciale Staten hebben daarom hun eigen communicatieplan vastgesteld. Een trainee, aangesteld bij de griffie, heeft vervolgens inventariserende werkzaamheden verricht en wat zaken uitprobeerde. Zo verschijnt nu maandelijks een info-pagina in de huis-aan-huis-bladen met daarin zowel informatie namens het college als namens PS. Ook is een begin gemaakt met persberichten na afloop van commissie- en statenvergaderingen en zijn inter- en intranet aan een kritisch onderzoek onderworpen. In 2005 zal communicatie vanuit PS verder worden vormgegeven.

Gedeputeerde Staten

Het college van Gedeputeerde Staten trad aan in mei 2003 en is inmiddels halverwege haar collegeperiode. In deze periode heeft het college zich ingezet om in te springen op het hoge ontwikkelings tempo van Flevoland in relatie tot het achterblijvende voorzieningenniveau en het achterblijvende niveau van de infrastructuur.

Ook in de resterende collegeperiode zal het college zich hiervoor blijven inzetten. Speerpunten voor 2005 zijn:

- economische ontwikkeling en verbetering van de infrastructuur, bijvoor beeld in en om Almere, de N50, N23 en de Zuiderzeelijn.
- onderwijs, opleidingen op hoger onderwijsniveau zijn er bijna niet in Flevoland. Het aanbieden van onderwijs in de provincie betekent ook dat jongeren langer binnen de provincie blijven en uiteindelijk ook binnen de provincie een baan kunnen vinden.
- jeugdzorg, omdat de bevolking van Flevoland relatief jong is. Het college wil de jeugdzorg in Flevoland naar een hoger niveau tillen.

Kabinetszaken

In het burgemeestercorps van de zes gemeenten in Flevoland zijn de mutaties begeleid. De burgemeester van Dronten is benoemd in Heerlen. Op 16 september is een nieuwe opvolger geïnstalleerd. De burgemeester van Zeewolde heeft aangegeven het ambt ook te verlaten; daar is sprake van waarneming. De burgemeester van Noordoostpolder is voor een tweede termijn (her)benoemd.

Het aantal ontvangen klachten is twee. Eén daarvan afgedaan, en de recentelijk ontvangen tweede is in behandeling.

De instandhouding van een goed uitgerust en opgeleid Provinciaal Coördinatiecentrum heeft vorm gekregen door voortgaande trainingen en oefeningen. Aanvullende voorzieningen zullen na de renovatie van het provinciehuis worden gerealiseerd.

Gedurende het jaar is geadviseerd omtrent 60 aanvragen voor het verlenen van een Koninklijke onderscheiding. Van de aanvragen van voorgaand jaar zijn er 47 gehonoreerd.

Na een periode van teruggang is het aantal aanvragen voor bijdragen uit het Prins Bernhard Cultuurfonds Flevoland 2004 substantieel toegenomen. Hiermee heeft het bestuur de middelen die beschikbaar zijn voor de bevordering van de cultuur in Flevoland beter kunnen benutten.

Het Han Lammers Fonds heeft twee beurzen uitgereikt op het gebied van beeldende kunst.

Openbare orde en veiligheid

De Wet Kwaliteitsbevordering Rampenbestrijding (WKR) is op 1 juli 2004 in werking getreden. Deze wet heeft tot doel het verbeteren van de kwaliteit van de voorbereiding op de rampenbestrijding. De commissaris van de Koningin rapporteert jaarlijks aan de minister van BZK over de stand van zaken met betrekking tot de rampenbestrijding en de voorbereiding daarop. In de rapportage van dit jaar ligt de nadruk op de nieuwe planvorm van de regio: het regionale beheersplan. De provincie heeft nu al een belangrijke rol in het toezicht op de gemeentelijke rampenplannen en rampenbestrijdingsplannen. Ditzelfde gaat nu gelden voor het regionale beheersplan en de organisatieplannen.

Samen met de regionale veiligheidspartners heeft een eerste discussie plaatsgevonden over de invulling van de per 2006 te verwachten veiligheidsregio Flevoland. Ons college houdt toezicht op het gemeentelijke rampenplan, het calamiteitenplan waterstaatswerken en het regionale beheersplan. In het verslagjaar is het calamiteitenplan van het waterschap getoetst. Omdat het niet voldeed aan de wettelijke eisen is het waterschapsbestuur verzocht het plan aan te passen..

Er is gestart met het project Implementatie landelijke risicokaart in de provincie Flevoland (Im-LFF). Provincie, gemeenten, hulpverleningsdienst, politie, waterschap en Rijkswaterstaat, dienst IJsselmeergebied, dragen samen zorg voor de realisatie van de risicokaart en de aanlevering van de benodigde gegevens. In het derde kwartaal van 2005 zal de risicokaart Flevoland naar verwachting worden opgeleverd.

Foto 4: illustratie risicokaart

Er is een opleiding-, training- en oefentraject gevolgd in lijn met het meerjarige opleiding- en oefenbeleidsplan. Alle leden van de provinciale rampenstaf hebben een basisopleiding gevolgd. Er zijn functiegerichte trainingen georganiseerd voor de Commissaris en zijn plaatsvervangers, de voorzitters van het Beleidsondersteunend team en de Kernstaf, evenals voor de modulehoofden. De jaarlijkse bestuurlijke oefening heeft in november plaatsgevonden.

Het jaar heeft een beperkt aantal crisisgerelateerde activiteiten gekend. Als gevolg van de aanslag op Theo van Gogh heeft de provincie aan het Nationaal Coördinatie Centrum (ministerie van BZK) gerapporteerd over de situatie in Flevoland. Hierbij heeft afstemming plaatsgevonden met de gemeenten en de regiopolitie. Veiligheidsnet Flevoland, een digitaal uitwissel(web)platform op het gebied van crisis en rampenbestrijding, is in januari 2004 in gebruik genomen. Na een jaar zal dit initiatief worden geëvalueerd.

In het kader van "integrale veiligheid" zijn in samenwerking met de provinciale veiligheidspartners diverse projecten geïnitieerd, zoals:

- Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing (bevordering veilig ondernemersklimaat)
- Pilot Veiligheidseffectrapportage N23 (wegverbinding tussen Lelystad en Dronten) (welke als basis dient voor een beleidsdocument Veiligheidseffectrapportage)
- Project Jeugd een Zorg voor Politie Flevoland (gericht op vroeg signaleren van probleemjeugd door de politie)
- Project Openbare calamiteitsite Flevoland (gericht op openbare communicatie van crisis en rampen).

Financieel toezicht gemeenten

Uit de begrotingen voor 2005 kan worden afgeleid dat de druk op de financiële positie van de Flevolandse gemeenten is toegenomen. Daarmee wordt de ontwikkeling voortgezet die zich ook in het vorige verslagjaar aftekende. Dat is zorgelijk, maar naar verwachting zullen de meeste gemeenten met verdergaande ombuigingen op termijn het materieel evenwicht in de begroting herstellen. Met uitzondering van de gemeente Zeewolde geldt voor de gemeenten dan ook repressief toezicht in 2005. Wel zal het geïntensiveerd ambtelijk en bestuurlijk overleg ook in 2005 worden gecontinueerd. De omvangrijke ombuigingstaakstellingen maken het volgen van de ontwikkeling van de financiële positie noodzakelijk en zijn daartoe waar nodig specifieke afspraken gemaakt.

De financiële positie van de gemeente Zeewolde vereist (op grond van het beleidskader financieel toezicht) nog steeds een preventief toezichtsregime. In 2005 zal in samenwerking met het ministerie van BZK een begrotingsscan worden uitgevoerd om de dieperliggende oorzaken van de financiële problematiek nader te kunnen duiden. Deze informatie is tevens ondersteunend bij de door de gemeente te voeren kerntakendiscussie.

In 2004 is in vervolg op de landelijke discussie over de modernisering van het financieel toezicht door BZK en de toezichthouders gewerkt aan een nieuw minimum beleidskader financieel toezicht. Met name de uitwerking van het nieuwe toezichtcriterium (duurzaam evenwicht) staat daarbij centraal. In plaats van de komende jaarbegroting wordt bij dit nieuwe criterium de meerjarenraming leidend voor het te bepalen toezichtsregime. Een wetswijziging om dit nieuwe criterium in de gemeentewet te verankeren, ligt thans ter behandeling voor. Verwacht wordt dat dit in de loop van 2005 kan worden afgerond.

Communicatie

Er zijn nieuwe stappen gezet in het zichtbaar maken van wie de provincie is en wat zij doet. Bestuurders moeten gezicht en woordvoerder van de provincie zijn. Actuele ontwikkelingen en strategische en inspirerende doelen bieden daartoe steeds weer kansen. Bestuurders en communicatieadviseurs hebben daarom gezamenlijk een mediatraining doorlopen.

De openbare besluitenlijst is ingevoerd en wordt door de communicatieadviseurs in een wekelijks persuur toegelicht. Dit heeft geleid tot structurele aandacht in de media. Ad hoc omgaan met reageren op actualiteiten hebben ondersteuning geleverd, zoals bij jeugdzorg, Flevoherbs, milieuzaken (varkenshouderijen en bodemverontreinigingen) en het bij warm weer smeltende asfalt op de Hanzeweg hetgeen normaal autoverkeer ter plekke gedurende enige tijd onmogelijk heeft gemaakt.

Om communicatie tijdig bij beleidsvorming te betrekken zijn beleidsmedewerkers getraind, met een Handreiking Communicatie en instructies omtrent het schrijven van een persbericht, het opstellen van een communicatieplan en de te volgen interne procedures daarbij, met name in verband met de relatie tot GS en media.

Enkele grote (beleids)projecten zijn communicatief begeleid, waaronder het nieuwe Omgevingsplan, de Zuiderzeelijn, de Landschapsverordening, en de Risicokaart. Speciale aandacht is er geweest voor de doelgroep jongeren. Vanuit de nota 'Cool Flevoland' zijn projecten gestart om jongeren bij de politiek te betrekken: een film over jongeren en veiligheid in het openbaar vervoer, jongerenpanels en het opzetten van een jongerensite.

Er is gestart met het omvormen van het huidige internet tot een vraaggericht medium. De 'klanten' van de provincie zijn op hun informatiebehoefte ondervraagd. Dit heeft tot een eerste opzet geleid. De interne communicatie van de organisatie heeft een impuls gekregen met de introductie van het nieuwe intranet en het steeds beter op de interne behoefte afstemmen van het interne nieuwsmedium Flevoflitsen.

Rechtsbescherming

Op 1 oktober 2004 is het instellingsbesluit van de Adviescommissie bezwaarschriften provincie Flevoland in werking getreden. Dit betekent dat het college of de Provinciale Staten de bij hen ingediende bezwaarschriften voortaan voor advies ter hand stellen van deze Adviescommissie. De Adviescommissie hoort bezwaarden c.q. belanghebbenden en brengt aan college of Provinciale Staten advies uit over het door hen te nemen besluit op een bezwaarschrift. Bij de beoordeling van een bezwaarschrift wordt niet alleen gekeken of het genomen besluit juridisch juist is, maar ook of bij het nemen van het besluit voldoende rekening gehouden is met het vastgestelde beleid.

Het werken met deze externe adviescommissie is nieuw voor Flevoland.

De zes leden van deze commissie zijn op bestuurlijke en juridische ervaring geselecteerd uit de 120 belangstellenden die zich hadden aangemeld

De adviescommissie is op 19 oktober daadwerkelijk met haar werkzaamheden (in de vorm van driewekelijkse zittingen) begonnen.

De in de statenvergadering van 6 november 2003 aangenomen motie inzake overtollige regelgeving heeft uitvoering gekregen door het openstellen van de internetsite www.minderregelsinflevoland.nl op 11 maart. De respons op dit meldpunt voor hinderlijke regelgeving is beperkt.

Bestuurlijke organisatie en samenwerking

In het kader van de belangenbehartiging van de Randstad heeft Regio Randstad intensief overlegd over de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit. Flevoland is niet vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur, maar wel in de ambtelijke organisatie. Langs die weg heeft hierover afstemming plaatsgevonden met onze provincie. De lobby van Regio Randstad om in te zetten op de Randstad als het deel van Nederland waar de beste economische kansen liggen sluit goed aan bij de opvattingen van het huidige Kabinet. De visie hierover van Regio Randstad is neergelegd in de Economische Strategie Randstad en de Strategische EU-randstadagenda, die beide zijn verschenen.

Toezicht Waterschap

Het waterschapsreglement is geactualiseerd. De zorg voor de buitendijkse gebieden is opgedragen aan het waterschap. Daarnaast is het artikel over de samenstelling van het bestuur gewijzigd. Het dagelijks bestuur van het waterschap bestaat nu uit minimaal 3 leden en maximaal 4 leden. In het reglement is voorts het preventief toezicht op de regionale waterkeringen geregeld. Het Overgangsreglement is ingetrokken. Het onderdeel kostentoedeling is niet gewijzigd.

Conform de indicatoren uit de programmabegroting zijn in het kader van het toezicht op het waterschap in het verslagjaar de volgende acties uitgevoerd:

- circa 5 peilbesluiten zijn goedgekeurd.
- De omslagklassenverordening is goedgekeurd.
- In de verordening waterkeringen Noord-Nederland is het preventief toezicht van gedeputeerde staten op de regionale waterkeringen nader ingevuld.
- In juni 2004 heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden over de invulling van het repressief financieel toezicht door de provincie en meer specifiek over de opmerkingen van de provincie op de financiële stukken van het waterschap.

De kostentoedelingsverordening is niet aangepast.

Europa

Het verslagjaar is bijzonder door de Europese verkiezingen en het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie. Om de inwoners van de provincie de kans te geven nader kennis te maken met de betekenis van Europa is in het najaar de Europaweek gehouden, als onderdeel van de Open Dagen die het Comité van de Regio's jaarlijks organiseert. In het kader van de Europaweek zijn in Brussel (het Huis van de Nederlandse Provincies) en in Flevoland diverse activiteiten ondernomen. Zo zijn op het Provinciehuis ruim 400 scholieren uit de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs ontvangen voor een speciale Europales. De provincie heeft sterk

bijgedragen aan interprovinciale samenwerking door het prioritaire IPO-dossier Europees regionaal beleid 2007-2013 te trekken.

Er is een Terugblik actieplan Europa 2004/Vooruitblik 2005 opgesteld, met een overzicht van de activiteiten die de provincie uitvoert op Europees terrein. De Terugblik is op 16 december gepresenteerd voor de commissie bestuur en is verspreid onder de overige leden van uw Staten.

Dmitrov

In het afgelopen jaar is veel gebeurd en zijn belangrijke projecten tot stand gebracht in Dmitrov. Dat is alleen mogelijk als betrokkenen, vrijwilligers en professionele organisaties op velerlei maatschappelijk terrein, enthousiast, met grote inzet en vasthoudendheid de uitvoering van projecten ter hand nemen.

Tijdens het kennismaking- en oriëntatiebezoek aan Dmitrov hebben de Staten van Flevoland een goede indruk gekregen van het vele en vruchtdragende werk dat in Dmitrov tot stand is en wordt gebracht. Door in te stemmen met het memorandum voor samenwerking voor de periode 2004-2007 hebben zij aangegeven het programma volledig te ondersteunen. Er zijn over en weer 30 missies uitgevoerd, waarvan 15 naar en 15 afkomstig uit Dmitrov. Ten opzichte van 2003 betekent dit een toename met 6 missies, een stijging van 25 procent.

Foto 5: Dmitrov

In de Terugblik 2004 en Vooruitblik 2005 is te lezen welke voortgang het Dmitrovprogramma in 2004 heeft doormaakt. "High-lights" daarbij zijn:

- Kennismakingsbezoek van Staten van Flevoland, jubileumconferentie en publicatie van een fullcolor jubileumbrochure 12,5-jaar samenwerking met Dmitrov;
- Teken memorandum samenwerking 2004-2007 tijdens het Statenbezoek van februari 2004;
- "Meet the World, meet Russia" bijeenkomst in het Word Trade Centre Almere, waaraan ruim 100 bedrijven en instellingen deelnamen;
- Opening ouderenzorg project "Huis van de Vriendelijkheid" tijdens de viering van het 850-jarig bestaan van de stad Dmitrov. Ter gelegenheid van de 850ste verjaardag van Dmitrov heeft de provincie 10.000 euro beschikbaar gesteld voor een muurschildering, te realiseren door Flevolandse kunstenaars;
- Bezoek delegatie onder leiding van gedeputeerde J. Bos met vertegenwoordigers uit de sportwereld, jeugd- en gezondheidszorg in november. Dit bezoek vormt de aanzet tot een aantal nieuwe samenwerkingsinitiatieven en projecten;
- Donatie van 175 computers door de provincie.

Omgevingsplan

Het Omgevingsplan is in het verslagjaar gedeeltelijk herzien. Het conceptontwerp van deze partiële herziening heeft volgens de Inspraakverordening Flevoland ter inzage gelegen van 26 januari tot en met 24 februari 2004. De binnengekomen reacties zijn door Gedeputeerde Staten verwerkt in de ontwerp- partiële herziening van het Omgevingsplan. Het ontwerp plan heeft ter visie gelegen van 24 mei tot en met 28 juni. Hierop zijn 24 zienswijzen ingediend. Voor deze zienswijze heeft Gedeputeerde Staten een antwoordnota opgesteld. Dit heeft tot enkele wijzigingsvoorstellen op het ontwerp geleid. Op 7 oktober 2004 heeft Provinciale Staten de partiële herziening vastgesteld. Deze is inmiddels in gedrukte vorm beschikbaar. De belangrijkste onderwerpen van de partiële herziening zijn het bedrijfslocatiebeleid, het waterbeleid en een aantal deelonderwerpen op het gebied van landbouwontwikkeling.

Op 11 maart 2004 heeft Provinciale Staten de bestuursopdracht voor een nieuw Omgevingsplan vastgesteld. Hiermee geven PS aan GS de opdracht om een nieuw Omgevingsplan te maken. Dit moet in november 2006 gereed zijn. In de eerste fase van het proces heeft GS intern een verkenning van de opgaven voor het nieuwe Omgevingsplan gemaakt. Deze Contourennota is op 31 augustus door GS vastgesteld. Op 4 oktober is in een brede startbijeenkomst de aftrap gegeven voor het interactieve proces, de volgende fase. Dit interactieve proces bestaat uit 2 sporen. In het provinciebrede spoor bespreekt GS met de gebiedspartners aan de hand van een aantal thema's provinciebrede opgaven. Hiervoor heeft 10 december een Themaconferentie plaatsgevonden rond de thema's landelijk gebied, stedelijk gebied, schakelfunctie en kwaliteit. In het gebiedsgerichte spoor wordt in de vier gedefinieerde gebieden, Noordelijk Flevoland, Oostelijk Flevoland, Zuidelijk Flevoland en de Grote Wateren, samen met betrokken gebiedspartners de gebiedsgerichte opgaven uitgewerkt. Hiervoor hebben in november de eerste Gebiedsdialogen plaatsgevonden met bestuurders van provincie, gemeenten, waterschap en belangenorganisaties. Dit interactieve proces moet leiden tot een hoofdlijnennota in de zomer van 2005, die vervolgens wordt uitgewerkt tot een ontwerp Omgevingsplan dat begin 2006 gereed moet zijn.

2.2. Maatschappij en omgeving

2.2.1. Werken en ondernemen

Economisch beeld

Hoewel de Nederlandse economie een lichte groei laat zien is deze bij lange na nog niet voldoende om de toename van de werkloosheid te stoppen. Wat voor Nederland geldt, geldt in nog sterkere mate voor Flevoland. De keerzijde van de medaille is dat waar Nederland als geheel een terugloop van de werkgelegenheid laat zien (-1%) er in Flevoland nog steeds sprake is van groei (2%). Opvallend (en een bewijs voor de groeikracht van Flevoland) is het relatief grote en nog steeds stijgende aantal starters in Flevoland.

De groei van de werkgelegenheid is niet voldoende om de snelle toename van de beroepsbevolking bij te houden. Dit betekent dat er niet alleen kwantitatief maar ook kwalitatief werk aan de winkel is. In de Nota Economie (regionaal economisch ontwikkelingsbeleid Flevoland 2005-2010) zullen accenten worden gelegd in aanvulling op reeds vastgesteld beleid op deelgebieden.

In 1.000	1995 (1)	2000	2001	2002	2003	2004
Beroepsbevolking	115	151	158	164	169	175
Bezette fulltime arbeidsplaatsen	72	103	110	114	115	118
TEKORT AAN BANEN	-43	-48	-48	-50	-54	-57

Beroepsbevolking, het aantal bezette fulltime arbeidsplaatsen (12 uur per week of meer), en het tekort aan banen in Flevoland

Het aantal ha uitgegeven bedrijventerreinen per gemeente	1999	2000	2001	2002	2003
Almere	32,1	19,1	24,1	22,4	8,6
Dronten	9,1	6,2	9,7	6,0	6,8
Lelystad	15,0	12,4	17,5	11,8	6,5
Noordoostpolder	18,8	4,0	11,6	6,9	2,1
Urk	2,8	7,7	4,9	3,3	1,6
Zeewolde	10,7	0,5	2,0	0,0	2,2
Flevoland	88,5	49,9	69,9	50,4	27,8

Provinciaal niveau

Thans is nog van kracht het REOF 2000-2005. Een nieuwe nota economie, over het regionaal economisch ontwikkelingsbeleid Flevoland 2005-2010, zal begin 2005 vastgesteld kunnen worden. Naast het daarin verwoorde en reeds vastgestelde beleid op een groot aantal deel terreinen zijn op basis van een in 2004 uitgevoerde omgevingsanalyse aanvullende accenten geformuleerd.

De Ontwikkelings Maatschappij Flevoland (OMFL) is tot stand gekomen, die gericht is op het bevorderen van investeringen en werkgelegenheid, stimuleren van samenwerking, opbouwen van netwerken en op het uitvoeren van acquisitie. Zij heeft in haar korte bestaan al bijzondere wapenfeiten genoteerd. Door namens de provincie op te treden als onderhandelingspartner is bereikt dat het gebouw van het Geomatics Business Park is overgenomen door Cofyton (projectontwikkelaar ING bank), waardoor de toekomst van dit park is veiliggesteld. De OMFL speelt een belangrijke rol bij het project "Nieuwe bedrijvigheid Flevoland".

Foto 6: OMFL-kantoor

Eind 2004 is duidelijk geworden dat de huidige plannen om te komen tot realisatie van een Multimodaal Overslag Centrum Lelystad nog niet kunnen worden gerealiseerd. Het eindvoorstel van de private partijen is door de gemeente afgewezen. De provincie blijft van oordeel dat de betreffende locatie als strategische locatie voor dit doel gereserveerd moet blijven.

Luchthaven Lelystad heeft aangekondigd binnen de planologische kernbeslissing te willen groeien tot een luchthaven met 3 à 4 miljoen passagiers door naast zakenjets ook charters te accommoderen. De provincie heeft voor de noodzakelijke baanverlenging tot 2100 meter 1,27 miljoen euro toegezegd.

Voorwaardenscheppend beleid

Met de gemeenten is intensief samengewerkt op het gebied van breedband. Terwijl de provincie onderzoek heeft uitgevoerd naar de meest wenselijke infrastructuur op dit gebied, houden de gemeenten zich, in afstemming met de provincie, met name bezig met vraagbundeling.

Locatiebeleid

De vaststelling van het locatiebeleid is gevolgd door de vaststelling van de beleidsregel locatiebeleid en door het tot stand komen van de Visie Werklocaties die als toetsingskader voor de gemeentelijke plannen (de Gemeentelijke Vestigings Visies) op het gebied van werklocaties zal fungeren.

Arbeidsmarktbeleid

De nota "Werken aan Werk" is vastgesteld, waarmee de basis is gelegd voor de uitvoering van het arbeidsmarktbeleid. De aanpak van jeugdwerkloosheid vergt thans aandacht. Verschillende projecten zijn afgerond c.q. gestart, waaronder "de sterkste schakel" (ondernemerschap en onderwijs), "bedrijfsmentoren" (extra begeleiding doelgroepen binnen nieuwe werkkring), "stages nieuwe stijl (stans) (aansluiting beroepsonderwijs – arbeidsmarkt)", "MKB leerbanen (aansluiting jongeren op de arbeidsmarkt)", "Project glastuinbouw" (werkzoekenden interesseren voor de glastuinbouw), "stage-vacaturebank Dronten" (databank via internet voor vraag naar en aanbod van stages en vacatures in Dronten) en de Flevopenningen, gericht op het positief onder de aandacht brengen van onder meer startend ondernemerschap.

Technologie en innovatie

Innovatie en technologie is speerpunt van beleid en staat centraal op de politieke agenda van Den Haag en Brussel. In Flevoland wordt al vanaf 1996 ingezet op innovatie en technologie.

Op basis van het Regionaal Innovatie- en Technologie Plan (RITP) wordt in goede samenwerking tussen kennisinstututen, overheden, intermediairen en georganiseerd bedrijfsleven uitvoering gegeven aan het beleid. Het bestuurlijk Platform RITP speelt hierbij een belangrijke sturende rol. Afstemming en uitvoering vindt plaats in het Innovatieteam waarin provincie, K.v.K, Syntens en Technocentrum nauw samenwerken.

Het Innovatieteam, dat elke vier weken bijeenkomt, vormt tevens de Adviescommissie voor de uitvoering van het Europees programma Innovatieve Acties. Via dit programma kon dit verslagjaar een stevige impuls worden gegeven aan vier thema's uit het RITP: technostarters (2 projecten), clusters (3 projecten), ICT (9 projecten) en internationalisering (2 projecten).

Opvallend is dat Flevoland het, ondanks een beperkte kritische massa, zo goed doet op innovatiegebied. Diverse ondernemers uit Flevoland hebben dit jaar eindronden in innovatieprijzen op verschillende gebieden bereikt dan wel eerste prijzen behaald. Zo behaalden twee Flevolandse bedrijven een eerste prijs tijdens het nationale ID-NL evenement op het gebied van innovatie en uitvindingen. Het zegt veel over de innovatiekracht van het Flevolands bedrijfsleven in het algemeen en over de durf en inventiviteit van de Flevolandse ondernemer in het bijzonder.

foto 7. prijswinnaars ID-NL

Er is dit jaar extra aandacht gegeven aan communicatie over het belang van innovatie en technologie in Flevoland. Er is een brochure (Innoveren en ondernemen in Flevoland) gemaakt en een handzaam overzicht van Europese subsidies voor het Flevolandse MKB opgesteld. Ook is er een boek met als titel 'Innovatief Flevoland' gepresenteerd tijdens het jaarlijkse Flevo-ontbijt, dat in het teken stond van innovatie.

In verband met het overlijden van Prins Bernhard is de uitreiking van de Flevopenningen tijdens het ondernemerrsgala verschoven naar begin 2005. De belangstelling voor dit evenement blijkt overweldigend.

In 2004 is de eerste fase van de Kennisatlas Flevoland gereed gekomen. Deze atlas is een belangrijk instrument om de onderlinge samenwerking tussen bedrijven en instellingen te vergroten en inzicht te bieden in elkaars mogelijkheden.

Bij het adviesprogramma voor medisch-technologische bedrijven is het clusterbeleid succesvol gebleken. Daar waar andere clusterinspanningen niet of nauwelijks aan voldoende draagvlak komen, blijkt dit adviesprogramma (dat door externe deskundigen wordt uitgevoerd) duidelijk in een behoefte te voorzien. Het programma voorziet in een advies en een begeleidingstraject voor alle 130 med-tech bedrijven in Flevoland. Het verstrekte advies is gratis en daardoor laagdrempelig. De ingehuurd consultants komen bij de bedrijven op bezoek en afhankelijk van de vraag wordt er al dan niet een begeleidingstraject opgezet. Niet alle bedrijven blijken behoefte te hebben aan advies. Vooral de grote (lees professionele) bedrijven hebben een hoog kennisniveau en een goed werkend netwerk. Kleinere bedrijven blijken daarentegen over het algemeen een grotere kennisvraag te hebben. Als gevolg van dit programma ontstaan er projecten en projectideeën die er anders niet waren gekomen. Hierbij kan gedacht worden aan de gerobotiseerde apotheker, plannen voor een nierdialysekliniek, samenwerking tussen het Flevoziekenhuis en een bio-psychologisch researchbedrijf, inspanningen om te komen tot een voor Flevoland op maat gemaakte verzekeringspolis, en het door twee bedrijven gezamenlijk opzetten van een productielijn voor de ontwikkeling en verpakking van medicijnen. De externe adviseurs presenteren zich duidelijk als handelend in opdracht van de provincie. Het blijkt dat dit een positief effect heeft op de bejegening door het ontvangende med-tech bedrijf. Kennelijk is de provincie een neutrale en niet bedreigende partij voor deze sector.

Met het energiecluster (windenergie, biobrandstoffen en waterstoftechnologie) is eind 2004 begonnen. Om deze en andere clustermogelijkheden krachtig in de benen te zetten is in de loop van 2004 verschillende keren overlegd met de OMFL over de aanstelling van een coördinator clusterstimulering in het kader van het EPD. Daartoe heeft de OMFL eind 2004 een Europese-subsidieaanvraag ingediend.

Ook is een verkenning uitgevoerd naar de behoefte aan een onderwijs- en demonstratiecentrum op het gebied van kennis en technologie, de zogenaamde Donkervoortacademie. De uitkomsten zijn nog niet bekend.

Economische gebiedspromotie en handelsbevordering

In 2004 hebben de provincie Flevoland en de Kamer van Koophandel twee initiatieven ontwikkeld om het onderlinge zakendoen en de creativiteit bij het bedrijfsleven, en daarmee de Flevolandse economie, een extra impuls te geven. Het eerste initiatief 'Ondernemers ontmoeten Ondernemers' is een enorm succes. Het tweede evenement 'Het ondernemersgala' is hiervoor aan de orde geweest.

Afgelopen jaar zijn met de provincie Utrecht de belangrijkste voorbereidingen getroffen voor een gezamenlijke handelsmissie naar China die in april 2005 zal gaan plaatsvinden. Deze handelsmissie moet een impuls geven aan de sluimerende relatie met Zhejiang. In juni is voor de derde keer deelgenomen aan de 'Bio'-beurs in San

Fransisco, ter bevordering van het internationaal zaken doen op het 'Bioscience Park Lelystad'; een initiatief van ID-Lelystad om op haar grondgebied een duurzaam en innovatief bedrijvenpark te ontwikkelen. De deelname van bedrijven uit Utrecht en Flevoland aan 'Intertech 2004' in Durham gaf bedrijven de gelegenheid contacten te leggen met mogelijke partners in enkele hightech sectoren.

2.2.2. Welzijn en zorg

Jeugdzorg

De Wet op de Jeugdzorg is per 1 januari 2005 van kracht. Taken en verantwoordelijkheden van de provincie nemen toe zoals voor (gezins)voogdij en jeugdreclassering. De provincie wordt regisseur van de gehele jeugdzorg en zet daarop in 2004 al fors in.

Er is een besturingsvisie gemaakt om de samenhang in de jeugdzorgketen te vergroten. De provincie heeft zijn regiefunctie versterkt. Dit heeft geleid tot een nieuwe visie die door de sector jeugdzorg wordt onderschreven. In de nieuwe visie ligt de nadruk op ambulante hulp aan huis met een vaste hulpverlener gedurende het gehele zorgtraject. Op basis van de nieuwe visie volgt begin 2005 een herzien capaciteitsplan. De verwachting is dat met dezelfde middelen meer jeugdigen geholpen kunnen worden en dat is ook de eis van het Rijk.

In september is het vakinternaat Nieuw Veldzicht in Almere geopend. Druk vanuit provincie en jeugdzorg levert 2,6 miljoen euro op omdat Flevoland de bovenregionale middelen voor Nieuw Veldzicht alleen voor Flevoland mag inzetten. Daarmee komt de financiering van de Jeugdzorg in Flevoland op een gemiddeld landelijk niveau. Hiermee staat Flevoland na jaren van politieke druk eindelijk op de jeugdzorgkaart.

Bureau Jeugdzorg is bestuurlijk en ambtelijk intensief gevolgd. Er is een saneringsplan uitgevoerd en de tekorten van Bureau Jeugdzorg worden verrekend tussen Rijk en provincie. De zorgaanbieder Boschhuis moest reorganiseren wegens forse tekorten. Ook hier is bestuurlijk en ambtelijk flink geïnvesteerd. Het Boschhuis heeft weer een sluitende begroting en dekt zelf tekorten af. Er is door de provincie een traject in gang gezet dat moet leiden tot fusie en schaalvergroting in de jeugdzorg om zo de bedrijfsvoering te waarborgen.

Wachtlijsten jeugdzorg

Het Rijk heeft beperkt wachtlijstmiddelen beschikbaar gesteld voor jeugdzorg. De provincie heeft nog eens 200.000 euro incidentele wachtlijstmiddelen toegevoegd. De wachtljsten voor geïndiceerd aanbod stijgen desondanks door snelle bevolkingsgroei en de toenemende zwaarte van hulpvragen waardoor aanbod intensiever moet worden. Met meer ambulante hulp in 2005 op grond van de nieuwe zorgvisie zal naar verwachting de wachtlijst kleiner worden. In het verslagjaar zijn weer meer cliënten (+10%) aangemeld bij het Bureau Jeugdzorg maar desondanks bestaat er voor het Bureau Jeugdzorg geen wachtlijst aan de voordeur.

Tabel: Bureau Jeugdzorg (BJZ) nieuwe aanmeldingen en wachtljsten jeugdzorg

	2002	2003	2004
Aanmeldingen	1283	1505	1656 *)
Wachtlijst jeugdzorg	130	196	247 per 1/10/04
Wachtlijst GLAZ **)	-	60	66

*) doorrekening van drie (1.242) naar vier kwartalen (1.656) in 2004

**) Geïndiceerd Licht Ambulante Zorg; cliënten krijgen via Bureau Jeugdzorg direct lichte jeugdzorg aangeboden.

De wachtlijst bij het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is toegenomen. Om de toename op te vangen worden de extra middelen voor het AMK als onderdeel van het Bureau Jeugdzorg (BJZ) in 2005 door de provincie gecontinueerd.

Tabel: Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)

	2002	2003	2004
Advies	786	857	1060
Consult	173	241	297
Melding	346	300	401
Wachlijst *)	28	15	61

*) betreft het aantal zaken wachtend op start onderzoek langer dan 5 werkdagen

Provinciale jeugdzorg en aansluiting gemeentelijk jeugdbeleid

Provincie en gemeenten stemmen als regievoerders de provinciale jeugdzorg en het gemeentelijk jeugdbeleid op elkaar af. Door nieuwe wetgeving en beperkte middelen is de inzet van Bureau Jeugdzorg in het lokale aanbod afgenomen. Bureau Jeugdzorg maakt met de gemeenten nieuwe afspraken over de aansluiting met het lokale Jeugdbeleid. In mei 2004 is door het College van Gedeputeerde Staten het meerjarenplan Raak/Zorg nabij vastgesteld voor een sluitende aanpak van kindermishandeling. Na planvorming is in november begonnen met de daadwerkelijke uitvoering van hulp.

Intensivering Jeugdbeleid

Najaar 2003 is de aanzet gegeven tot het project Intensivering Jeugdbeleid, waarvoor het college van Gedeputeerde Staten gedurende vier jaar een bedrag van 75.000 euro per jaar heeft uitgetrokken. Er is een projectgroep samengesteld, waarin de beleidsvelden Jeugdzorg, Sport en Onderwijs zijn vertegenwoordigd, aangevuld met externe adviseurs. Deze projectgroep heeft een plan "Leef met Stijl" gemaakt, een projectstructuur ingericht en een meerjarenbegroting opgesteld. Doel van het plan is met het instrument Leefstijl bij te dragen aan de sociale cohesie onder jeugdigen in Flevoland. Zoveel mogelijk Flevolandse uitvoerende instellingen, die bemoeienis hebben met groepen kinderen of jongeren zijn benaderd voor deelname. Dit heeft geresulteerd in deelname van ongeveer 40 lokale en provinciale instellingen (een bereik van circa 8.000 jongeren) in het eerste projectjaar. Er zijn contacten met de ministeries (o.a. Operatie Jong) en de inspecties Jeugdzorg en Onderwijs. Mogelijkheden voor Europees geld en de contacten met internationale partners worden onderzocht.

Op basis van het plan is een onderzoeksvraag geformuleerd en de Universiteit van Amsterdam (Kohnstamm Instituut) is gestart met het monitoren van het project.

Sport

In 2004 is op duale wijze het sportbeleid voor de jaren 2005-2008 geformuleerd. De Statencommissie Samenleving heeft het beleidskader opgesteld na raadpleging van deskundigen uit het Flevolandse sportveld. Het College heeft gezorgd voor de vertaling en invulling van dit kader. Ten opzichte van het oude beleid zal in de periode 2005 – 2008 extra ondersteuning aan sportverenigingen worden gegeven. Bovendien zal (schoolgaande) jeugd gestimuleerd worden om meer te bewegen. Zo worden er intensievere banden tussen breedtesport en topsport gelegd. Besluitvorming vindt begin 2005 plaats.

In het jaar van de Olympische Spelen in Athene is aandacht besteed aan de Flevolandse sporters. Diverse sportmanifestaties hebben plaatsgevonden. Een van de grote subsidieverleningen dit jaar is de verbouw van de accommodatie van de Almeerse honkbalvereniging voor het WK Baseball 2005. Begin 2004 is de Flevolandse sportverkiezing 2003 georganiseerd. Lelystad heeft zijn trekkersrol ten aanzien van de Flevolandse sportverkiezingen neergelegd. De provincie gaat in de vorm van SSF deze rol overnemen.

Foto 8: sportmanifestatie

Sociale kwaliteit

In het Sociaal Rapport Flevoland 2004 wordt beschreven hoe de leefsituatie van de burgers van Flevoland eruit ziet. De conclusie is dat 'de Flevolander' niet opvallend afwijkt van de 'gemiddelde' Nederlander. Naar aanleiding van dit rapport is gedebatteerd met gemeenten en organisaties over een sociale agenda en de taken van de provincie. In de sociale agenda zal staan welke vraagstukken op sociaal terrein de provincie in samenwerking met anderen wil aanpakken. Een en ander zal met andere provincies en in samenhang met het nieuwe omgevingsplan worden ontwikkeld.

Voorzieningen

De achterstand in de beschikbaarheid van sociale en culturele voorzieningen is gebleven.

Voorzieningen is een verzamelbegrip. We moeten denken aan de verschillende vormen van basis, voortgezet en hoger onderwijs; vormen van medische zorg als huisartsen, specialisten, ziekenhuisbedden, ziekenhuizen, intramurale zorg; vormen van welzijnszorg zoals jeugdzorg, sociale hulp, buurtwerk en culturele-, recreatieve- en sportvoorzieningen; verder kan men denken aan winkels, horeca, detailhandel en politieagenten, vrijwilligersorganisaties, theaters voor toneel, muziek, filmtheaters, festivals.

De afgelopen 5 jaar is het voorzieningenniveau gerelateerd aan de bevolkingsomvang min of meer stabiel gebleven. In onderstaande tabel wordt Flevoland vergeleken met overig Nederland. Het voorzieningenniveau in Flevoland is de afgelopen jaren sneller gegroeid dan in Nederland, maar door de snelle bevolkingsgroei zijn bestaande achterstanden blijven bestaan. Van 2002 naar 2003 zijn die achterstanden zelfs iets gegroeid. Voor alle drie de behandelde sectoren is de groei voor Nederland groter (stabiel) geweest, dan voor Flevoland. Voor Nederland heeft de meeste groei plaats gevonden in de sector gezondheids- en welzijnszorg, voor Flevoland is

die groei lager geweest. Cultuur en overige dienstverlening is stabiel gebleven (Nederland), of iets gedaald (Flevoland).

De provincie heeft beperkte mogelijkheden om te sturen op het voorzieningen niveau.

Waar mogelijk probeert zij dit wel, met name door druk uit te oefenen op Den Haag, door gerichte financiële inspanningen of door instellingen ervoor te interesseren een vestiging in Flevoland te openen.

Voorzieningenniveau 1998 – 2003 op basis van het aantal werkenden per 1000 inwoners. Flevoland en Nederland

	Onderwijs		Gezondheid en Welzijnszorg		Cultuur en overige dienstverlening		Totaal		Index (1998 = 100)	
	Flevoland	Nederland	Flevoland	Nederland	Flevoland	Nederland	Flevoland	Nederland	Flevoland	Nederland
1998	20	25	32	53	10	15	62	93	100	100
1999	20	26	33	56	10	16	64	97	103	104
2000	21	27	35	57	11	16	67	100	108	107
2001	22	27	37	60	11	17	70	104	113	111
2002	23	28	40	63	12	17	75	109	121	116
2003	23	29	41	66	11	17	75	112	122	120

(Bron: CBS/Statline)

Zorg

Het jaar is gebruikt om een basis te leggen voor een thematische aanpak in het zorgbeleid als vervolg op de sectorale regiovisies. Vanzelfsprekend vergt behoud en ontwikkeling van zorgvoorzieningen de aandacht van de provincie, maar een insteek naar thema's van belang voor alle groepen zorgvragers levert meerwaarde. Het provinciale zorgberaad zal hierin een centrale rol spelen. In het najaar is de aftrap gegeven voor dit Zorgberaad Flevoland. Het Zorgberaad, bestaande uit bestuurlijke vertegenwoordiging van gemeenten, zorgvragers, zorgaanbieders, zorgkantoren en provincie, moet zorgdragen voor integrale aandacht voor de zorg in Flevoland. Op basis van de discussies tijdens de installatiebijeenkomst zullen de bespreekpunten voor 2005 worden benoemd en voorbereid.

Op het gebied van Wonen en Zorg is in opdracht van de provincie de behoefte aan woonzorgvoorzieningen in 2003, 2010, 2015 en 2020 in onze provincie in kaart gebracht. Er is sprake van een fors tekort. Met de gemeenten is afgesproken dat zij in hun woonplannen zullen aangegeven hoe zij deze tekorten de komende jaren zullen terugbrengen. Bovendien is gestart met de ontwikkeling van een monitor om de voortgang te kunnen bewaken.

In het voorjaar is een nieuwe subsidieregeling gelanceerd om projecten te subsidiëren die de randvoorwaarden voor zelfstandig wonen en leven van zorgvragers verbeteren. De provincie heeft voor de komende jaren hiervoor ruim 1 miljoen euro beschikbaar gesteld. Uit het aantal en de kwaliteit van de ontvangen aanvragen blijkt dat de provincie met deze subsidieregeling duidelijk aan een maatschappelijke behoefte tegemoetkomt. In die zin is de provinciale bijdrageregeling wonen, welzijn en zorg een groot succes. In totaal zijn 9 projecten gehonoreerd en wordt subsidie verleend voor ruim 825.000 euro. Hiermee worden de beschikbare middelen voor de regio Lelystad, Dronten, Zeewolde en Almere volledig benut. Voor de regio Noordoostpolder en Urk is nog een bedrag beschikbaar.

In het kader van Welzijn en Zorg is het tweejarige project "Provinciale Steunfunctie Mantelzorg Flevoland" afgerond. Dankzij dit project dat volledig door de provincie is gefinancierd en begeleid, is er in elke Flevolandse gemeenten een lokaal Steunpunt Mantelzorg. De uitdaging is nu om mantelzorgondersteuning als thema op het gebied van zorg en welzijn verder vorm en inhoud te geven.

Een onderzoek naar de werkwijze en positionering van de ZorgGebruikersBundeling Flevoland heeft geleid tot conclusies over de interne structuur, weging van prioriteiten en professionalisering van de medewerkers. De ZGB lijkt hierdoor een nieuwe weg te zijn ingeslagen in behartiging van belangen van zorgvragers in Flevoland.

Over de positie van de IJsselmeerziekenhuizen is ook dit jaar weer uitgebreid gediscussieerd, zij het dat die discussie zich nu richtte op de implementatie van het Plan van Aanpak onder leiding van de nieuwe directie. Er zijn verschillende maatregelen genomen die de kwaliteit van zorg verbeteren: samenwerking binnen en tussen vakgroepen, nieuwe werkwijze en structuur bij sommige poli's en dagbehandelingsvormen. Helaas heeft dit nog niet geleid tot een duidelijke verbetering van de marktpositie van het ziekenhuis en daarmee van de financiële positie. Eind van het verslagjaar 2004 is onder voorzitterschap van de gedeputeerde Zorg een bestuurlijke begeleidingscommissie ingesteld die oog houdt op een werkgroep die invulling geeft aan het Plan van Aanpak.

De gedeputeerde Zorg heeft in november een kennismakingsbezoek gebracht aan Dmitrov (Rusland). Enkele bestuurders van organisaties en instellingen zijn meegegaan. Begin 2005 zullen met organisaties in Dmitrov concrete voorstellen worden besproken om de vriendschap verder invulling te geven.

Onderwijs

De Beleidsregel Stimulering Hoger Onderwijs Flevoland is door Provinciale Staten vastgesteld. Op bestuurlijk niveau is een overlegstructuur opgezet tussen provincie, gemeenten en onderwijsinstellingen, waarin

initiatieven tot de ontwikkeling van nieuwe opleidingen worden afgestemd en ondersteund. De provincie speelt een actieve rol in het realiseren van onderwijsinitiatieven zoals een opleiding Integraal Waterbeheer door de Christelijke Agrarische Hogeschool Dronten, een opleiding (field school) scheepsarcheologie in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen en een duale opleiding Verpleegkunde door Windesheim.

In juni is de Beleidsvisie Speciaal Onderwijs door Provinciale Staten vastgesteld. Daarin staan prioriteiten zoals het genereren van betrouwbare gegevens en versterking van de voorzieningenstructuur. De provincie heeft daarop een startsubsidie gegeven voor de ambulante begeleiding van moeilijk lerende en opvoedbare kinderen in het reguliere onderwijs.

Surinameproject

Onder het motto 'Samenleven doe je zo' is een uitwisselingsproject gestart tussen leerlingen van Scholengemeenschap Lelystad en ISG Arcus en leerlingen van een muloschool in Paramaribo. Dit project gebeurt in het kader van de motie 'Ontwikkeling Surinaams poldermodel' die de Staten in november 2003 hebben aangenomen. De bedoeling is dat de deelnemers via e-mail en ondersteund door een speciaal lesprogramma kennis opdoen over de multiculturele samenleving in Suriname en hun visie op integratievraagstukken verrijken. Een bezoek van de leerlingen aan Suriname in oktober 2005 zal de afsluiting van het project vormen. De begeleiding en facilitering is in handen van de stichting 'Samenleven doe je zo'.

2.2.3. Cultuur

Algemeen

Door de provincie is vanuit verschillende invalshoeken overlegd met OC&W, gemeenten en het culturele veld over het beleid en de financiën voor 2005-2008 voor kunst en cultureel erfgoed. Met OC&W zijn afspraken gemaakt in het kader van het Cultuurconvenant, het Actieprogramma Cultuurbereik, de Geldstroom beeldende kunst & vormgeving en de Versterking cultuureducatie primair onderwijs. Deze afspraken werken door in de nieuwe beleidsnota voor kunst en cultureel erfgoed. Deze nota is in voorbereiding en zal in 2005 ter besluitvorming aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Cultuurconvenant 2005 – 2008 (OC&W, Flevoland en Almere)

De onderhandelingen hebben een positief resultaat voor Flevoland/Almere opgeleverd: OC&W stelt voor Flevoland in de periode 2005-2008 een extra 2.050.000 euro beschikbaar, de extra bijdrage van de provincie is 7 ton. OC&W verstrekt subsidie voor het Productiehuis podiumkunst Almere/ Flevoland, de Paviljoens Almere, de steunfunctie archeologie & monumenten en Werelderfgoed Schokland. Ook stelt OC&W extra geld beschikbaar voor ons Actieplan Cultuurbereik. De met OC&W afgesproken provinciale cofinanciering is verwerkt in de begroting 2005 en meerjarenraming 2006-2008.

In het laatste bestuurlijke overleg over het Cultuurconvenant 2005-2008 is afgesproken dat OC&W, Almere en provincie onderzoeken, in het kader van de schaalessprong Almere, op welke wijze de positie van cultuur versterkt kan worden.

Actieplan Cultuurbereik Flevoland 2005-2008, Geldstroom beeldende kunst & vormgeving 2005-2008 en Versterking cultuureducatie 2005-2006 zijn OC&W programma's, die door Provinciale Staten zijn vastgesteld. Dit zal resulteren in voortzetting van cultuureducatie, primair- en voortgezet onderwijs en grootschalige kunstprojecten en bij beide verdieping met cultureel erfgoed, geld voor landschapkunst en bovenlokale beeldende kunstprojecten. Zorgelijk is dat OC&W steeds meer eisen stelt aan de invulling en verantwoording van de gemaakte afspraken (inhoudelijk en financieel).

Cultureel erfgoed

Het verslagjaar is een aanloopjaar voor Nieuw Land Erfgoedcentrum: het beleidsplan 2005-2008 is ingediend en er is hard gewerkt om het nieuwe gebouw op de Kuststrook binnen het beschikbare bouwbudget te realiseren. In februari 2005 zal dit nieuwe gebouw officieel door de Staatssecretaris van Cultuur worden geopend.

Foto 9: nieuw gebouw Nieuw Land Erfgoedcentrum

Er zijn door het Rijk twee Belvederegebieden in Flevoland aangewezen: Noordoostpolder-Urk en Rivierduingebied Swifterbant. In overleg met de betrokken gemeenten zijn in beide gebieden Belvedereprojecten uitgevoerd. De Kwaliteitskaart Noordoostpolder-Urk is afgerond en wordt als input voor het nieuwe Omgevingsplan gebruikt. Hetzelfde geldt voor de Toekomstvisie met actieplan voor het Rivierduingebied Swifterbant.

In vervolg op de extra bijdrage van OC&W voor Werelderfgoed Schokland, is door de partijen het gebiedsdocument Schokland ondertekend. In het document staan afspraken over de taken, verantwoordelijkheden en financiële steun van de partners voor dit eiland op het droge.

Kunst

Verschillende instellingen/festivals hebben bij het ministerie van OC&W een aanvraag ingediend om in aanmerking te komen voor het landelijke Kunstenplan 2005-2008. Onder meer De Verbeelding in Zeewolde en Museum De Paviljoens in Almere. De Paviljoens heeft een extra subsidie ontvangen. De Verbeelding is dit niet gelukt.

Het op verzoek van de provincie en gemeente Almere opgestelde adviesrapport 'Verkenning Podiumkunst' Almere/Flevoland begint vruchten af te werpen. De eerste afspraken voor de invulling van het Productiehuis Podiumkunst Almere/Flevoland zijn gemaakt. Dit productiehuis zal zich richten op familietheater. Daarnaast voert de provincie met de gemeente Almere overleg met de landelijke fondsen voor podiumkunsten, voor het opstellen van een drie-jarig convenant. Dit convenant is bedoeld om een aantal instellingen/festivals in Flevoland drie jaar lang een extra impuls te geven om zo het culturele klimaat in Flevoland naar een hoger niveau te tillen.

De provincie heeft grote Flevolandse kunstprojecten ondersteund, waaronder het Uitgast festival dat jaarlijks in Natuurpark Lelystad plaatsvindt en het Annie Media Geniek festival, waarvan de digitale première van Pluk van de Petteflet onderdeel was.

Foto10 - Kunstproject (Uitgast festival of Annie Media Geniek festival)

De gemeente Lelystad heeft samen met De Verbeelding gewerkt aan het zesde landschapskunstwerk voor Flevoland. De provincie is als subsidiënt (dankzij een schenking van NUON) betrokken bij de totstandkoming hiervan. Beeldende kunstenaars Anthony Gormley en Dominique Gonzalez-Foerster zijn bezig met het maken van schetsvoorstellen voor het landschapskunstwerk. In 2005 zal één ontwerp gekozen worden die – zoals het er nu naar uitziet - gerealiseerd gaat worden op de strekdam aan de kuststrook bij het Oostvaardersdiep.

In het kader van 25 jaar Lelystad heeft het provinciaal bestuur aan deze gemeente een bijdrage van een ton toegekend voor een nieuw kunstwerk op de Zuil van Lely.

Archeologie

De Archeologische MonumentenKaart (AMK) van Flevoland is geactualiseerd. Op de AMK staan alle bekende archeologische waarden in Flevoland. De Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek heeft in overleg met de provincie de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) grotendeels geactualiseerd. De IKAW geeft aan waar we in Flevoland archeologie verwachten.

In aanvulling hierop heeft de provincie de kaart 'Sluipende degradatieprocessen in de provincie Flevoland' gerealiseerd. Deze kaart geeft aan waar zich vanuit bijvoorbeeld verdroging en verzuring kansen en bedreigingen voor behoud van archeologische waarden in de ondergrond voordoen. De provincie Flevoland is de eerste overheid in Nederland die een 'degradatiekaart' heeft gerealiseerd.

In 2004 is gestart met het maken van de 'themakaarten archeologie'. De themakaarten geven aan waar welke ruimtelijke ontwikkelingen vanuit de archeologie gewenst/ongewenst zijn en welke voorwaarden de archeologie hieraan stelt. Er worden kaarten gemaakt voor water, landbouw, natuur en bouw & inrichting. Genoemde kaarten fungeren als input voor het nieuwe Omgevingsplan in 2006 (OPF II).

Met de gemeente Urk is de pilot 'Archeologische beleidskaart' uitgevoerd.

Er zijn circa 100 (ontwerp-)bestemmingsplannen en verzoeken om afgifte van verklaringen van geen bezwaar en circa 50 aanvragen voor ontgroningen op archeologie getoetst. In een klein aantal van de gevallen is geconstateerd dat er onvoldoende rekening is gehouden met de archeologische waarden. Dankzij de inzet van de provincie is alsnog rekening gehouden met deze waarden.

De provinciale archeologische veldcursus is op een prehistorische nederzetting bij Swifterbant gehouden.

Bibliotheken

In 2004 heeft de ontwikkeling van het bibliotheekstelsel als geheel centraal gestaan. De provincie stimuleert de vorming van één basisbibliotheek voor Noordelijk en Oostelijk Flevoland als basisbibliotheek naast de grotestadsbibliotheek in Almere. De Bibliotheek Almere ontving subsidie om de Wetenschappelijke Steunfunctie nieuwe stijl te ontwikkelen, waarmee zij de specialistische informatievoorziening aan alle Flevolandse gebruikers ondersteunt.

De provincie heeft opnieuw gedefinieerd welke taken zij wil subsidiëren in het nieuwe netwerk van bibliotheken. Conform landelijke afspraken rond bibliotheekvernieuwing zal begin 2005 door alle betrokken partijen worden vastgelegd hoe het Flevolandse stelsel er in 2007 uit zou moeten zien en hoe de inhoudelijke vernieuwing wordt vormgegeven.

Omroep Flevoland

De provincie onderkent het belang van een journalistiek onafhankelijke omroep, die in de regio als bindende factor kan dienen. Omroep Flevoland ontvangt jaarlijks 6 miljoen euro via de provincie, deels uit het provinciefonds, deels via OCW. De subsidies voor Omroep Flevoland over 2002 en 2003 zijn vastgesteld. Daarbij kwam een verschil van inzicht met Omroep Flevoland aan de orde over het bedrag dat ten laste van de uitkering provinciefonds aan subsidie zou moeten worden gegeven. Aan het einde van het verslagjaar zijn de betreffende bezwaarschriften nog niet afgehandeld. De wijziging van de Mediawet die de gehele beleidsverantwoordelijkheid voor de regionale omroep bij de provincie neerlegt, is in november wel opnieuw door de staatssecretaris van OCW ter behandeling aangeboden, maar is nog niet afgehandeld.

Foto 11: nieuw gebouw omroep Flevoland

2.2.4. Wonen

Provinciale Woonvisie Flevoland

De provinciale Woonvisie Flevoland is in maart 2004 door Provinciale Staten tesamen met een uitvoeringsprogramma vastgesteld. In de woonvisie is een meer programmatische inzet van middelen voor wonen aangekondigd. In het kader hiervan is de Innovatieregeling wonen, op grond waarvan uitvoering van innovatieve projecten werden gesubsidieerd, ingetrokken.

Uitvoeringsprogramma Woonvisie Flevoland

In het kader van het uitvoeringsprogramma is met de gemeenten een eerste provinciale Woonmonitor verschenen. Ten aanzien van goedkoop wonen is de matchingsaanpak van de woningcorporatie Centrada ondersteund. Voorts is gestart met een verkenning van de mogelijkheden om goedkope bouw te bevorderen.

Huisvesting statushouders

Het provinciaal toezicht op de huisvesting van statushouders door gemeenten is aangescherpt. De achterstanden in de realisatie van de taakstellingen zijn ingelopen en inmiddels presteert de provincie vergelijkbaar met andere provincies.

Stedelijke vernieuwing

Op grond van de Wet Stedelijke Vernieuwing kent het rijk de provincie investeringsbudget toe, dat zij over de niet-rechtstreekse gemeenten kan verdelen. In juli 2004 hebben Provinciale Staten het beleidskader en de verordening voor de verdeling van de middelen die de provincie voor de 2^e investeringsperiode 2005-2009 zal ontvangen, vastgesteld. De gemeente Lelystad ontvangt rechtstreeks van het rijk investeringsbudget. Om middelen in het kader van de 2e ISV-periode te ontvangen heeft de gemeente een Meerjaren OntwikkelingsProgramma bij het rijk ingediend. Gedeputeerde Staten hebben het rijk in december over dit MOP positief geadviseerd.

Woningbouwafspraken

In 2004 is VROM een nieuwe ronde gestart om de woningbouwafspraken voor de periode 2005 – 2009 te herijken. Het gaat om een actualisering van de eerder afgesloten intentie-afspraken. Achtergrond is dat VROM tot afspraken wil komen over hogere aantallen te realiseren woningbouw omdat de productie in een aantal gebieden aan het teruglopen is. De gesprekken om te komen tot een herijking zijn op dit moment gaande, waarbij voor Flevoland wordt uitgegaan van de eerder geplande woningbouwproductie in de periode 2005 – 2009. De provincie heeft eerder aan de minister kenbaar gemaakt dat in aansluiting op de afspraken over de Nota Ruimte, integrale afspraken met Almere moeten worden gemaakt.

Foto 12: bouwactiviteiten in nieuwbouwwijk

2.2.5. Landbouw & visserij

Uit het voorgaande is gebleken dat de inzet van EU- en Rijksmiddelen voor de ontwikkeling van het landelijk gebied de komende jaren anders wordt georganiseerd. In 2004 werd geparticipeerd in diverse interprovinciale overleggroepen om de regionale belangen zo goed mogelijk in de beleidsvoornemens van het Rijk te laten doorklinken. Ook is een Flevolandse reactie geschreven op de rijksnota Vitaal Platteland. Daarnaast is in 2004 door verschillende afdelingen gewerkt aan de voorbereiding van een implementatietraject.

In 2004 is tevens aandacht geschonken aan de uitvoering van het Actieprogramma, behorend bij de Nota landbouwontwikkeling in Flevoland. De volgende activiteiten zijn uitgevoerd:

Verduurzaming

In 2004 is een start gemaakt met de uitvoering van een aantal projecten uit het 'Plan van Aanpak Gewasbescherming'. Bij de stimuleringsprojecten ligt het accent op bewustwording van, voorlichting aan en communicatie met en tussen de ondernemers.

In 2004 is opnieuw ondersteuning gegeven aan de uitvoering van het Plan van Aanpak Biologische Landbouw. Nadruk ligt op de versterking van de afzet. In 2004 is het project 'Over de Drempel' afgesloten.

Structuurversterking

Diverse inspanningen zijn verricht om draagvlak te creëren voor het project glastuinbouwgebied Luttelgeest2. Voor het glastuinbouwgebied Ens is ondersteuning verleend voor onderzoek naar de vitaliteit van dit gebied voor de langere termijn.

Het bestuur van de Stichting Agrarisch Kennis Centrum te Dronten heeft de provincie gevraagd nauw betrokken te zijn bij de omvorming naar een Agrarisch Innovatie en Ondernemers Centrum. De provincie heeft besloten af te zien van bestuurlijke vertegenwoordiging. Wel is zij bereid de omvorming op een andere manier te stimuleren. Voor het opstellen van een ondernemersplan is een financiële bijdrage verstrekt.

Eind 2003 is onder verantwoordelijkheid van de Wageningen Universiteit en Researchcentrum een propositie afgerond onder de naam Kennislandgoed Flevoland. Deze propositie is in 2004 op diverse plaatsen besproken. De provincie heeft in 2004 het voorzitterschap van de stuurgroep Kennislandgoed Flevoland aanvaard.

Ondersteuning

In 2004 zijn ca. 40 vragen ontvangen voor projectondersteuning. Een aantal projectaanvragen kon via het EPD en Leader worden afgehandeld. Ook is een aantal projecten door andere afdelingen afgehandeld (b.v. SGB) en is een aantal project niet tot wasdom gekomen. Een vijftal projecten voldeed niet aan de voorwaarden ASF en de beleidslijnen voor ondersteuning. Een afwijzing was het gevolg.

Foto 13: bedrijvigheid visafslag Urk

2.3. Milieu en water

2.3.1. Water

Waterbeleid 21ste eeuw

In 2004 is de stroomgebiedsvisie verankerd in de partiële herziening van het omgevingsplan. Hiermee zijn de normen voor wateroverlast en de trits vasthouden, bergen, afvoeren vastgelegd in provinciaal beleid. Daarnaast is het waterbeleid 21ste eeuw verder uitgewerkt. Met een aantal experts is nagedacht over de wijze waarop de wateropgave verder kan worden uitgewerkt. Eén van de voorstellen is om dit te doen in samenwerking met partners door middel van ontwikkelingsplanologie

In het kader van het 2e omgevingsplan Flevoland wordt de wateropgave ruimtelijk vertaald, waarbij gezocht wordt naar combinaties met andere functies, zoals natuurontwikkeling, recreatie en wonen aan het water. In het project interactieve leergroepen wordt met 15 inwoners van Flevoland nagedacht over de ruimtelijke doorvertaling van de wateropgave, waarbij de schade voor landbouw, recreatie, industrie en wonen tot een minimum wordt beperkt.

De provincie heeft alle waterhuishoudkundige ruimtelijke plannen beoordeeld op de handreiking watertoets. De provincie heeft een positief advies gegeven over de projecten die het waterschap, in samenwerking met de gemeenten, heeft ingediend voor de rijkssubsidie die beschikbaar is gesteld in het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW).

Het waterschap heeft in overleg met de provincie een notitie opgesteld over schadevergoeding als gevolg van wateroverlast.

Voor het ontwikkelingsplan Almere is geen watervisie ontwikkeld. De uitwerking van de wateropgave wordt meegenomen bij het project Middengebied.

Europese Kaderrichtlijn Water

In 2004 is de rapportage "karakterisering deelstroomgebied Rijn-Midden" door Gedeputeerde Staten van Flevoland vastgesteld. Deze rapportage is opgesteld met de provincies Gelderland, Utrecht, de waterschappen Vallei en Eem, Veluwe, Zuiderzeeland en Rijkswaterstaat directie IJsselmeergebied. Over de volgende onderwerpen is gerapporteerd:

- beschrijving stroomgebiedsdistrict Rijn-Midden
- inzicht in effecten menselijke activiteiten;
- economische analyse watergebruik;
- register beschermde gebieden (gebieden die door de Europese wetgeving beschermd zijn zoals vogelrichtlijngebieden, grondwaterbeschermingsgebieden, zwemwatergebieden).

De rapportage is begin december toegezonden aan de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, voor behandeling in de 2e Kamer.

Een van de belangrijkste uitgangspunten van de Europese Kaderrichtlijn Water is stand-still. Dit betekent dat de waterkwaliteit in ieder geval niet mag verslechteren. In 2004 is een onderzoek uitgevoerd naar de consequenties van stand-still voor de economische en ruimtelijke ontwikkeling van Flevoland. Ook is uitgezocht wat de invloed is van economische en ruimtelijke ontwikkelingen op de waterkwaliteit. Op basis van dit onderzoek zullen in het 2e Omgevingsplan beleidskaders voor waterkwaliteit worden geformuleerd. Deze kaders vormen voor de provincie Flevoland het vertrekpunt voor het opstellen van doelstellingen en maatregelenpakketten in het stroomgebiedsbeheersplan dat in december 2009 moet zijn vastgesteld.

Drinkwatervoorzieningenplan

Gestart is met het de voorbereidingen voor het drinkwatervoorzieningenplan, dat in het eerste kwartaal van 2005 zal worden afgerond. De notitie "bronnenkeuze en duurzaamheid" is vastgesteld door Gedeputeerde Staten en besproken in de statencommissie Ruimte. Grondwater is de belangrijkste bron voor drinkwater. In het kader van het drinkwaterplan is de commissie Ruimte op werkbezoek geweest bij Hydron Flevoland en Waterleidingbedrijf Amsterdam. Daarnaast is ambtelijk een conceptnotitie opgesteld waarin wordt beschreven welke bronnen in de toekomst kunnen worden gebruikt om Flevoland van drinkwater te voorzien.

Waterkeringen

Aan het waterschap is een bijdrage verleend voor de bestrijding van de muskusratten en voor het beheer en onderhoud van de waterkeringen.

De dijkversterkingsplannen Lemmer, Urk-gedeelte Klifweg-Domineesweg, Schokkerhaven-havendam, Lelystad zijn goedgekeurd.

De ontwerp-dijkversterkingsplannen Urk-gedeelte keileembult en havendam, Ketelhaven, traject De Blocq van Kuffeler-Nijkerkersluis zijn beoordeeld en ter visie gelegd.

De toetsingsrapportages Houtribdijk, Roggebotsluis, Flevopolders zijn beoordeeld.

Grondwaterbeheer

Verdroging

In 2004 is de aanpak van de verdroogde natuurgebieden geëvalueerd. In 48,5% van het areaal verdroogd gebied zijn maatregelen genomen. De doelstelling is 50% in 2005.

Grondwateronttrekkingsplafond openbare drinkwatervoorziening

Door een adviesbureau is onderzocht hoeveel zoet grondwater duurzaam kan worden gewonnen in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. Hierbij is met name gekeken naar verzilting van de zoete grondwatervoorraad. Uit het onderzoek komt naar voren dat er voldoende zoet grondwater kan worden onttrokken voor de drinkwatervoorziening tot 2030. Hierdoor is het niet meer noodzakelijk om onderzoek te doen naar andere bronnen.

Kaders voor gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR)

In het kader van het omgevingsplan is met Waterschap Zuiderzeeland het rapport waterverkenningen opgesteld. In dit rapport zijn de sterktes en zwaktes van de Flevolandse watersystemen beschreven. Daarnaast zijn de kansen en bedreigingen weergegeven. Op basis van deze verkenning zullen in 2005 de kaders voor het gewenst grond- en oppervlaktewater regime worden bepaald. De kaders zullen in 2006 worden vastgelegd in het 2e Omgevingsplan.

Energieopslag in de bodem

Onderzoek is uitgevoerd naar de meest geschikte locatie voor de opslag van energie in de bodem.

2.3.2. Milieu

Klimaat

Als vervolg op de in 2003 vastgestelde Nota Klimaat is een provinciaal Uitvoeringsprogramma Klimaatbeleid opgesteld waarvoor het Ministerie van VROM voor een periode van vier jaar (2004 – 2007) € 300.000 beschikbaar stelt als cofinanciering. Flevoland heeft als eerste provincie klimaatsubsidie ontvangen. Met het Uitvoeringsprogramma Klimaatbeleid Flevoland wordt de uitvoering van het Flevolandse klimaatbeleid verder geïntensiveerd. In dit kader wordt ook geparticipeerd in een praktijkonderzoek van NLTO en WLTO in Flevoland, Noord-Holland en Zuid-Holland in 2005 en 2006 naar de technische en economische haalbaarheid van bovenafscherming in kassen.

Grondstoffen

Met de gemeente Almere zijn aantrekkelijke woningconcepten ontwikkeld die gerealiseerd kunnen worden met substantieel lagere inzet van bouwmaterialen. In IPO verband is gewerkt aan het stimuleren van een verminderd gebruik van primaire bouwgrondstoffen (via een gemeenschappelijk onderzoeksprogramma van rijk en provincies) en het benutten van winning van beton- en metselzand op o.a. de Noordzee. Met deze activiteiten wordt invulling gegeven aan de overeenkomst met het rijk dat Flevoland daardoor ontslagen is van primaire winning van beton- en metselzand ten behoeve van de bouw en dat het rijk dat deel (1,5 miljoen ton) voor haar rekening neemt. Een nadere uitwerking van in de Nota Ruimte opgenomen grondstoffentoets wordt in het kader van het gemeenschappelijke onderzoeksprogramma gemaakt.

Milieumonitoring

Met het opstellen van de MilieuBalans is gerapporteerd over de stand van het milieu in Flevoland op dit moment. De kwaliteit van de leefomgeving in Flevoland is goed te noemen. Er zijn in vergelijking met andere provincies weinig mensen die geluid- of geuroverlast ervaren. Met de externe veiligheid – de kans op rampen – is het zeer gunstig gesteld. Wel is de toenemende mobiliteit, vooral rond Almere, een aandachtspunt omdat dit kan leiden tot meer geluidsoverlast. Het oppervlaktewater en het bovenste grondwater bevat te veel voedingsstoffen en is vervuild met bestrijdingsmiddelen.

Om de ontwikkeling naar een duurzaam Flevoland te kunnen volgen heeft de provincie, in samenwerking met TELOS - het Brabants centrum voor duurzaamheidsvraagstukken, een eerste Flevolandse Omgevingsbalans ontwikkeld. De duurzaamheidsbalans geeft een eerste invulling aan het voornemen uit het Omgevingsplan om de Flevolandse omgevingskwaliteit integraal in beeld te brengen.

Bodem

Het provinciaal beleid voor hergebruik van grond als bodem in de provincie Flevoland is voor het landelijke gebied vastgesteld en aan de gemeenten overgedragen. De aanleiding en basis hiervoor is de landelijke Vrijstellingsregeling grondverzet. Aanvullend provinciaal beleid is ontwikkeld om een verantwoord evenwicht te vinden tussen vrij grondverzet enerzijds en het belang van bodembescherming anderzijds. Voor het gehele landelijk gebied van Flevoland is een bodemkwaliteitskaart en bodembeheerplan opgesteld.

Overige milieuzaken

De beleidsregel geur is afgerond en gecommuniceerd. Het aantal m.e.r.-procedures waarbij de provincie is betrokken is flink toegenomen (17 tegenover 11 in 2003) waarvan 4 in de rol van bevoegd gezag (N23 Lelystad-Dronten, dijkversterking Blocq-Nijkerk, varkenshouderij Knorpolder, Veiligheid Zuidelijke Randmeren). Voorbereidingen zijn getroffen om per februari 2005 te kunnen voldoen aan de EU-richtlijn 2003/4/EG, voortvloeiend uit het Verdrag van Aarhus, om milieu-informatie van voldoende kwaliteit systematisch op de breedst mogelijke wijze, bij voorkeur via Internet, aan het publiek beschikbaar te stellen.

Gebiedsgericht beleid

In 2004 is in het strategisch aandachtsgebied Schokland verder gewerkt aan de realisering van diverse projecten zoals o.a. de reconstructie van de Oude Haven en de afronding van de inrichting van de hydrologische zone rond Schokland die bedoeld is om verdere bodemdaling tegen te gaan. Met de gemeente, Waterschap, Stichting Flevo-landschap en het rijk zijn afspraken gemaakt over de beheerfase. Vanuit het Ministerie van OCW is een financiële bijdrage toegezegd. De regio en het rijk hebben de afspraken ondertekend. Het UNESCO Werelderfgoed Schokland werd in Flevoland uitgeroepen tot de mooiste plek van de provincie.

Foto 14 –Schokland

Het project Oostrand Noordoostpolder met een focus op de ontwikkeling van de Corridor Emmeloord-Kuinderbos is verder in de planfase gekomen en zal de komende jaren in de uitvoeringsfase belanden. Hierbij is het de bedoeling dat er een toeristisch- recreatieve route ontstaat, tussen Emmeloord en het Kuinderbos, die aansluit op verschillende recreatieve mogelijkheden. Een deel van deze recreatieve voorzieningen moeten nog worden gerealiseerd zoals een recreatieplas, een golfbaan en verschillende fiets- en wandelroutes. In september is de oefengolfbaan feestelijk geopend. Vanuit het nationaal akkoord water is cofinanciering verkregen voor de realisatie van waterberging bij de Burchttocht. In het gebied van Natuurmonumenten in en

rond het Voorsterbos is verder gewerkt aan recreatieve voorzieningen, vernattingsprojecten en uitbreiding van het bos. In het Waterloopbos zijn afgelopen jaar met postcodeloterij-gelden loodsen gesloopt, volgend jaar wordt het toegankelijk gemaakt voor publiek

Veel aandacht is ook uitgegaan naar de omzetting van de Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid naar de ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied) die in 2007 in zal gaan. Voor de jaren 2005 en 2006 wordt al op deze nieuwe situatie voorgestort. Met LNV is nog geen resultaat geboekt om voor het doel 'stedelijk groen' ook subsidie voor Flevoland (= Almere) toegekend te krijgen. Voor 2005 en 2006 heeft de provincie 3,6 miljoen voor milieuprojecten gekregen en met de gebiedspartners zijn hier projectvoorstellen voor ontwikkeld en ingediend. Voor de periode 2007-2014 moeten de onderhandelingen nog beginnen. Daartoe zal eerst een meerjarenprogramma worden opgesteld. In 2004 is gebiedsgericht beleid geëvalueerd. Hieruit blijkt dat de provinciale rol en de resultaten van de projecten worden gewaardeerd. Ook blijkt dat bekeken moet worden of economische en sociale aspecten kunnen worden meegenomen in gebiedsgericht beleid.

Kwaliteitsmanagement afdeling Milieubeheer

Op 12 juli 2004 heeft de afdeling Milieubeheer het ISO-certificaat ontvangen voor de 9001/2000 norm. Deze norm stimuleert een procesbenadering bij het ontwikkelen, invoeren en verbeteren van het managementsysteem.

Naar het bedrijfsleven toe is het van belang dat de overheid laat zien niet alleen van bedrijven kwaliteitszorgsystemen te vragen, maar dat zij zelf ook bereid en in staat is volgens kwaliteitsregels te opereren.

Bodem- en milieuprojecten

Bodemsanering

Het Meerjarenprogramma bodemsanering 2005 tot 2009 is door Gedeputeerde Staten vastgesteld en aan de minister van VROM gezonden. Uitgangspunt van het programma is Flevoland schoon in 2010 (exclusief de saneringen in eigen beheer). De minister zal begin 2005 het bodemsaneringbudget voor Flevoland vaststellen. Het bodemsaneringprogramma 2002-2004 is uitgevoerd met uitzondering van de gehele sanering van een locatie in Biddinghuizen, een deel van deze sanering vindt ook in 2005 plaats.

De Hinderwetinventarisatie, als onderdeel van het Landsdekkend Beeld, is uitgevoerd. Daarmee is voldaan aan de eis van het ministerie van VROM om de totale werkvoorraad van bodemlocaties in beeld te brengen.

Milieustimulering

Het ambitiestatement Leren voor Duurzame Ontwikkeling is vastgesteld. Er is gestart met de voorbereiding van de projectorganisatie. Een begeleidingsgroep is in oprichting bestaande uit mensen van diverse Flevolandse organisaties die in 2005 de ingediende voorstellen zal gaan beoordelen.

Het visie-document duurzame ontwikkeling is in voorbereiding. Dit document is de basis voor stimuleringsactiviteiten in 2005 en richt zich op activiteiten die synergie bewerkstelligen tussen milieu en economie. De nadruk ligt op duurzame energie.

In 2004 is in het kader van de nota Duurzaam Ondernemen een stimulerende bijeenkomst met de bedrijvenkring Lelystad georganiseerd over het thema Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Deze bijeenkomst is zo succesvol verlopen dat we deze gaan herhalen in andere gemeenten.

Zwemwater

In 2004 zijn in de zomerperiode 2 stranden tijdelijk afgesloten in verband met blauw algen. Alle betrokkenen zijn hier tijdig over geïnformeerd via de kanalen zoals omschreven in het draaiboek.

Handhaving

Met vergunningverlening, toezicht en handhaving is bijgedragen aan de realisatie van de milieudoelstellingen opgenomen in de begroting 2004.

Toezicht

Toezicht op locaties is georganiseerd met een per jaar vastgestelde bezoekfrequentie op basis van de milieurisico's en het naleefgedrag. Sturing op het naleefgedrag wordt steeds belangrijker, waarvoor aanvullend op toezicht en handhaving een nalevingstrategie ontwikkeld is als onderdeel van het project "Professioneel handhaven". In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van het aantal locatiebezoeken en daarbij het nalevingpercentage:

Totaal geregistreerde bezoeken in 2004: 789	2001		2002		2003		2004	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Regulier toezicht en in orde	275	80%	394	80%	320	75%	535	82%
Hercontrole nodig na regulier toezicht	68	20%	101	20%	107	25%	118	18%
Totaal aantal bezoekcycli	343		495		427		653	
Controle bestuurs/strafrechtelijk maatregelen	17	5%	11	2%	8	2%	46	7%
<i>Nalevingspercentage Wet milieubeheer</i>	58%		46%		39%		55%	

Bestuursdwang en gedogen

Van de bedrijven waarbij een voornemen tot een bestuursrechtelijk maatregel is verzonden, heeft het in twee gevallen geleid tot het opleggen van een maatregel (dwangsom bestuursdwang) geleid. In 2004 werd bij twee bedrijven de kosten die met de bestuursdwang gepaard gingen geïnd. Voor zeven bedrijven werd overeenkomstig het landelijk gedoogkader een gedoogbeschikking afgegeven.

Klachten

Van de 440 klachten (+ 6% t.o.v. 2003) die bij de provincie zijn gemeld betroffen 266 klachten (60%) geurhinder (163 hiervan betroffen 4 provinciale inrichtingen, 64 waren niet gerelateerd aan een provinciale inrichting).

Klachten waren voor het grootste deel terug te voeren tot activiteiten binnen inrichtingen. Afhankelijk van de aard en herhaling van de klacht werd gepaste actie ondernomen, zoals het bezoeken van de locatie. Voor de klachten over geur wordt onderzocht of in aantal gevallen de ondervonden hinder binnen vergunde normen valt.

Kunstgrasafval

In 2004 is het kunstgrasafval afkomstig van Paex door middel van bestuursdwang afgevoerd bij een bedrijf in Swifterbant. De daadwerkelijke hoeveelheid afval bedroeg aanzienlijk minder dan was ingeschat door de bedrijven die betrokken waren bij deze aanbesteding, de kosten bedroegen 388.800 euro terwijl 1.310.000 euro geraamd was.

Whvbz, Gww, Ow, Wbb

Om de veiligheid en hygiëne van badinrichtingen en zwemgelegenheden te controleren zijn 31 bezoeken uitgevoerd op 29 lokaties, en zijn 28 vervolgcontroles uitgevoerd. Overtredingen werden veelal na een waarschuwing ongedaan gemaakt. In één geval waarbij bemonstering niet goed plaatsvindt en geen logboek wordt bijgehouden is een handhavingstraject gestart. Naar aanleiding van gegevens in het grondwaterregister zijn 44 controles uitgevoerd. Tevens werden 48 locaties waar ontgroningen plaatsvonden gecontroleerd. Dit heeft in 3 gevallen geresulteerd in een proces-verbaal omdat dit zonder de vereiste vergunning plaatsvond. In het kader van handhaving zijn 8 controlebezoeken uitgevoerd op 2 lokaties vanwege de Wet bodembescherming.

Landschapsverordening

In 2004 zijn alle borden die niet zijn toegestaan op grond van de landschapsverordening verwijderd. Eind 2002 werden nog 463 van dergelijke uitingen geïnventariseerd. Handhavingsspanningen zijn nu gericht op het beheer van deze situatie. Dit jaar zijn 158 locaties behandeld.

Groene handhaving

Toezicht en handhaving op de randmeren draagt bij aan het voorkomen dat de druk op de natuurbeschermingsgebieden door toerisme en illegale activiteiten verder toeneemt. In totaal werd 121 keer gewaarschuwd en werd in 56 gevallen proces-verbaal opgemaakt. Tevens werden 3 stuks schutwand en 5 palingkistjes in beslag genomen. Druk op de natuur door (vis)stoperij en niet toegestane jacht blijven aandacht vragen.

Professionalisering handhaving

Als onderdeel van het nationale project "Professionalisering handhaving" heeft de Provincie een tweetal rollen: die van handhaver en die van provinciaal regisseur. Als handhaver voldoet de Provincie aan alle minimum criteria van professioneel handhaven, alleen aan een enkel facultatief criterium wordt, met reden, niet voldaan. Als provinciale regisseur is het gezamenlijk optrekken via de samenwerking gestimuleerd. Een 13-tal onderwerpen van professioneel handhaven is gezamenlijk uitgewerkt met de 6 gemeenten en het Waterschap in Flevoland. Elk kwartaal is een stand van zaken gevraagd waarover is gerapporteerd in het ambtelijk en bestuurlijk handhavingsoverleg.

Handhavingssamenwerking

De provincie heeft zich sterk gemaakt voor een blijvende handhavingssamenwerking met ondersteuning door het Servicepunt Handhaving Flevoland. Extra aandacht hiervoor was nodig vanuit enerzijds het traject van professionalisering en anderzijds vanuit de financiële basis ervoor. Deze basis staat onder druk door beëindiging medio 2005 van de Rijksbijdrage aan de samenwerking en bezuinigingen bij de provinciale partners. Met de Werkgroep visie van de samenwerking een analyse gemaakt waarover aan het bestuurlijk handhavingsoverleg is gerapporteerd. Bestuurlijk is het belang onderkend en aan het Rijk in de persoon van Staatssecretaris van Geel van het ministerie van VROM, om met de provinciale partners hieraan inhoudelijk en financieel te blijven bijdragen.

Vergunningverlening

Voor 2004 is als doelstelling benoemd om 80% van de beschikkingen binnen de wettelijke termijn af te handelen. Onderstaand overzicht geeft aan dat de doelstelling gerealiseerd is. Aandachtspunt blijft echter wel de procedure Wet milieubeheer vergunningen. Desondanks is hier een aanzienlijke verbeteringsslag gemaakt ten opzichte van 2003. In 2003 is 28% van de vergunningen Wet milieubeheer binnen de wettelijke termijn afgegeven.

Stand van zaken vergunningverlening per 31 december 2004

procedures Bureau Vergunningen	aantal	binnen termijn	%	buiten termijn	%
Wm algemeen	22	12	54,55%	10	45,45%
Wm meldingen	16	16	100%	0	0%
Gw vergunningen industrieel	3	2	67%	1	33%
Besl. Hogere Grensw.	11	11	100,00%	0	0,00%
Ow vergunningen	17	13	76,47%	4	23,53%
Vuurwerk ontbrandingen	10	10	100%	0	0%
Vuurwerk toepassing	1	1	100%	0	0%
	80	65	81,25%	15	18,75%

Pro-actieve werkwijze vergunningverlening en handhaving

Om vorm te geven aan een pro-actieve werkwijze is een plan van aanpak vastgesteld en is met de uitwerking hiervan gestart. De werktitel is "Proactieve Vergunningverlening door Loslaten en Ontwikkeling Visie" (PAVLOV). Door pro-actieve vergunningverlening en handhaving kan actief verbetering van de milieusituatie van de Flevolandse bedrijven na worden gestreefd. PAVLOV herijkt de veranderende rol van de overheid en streeft een maatschappelijk verantwoord, milieuvriendelijk en bedrijfssituatie afgestemd vergunningenbeleid na. De uitwerking zal in 2005 plaatsvinden.

Grondwater Zuidelijk Flevoland

Het grondwater in het derde watervoerende pakket in Zuidelijk Flevoland is van uitzonderlijk hoge kwaliteit. Het betreft grondwater van circa 4.000 jaar oud. Dit grondwater is exclusief gereserveerd voor drinkwater. De in het gebied aanwezige grondwateronttrekkingen dienen op korte termijn te worden beëindigd. 40 van de ingetrokken onttrekkingvergunningen zijn dit jaar na een toetsing door de Raad van State onherroepelijk geworden. Het wachten is op de definitieve uitspraak die begin 2005 wordt verwacht. De 11 illegale onttrekkingen zijn dit jaar gesloten en verzegeld. Daarnaast is een aanvang gemaakt met de opsporing van de nog onbekende illegale onttrekkingen.

Externe veiligheid

Door VROM zijn in het kader van het programma uitvoering externe veiligheid (PUEV) gelden beschikbaar gesteld voor de uitvoering van externe veiligheidstaken. Er is met de gemeenten een plan van aanpak vastgesteld. Dit jaar is gestart met de uitvoering van de vier projecten die in dit kader zijn geselecteerd:

- Onderzoek risico-inventarisatie stationaire bronnen
- Onderzoek transport gevaarlijke stoffen
- Implementatie in ruimtelijke ordening
- Organisatorisch borgen van externe veiligheid

De beleidsregel externe veiligheid is daarmee naar volgend jaar doorgeschoven, zodat na uitvoering van het project PUEV de ervaringen die worden opgedaan in de beleidsregel kunnen worden verwerkt.

Geluidhinder

Het ministerie van VROM bereidt een wijziging van de Wet Geluidhinder voor. Naar verwachting zullen gemeenten binnen enkele jaren zelf de mogelijkheid krijgen om te besluiten of woningen aan meer geluid bloot gesteld mogen worden dan de streefwaarde. De directe zeggenschap van de provincie komt daarmee te vervallen. Het is dus zaak dat gemeenten nadenken over hoe ze deze verantwoordelijkheid willen invullen. In een werkgroep waarin zowel de gemeenten als de provincie zitting hebben wordt hier in goed overleg invulling aan gegeven.

Foto 15 – Handhaver milieuwetgeving controleert op locatie

2.4. Ruimtelijke structuur

2.4.1. Infrastructuur & mobiliteit

Mobiliteitsbeïnvloeding

Mobiliteit betreft vervoer van mensen en goederen. Mobiliteitsvraagstukken doen zich vooral voor aan de zuidwest zijde van Flevoland, richting Amsterdam en het Gooi, en daarnaast onder andere op de corridor Alkmaar – Lelystad/ NOP - Zwolle. Problemen betreffen de relatief lange reistijd om van punt A naar punt B te komen, door files (zuidwest zijde) en beperkte verbindingsmogelijkheden (noordwest en oost zijde).

In de Rijksplanstudie Schiphol-Almere, die nu wordt uitgevoerd, wordt een tweede 'Hollandse brug', en twee varianten, als mogelijke lange termijn oplossing voor de files op de A6 gezien. De provincie is actief betrokken bij deze planstudie. In deze studie wordt gekeken naar een doortrekking van de A6 naar de A9 (aansluiting in Amsterdam-ZO) en naar het verbreden van de bestaande A6, A1 en A9. Ook een verbinding door het IJmeer wordt als mogelijke oplossing onderzocht. In 2006 wordt een eerste besluit genomen over de oplossingsrichting, het definitieve besluit wordt in 2009 verwacht.

In 2006/2007 zal worden gestart met korte termijn verbeteringen als uitkomst van de Craag-studie ('Corridor Regio Amsterdam, Almere en het Gooi'). Het betreft het verbreden en/of herinrichten van de A9 (Gaasperdammerweg), de A1 (Diemen-Eemnes) en de A6 (Muidersluis-Almere).

In de 'Nota Mobiliteit' wordt vanaf 2010 4,5 miljard euro beschikbaar gesteld door Rijk voor het oplossen van de problemen in de corridor Schiphol – Almere, mede dankzij lobby-activiteiten van de provincie.

Een andere oplossing voor de files is het verbeteren van het spoor van de Randstad naar Flevoland. Een lange termijnoplossing is de Zuiderzeelijn (ZZL) die Amsterdam via Flevoland verbindt met Groningen. De ZZL zal wellicht na 2015 in gebruik worden genomen. In 2004 zijn afspraken tussen de regionale partijen (provincies en gemeenten) gemaakt, die in 2005 zouden worden bekrachtigd. Ook een programma van eisen is in concept gereed. Het proces wordt mogelijk beïnvloed door de uitkomsten van het TCI-rapport (commissie Duivestijn). Het is de bedoeling in 2005 te starten met de prijsvraag, waarin aan marktpartijen wordt gevraagd met een aanbod te komen voor de realisatie en exploitatie van de ZZL. Een tweede lange termijnoplossing vormt de uitbreiding van de spoorcapaciteit tussen Almere en Amsterdam.

Begonnen is met de voorbereidingen van de realisatie van de N23 tussen Lelystad en Kampen. Besloten is de bestaande Hanzeweg (Dronten – Kampen) uit te bouwen tot autoweg (2 X 2 rijstroken). Een plan voor de 1^e fase (parallelvoorzieningen Dronten – Hoge Vaart) is vastgesteld. Voor het deel Lelystad – Dronten is een planstudie gestart, naar de aanleg van een nieuwe autoweg. In 2007/ 2008 kan worden gestart met de realisatie. Het is gewenst dat er op de lange termijn een dubbelbaans autoweg (N23) komt die Alkmaar en Zwolle met elkaar verbindt.

Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een spoorverbinding – de 'Hanzelijn' - die voor een deel parallel loopt aan de N23. In 2004 is een samenwerkingsovereenkomst tussen de betrokken partijen gesloten. Het Rijk heeft 23 miljoen ter beschikking gesteld voor de voorbereiding (onderzoek en grondverwerving). Het is de bedoeling in 2006 te starten met de realisatie, waardoor de Hanzelijn in 2012/ 2013 in gebruik kan worden genomen.

De provincie wil in het kader van mobiliteitsbeïnvloeding het gebruik van de fiets stimuleren. Belangrijke randvoorwaarde zijn goede fietspaden. Een deel van de fietspaden wordt door de provincie zelf onderhouden; het andere deel door landschapsbeheerders en gemeenten. Een eerste inventarisatie van de bereikbaarheid van bedrijfsterreinen met de fiets is gestart. Een project dat het gebruik van de fiets voor woon-werkverkeer wil stimuleren, start in 2005.

Openbaar vervoer (OV)

De provincie is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer per bus binnen Flevoland. Bussen rijden binnen steden (stadsvervoer in Almere en Lelystad), tussen dorpen en steden binnen Flevoland (regionaal vervoer) en tussen Flevoland en andere regio's. Voor deze laatste soort verbindingen (interregionaal busvervoer) en de daarbij behorende voorzieningen wordt samengewerkt met de gemeenten en de omliggende provincies. In een concessie zijn voorwaarden gesteld aan de kwaliteit en is de hoogte van de exploitatiesubsidie vastgesteld.

Het openbaar vervoer (bus) is een mogelijkheid om op korte termijn een deel van de mobiliteitsproblemen aan de zuidkant van Flevoland op te lossen. Openbaar vervoer vormt voor forenzen naar Amsterdam een goed alternatief voor de auto indien het snel en goed bereikbaar is. In 2004 zijn parallelle busroutes over de Hollandse brug in gebruik genomen. Bovendien wordt er bij Almere een aantal P+R terreinen (transferia) aangelegd. Eind 2004 is de eerste bij Almere Oostvaarders geopend.

Bezuinigingen van het Rijk vormen een knelpunt voor goed en betaalbaar openbaar vervoer. Door goed aan te besteden is het gelukt een goede dienstregeling (gemeten door middel van het aantal dienstregelingsuren) in stand te houden en extra kwaliteit te bieden tegen aanzienlijk lagere kosten. De vraag naar openbaar vervoer en het aanbod van openbaar vervoer zijn hierbij zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. De laatste onderdelen van het provinciale OV-net per bus zijn aanbesteed. Er is een concessie in voorbereiding met Connexxion voor de lijn Lelystad – Groningen (in samenwerking met de provincies Fryslân en Groningen). Bovendien wordt de concessie voor het gebied IJsselmond, dat bestaat uit Lelystad, Zeewolde, Dronten, NOP, Urk en de kop van Overijssel, verleend aan Connexxion (in samenwerking met Overijssel). Beide concessies starten in de loop van 2005. Een monitoringstelsel wordt in 2005 opgezet om de klanttevredenheid en de aantallen reizigers in beeld te brengen.

Een oplossing voor 'betaalbaar' openbaar vervoer in dunbevolkte gebieden (rondom de dorpen) en/of op tijden dat er geen bussen rijden is het 'Collectief Vraagafhankelijk Vervoer' (CVV), maatwerkvervoer van deur tot deur. Door deze extra service ligt de prijs van dit vervoer iets boven het reguliere busvervoer. Met de gemeenten Lelystad, Dronten, Zeewolde en NOP zijn afspraken gemaakt en is aanbesteed. Het CVV Flevoland gaat op 1 april 2005 van start (Lelystad volgt op 1 januari 2006).

De kwaliteit van het openbaar vervoer wordt mede bepaald door de veiligheid in bussen en treinen. In samenwerking met de gemeenten en de vervoerders is een meerjarenplan voor de sociale veiligheid in het openbaar vervoer gemaakt. Dit plan is een kader voor maatregelen. Genomen maatregelen zijn onder andere een toename van het aantal kaartcontroles en een betere verlichting op en om haltes. Het jongerenpanel Flevoland heeft een film, 'Cool Flevoland', gemaakt om het begrip tussen jong en oud voor gedrag in de bus te verbeteren.

De eerste voorbereidingen zijn gestart voor de invoering van de chipkaart in het openbaar vervoer, die in 2006/2007 moet gaan plaatsvinden. Een belangrijke stap is gezet in de richting van rolstoeltoegankelijk openbaar vervoer. Het Meerjarenplan Toegankelijkheid Openbaar Vervoer is vastgesteld. In de concessie IJsselmond zijn alle wensen van de provincie op dit terrein gerealiseerd. Begonnen wordt met de lijnen van het kernnet met de dikste vervoerstromen en de belangrijkste haltes.

Verkeersveiligheid

In 2004 zijn in Flevoland 21 verkeersdoden te betreuren, een forse daling ten opzichte van 2003 (34). De verkeersveiligheid wordt deels bepaald door het wegennet van de provincie. Het verkeersveiligheidsbeleid van de provincie richt zich enerzijds op het veiliger maken van de infrastructuur en anderzijds op de beïnvloeding van het gedrag van verkeersdeelnemers (automobilisten, motor- en bromfietzers, fietsers en voetgangers) en handhaving. De provinciale commissie 'Vervoereraad Flevoland' stelt jaarlijks het 'Regionaal Werkplan Verkeersveiligheid Flevoland' vast en verleent subsidie aan diverse verkeersveiligheidsprojecten.

Bij de gedragsbeïnvloeding wordt samengewerkt met politie, gemeenten, Openbaar Ministerie en 3VO. De nadruk heeft gelegen op preventie door verkeerseducatie bij de schoolgaande jeugd op de basisschool (project 'Veiligverkeerslabel') en het middelbaar onderwijs (project 'Verkeerseducatie voortgezet onderwijs'). Het project 'Easyriders' heeft zich gericht op de 'bromfietser'. Een deel van de middelen wordt ingezet als bijdrage van Flevoland aan landelijke en regionale campagnes via radio, televisie en landelijke dagbladen.

Verschuillende veiligheidsmaatregelen zijn in de infrastructuur aangebracht. Het betreft de aanleg van:

- Circa 17 km weg provinciale weg (overlaagd) en voorzien van duurzaam veilige markering, wegdekreflectoren en kantstrookverruwing
- Drie rotondes (gerealiseerd) en een turborotonde (realisatie is gestart)
- Twee kruispuntplateaus (Gooimeerdijk)
- Opvallende markeringsborden bij gevaarlijke kruispunten ('blackspots')
- Fietssuggestiestroken (fietsverkeer bij de Friesesluis)
- Verbreding en reconstructie wegen (Schokkerringweg)

In een amendement is extra geld voor verkeersveiligheid beschikbaar gesteld (eind 2003). Met de aanpak van de gevaarlijke bochten is in 2004 een begin gemaakt, het werk wordt begin 2005 afgerond. De bomen die dicht op de Dronterringweg stonden zijn verwijderd; begin 2005 zullen nieuwe bomen worden geplant.

Foto 16: 'black-spot'

Wegen

Een deel van het wegennet binnen Flevoland valt onder verantwoordelijkheid van de provincie. Het zijn de doorgaande regionale wegen (en fietspaden) met de bijbehorende rotondes, bruggen, fietstunnels en viaducten (kunstwerken), bermen en verkeerslichten. De provincie streeft naar een goed onderhouden wegen- en fietspadennet, opdat mensen zich nu en later comfortabel, veilig en met een goed in te schatten reistijd kunnen verplaatsen. De provincie voert onderhoud uit, verbetert en legt wegen en kunstwerken aan in het kader van het 'Provinciaal Meerjarenplan Infrastructuur en Transport' (PMIT).

In 2004 zijn diverse – kleine - reguliere werkzaamheden (jaarlijks onderhoud) uitgevoerd:

- Reparaties
- Maaien van bermen en snoeien en vervangen van wegbeplanting (bomen en struiken)
- Exploitatie openbare verlichting en verkeersregelininstallaties (stoplichten) en onderhoud borden en bewegwijzering
- gladheidbestrijding (strooien)

Bijzondere aandacht vroeg de Hanzeweg (Ketelweg – Roggebotweg) op het gedeelte waar in 2003 onderhoud is gepleegd aan het wegdek met een experimentele deklaagverharding. Het wegdek bleek niet bestand tegen hoge wegdektemperaturen. Onder invloed van het verkeer en de hoge luchttemperaturen smolt een deel van het wegdek weg. Met het strooien van wegzout is getracht dit smelten tegen te gaan. Dit is hersteld door het geplande onderhoud (2006 – 2009) eerder uit te voeren, waarbij een financiële compensatie van de aannemer die het onderhoud in 2003 uitvoerde is ontvangen. Extra werkzaamheden zijn uitgevoerd om de zomerschade aan de verhardingen te herstellen op de Vogelweg, de Dronterweg, de Dronterringweg en de Tussenring.

Foto 17: Strooien Hanzeweg

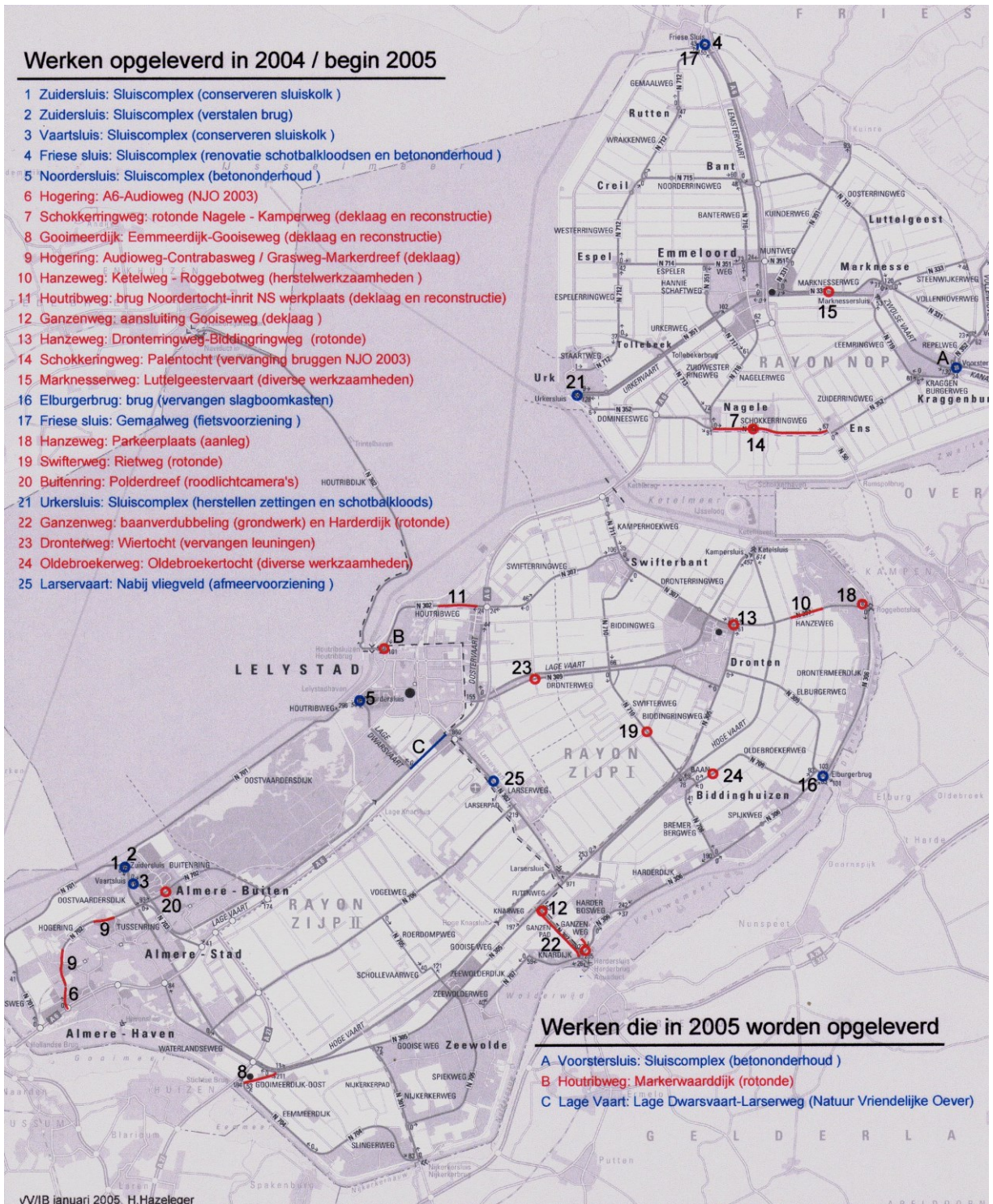
Nieuwe wegen en/ of kunstwerken zijn gerealiseerd en groot onderhoud is uitgevoerd aan de bestaande infrastructuur (niet jaarlijks onderhoud). Het grootste deel van de geplande werkzaamheden is volgens planning gerealiseerd en opgeleverd. Achterstand in onderhoud en investeringen van voorgaande jaren zijn ingelopen, waardoor extra werken zijn opgeleverd. De aanleg van de rotonde Houtribweg – Markerwaarddijk is vertraagd, omdat de ondergrond ter plaatse slecht is. Er is een voorbelasting aangebracht die enkele maanden moet blijven liggen.

De realisatie viel goedkoper uit door aanbestedingsvoordelen. Door minder vraag bij een gelijkblijvend aanbod kwamen de prijzen onder druk. Gevolg is geweest dat aannemers lager inschreven dan voorheen.

Vorbereidingen (planvorming) zijn gestart voor de realisatie van verschillende projecten, onder andere de reconstructie van de Domineesweg – A6 en de parallelweg van de Hanzeweg (Biddingringweg – Hogevaart).

Werken opgeleverd in 2004 / begin 2005

- 1 Zuiderluis: Sluiscomplex (conserveren sluiscolk)
- 2 Zuiderluis: Sluiscomplex (verstalen brug)
- 3 Vaartsluis: Sluiscomplex (conserveren sluiscolk)
- 4 Friese sluis: Sluiscomplex (renovatie schotbalkloodsen en betononderhoud)
- 5 Noordersluis: Sluiscomplex (betononderhoud)
- 6 Hogering: A6-Audioweg (NJO 2003)
- 7 Schokkeringweg: rotonde Nagele - Kamperweg (deklaag en reconstructie)
- 8 Gooimeerdijk: Eemmeerdijk-Gooiseweg (deklaag en reconstructie)
- 9 Hogering: Audioweg-Contrabasweg / Grasweg-Markerdreef (deklaag)
- 10 Hanzeweg: Ketelweg - Roggebotweg (herstelwerkzaamheden)
- 11 Houtribweg: brug Noordertocht-inrit NS werkplaats (deklaag en reconstructie)
- 12 Ganzenweg: aansluiting Gooiseweg (deklaag)
- 13 Hanzeweg: Dronterringweg-Biddingringweg (rotonde)
- 14 Schokkeringweg: Palentocht (vervanging bruggen NJO 2003)
- 15 Marknesserweg: Luttelgeestervaart (diverse werkzaamheden)
- 16 Elburgerbrug: brug (vervangen slagboomkasten)
- 17 Friese sluis: Gemaalweg (fietsvoorziening)
- 18 Hanzeweg: Parkeerplaats (aanleg)
- 19 Swifterweg: Rietweg (rotonde)
- 20 Buitenring: Polderdreef (roodlichtcamera's)
- 21 Urkerluis: Sluiscomplex (herstellen zettingen en schotbalkloodsen)
- 22 Ganzenweg: baanverdubbeling (grondwerk) en Harderdijk (rotonde)
- 23 Dronterweg: Wiertocht (vervangen leuningen)
- 24 Oldebroekerweg: Oldebroekertocht (diverse werkzaamheden)
- 25 Larservaart: Nabij vliegveld (afmeervoorziening)

Werken die in 2005 worden opgeleverd

- A Voorstersluis: Sluiscomplex (betononderhoud)
- B Houtribweg: Markerwaarddijk (rotonde)
- C Lage Vaart: Lage Dwarsvaart-Larserweg (Natuur Vriendelijke Oever)

Regelmatig is sprake van schade veroorzaakt door derden aan provinciale eigendommen (in 2003 206 keer voor een bedrag van 223.000 euro). De provincie probeert deze schade te verhalen op de veroorzakers (in 2003 is dat in 108 keer gelukt voor een bedrag van 160.000 euro). Ook wordt de provincie aansprakelijk gesteld door derden indien de wegen gebreken vertonen en een derde daardoor schade heeft (in 2003 is van de 17 claims 4 keer een claim toegekend). De drempel om de overheid aansprakelijk te stellen voor geleden schade lijkt steeds lager te worden. Het aantal verleende vergunningen en ontheffingen is licht gedaald ten opzichte van 2003.

Aantal gevallen in behandeling genomen tussen 1/1/2004 en 31/12/2004	2002	2003	2004	Stijging (t.o.v. 2003)
Schades aan provinciale eigendommen	169	199	187	- 6%
Wettelijke aansprakelijkheidstelling (WA) door derden	19	17	27	+ 59%
Verleende vergunningen (o.a. kabels en leidingen, borden, gebruik grond) en ontheffingen (o.a. wedstrijden, exeptioneel transport, RVV)	654	667	630	- 6%

Vaarwegen

De vaarwegen waarvoor de provincie verantwoordelijk is zijn doorgaande vaarten binnen de provincie die gebruikt worden voor scheepvaart (beroepsvaart en recreatie), de bijbehorende sluiscomplexen en de oevers en afmeervoorzieningen (steigers). Onderhoud en verbeteringen worden uitgevoerd in het kader van het PMIT.

Het grootste deel van de werkzaamheden is volgens planning gerealiseerd en opgeleverd (inclusief opleveringen die begin 2005 plaatsvinden). De afronding van het betononderhoud aan het sluiscomplex Voorstersluis is vertraagd, omdat er ASR (alkali-silica reactie) in het beton is aangetroffen hetgeen een heroverweging noodzakelijk maakt van de geplande herstelwerkzaamheden. Hiervoor is eind 2004 advies gevraagd aan een gerenommeerd ingenieursbureau. Aan de hand van dit advies zal in 2005 worden bepaald welke maatregelen noodzakelijk zijn. De aanleg van de natuurvriendelijke oever langs de Lage Vaart komt later gereed door een verschuiving in de prioriteiten (onder andere door de aanleg van een ecoduiker in de Ganzeweg te vervroegen).

Vorbereidingen (planvorming) zijn gestart voor de realisatie van projecten zoals onderhoudswerkzaamheden aan de Ketelsluis (2006), herstel van de meerstoelen bij de Urkersluis, herstel van de oeverbescherming van de Lemstervaart en de afstandbediening van de Tollerbekerbrug.

Foto 18: Ketelsluis

2.4.2. Natuur & landschap

De activiteiten voor het natuur en landschapsbeleid hebben in 2004 voor een groot deel in het licht gestaan van twee nieuw uitgebrachte rijksnota's; de nota Ruimte en de Agenda Vitaal Platteland.

De ondertitel van de Agenda Vitaal Platteland, luidt: inspelen op veranderingen. Die veranderingen zijn de consequenties van het Europees beleid (zowel de wijzigingen in het landbouwbeleid als de implementatie van Europese milieu- en natuurregelgeving), de verbreding en verdieping van de landbouw naar een brede plattelandseconomie en een gewijzigde rolverdeling tussen het Rijk en de andere overheden, waarbij het Rijk zich meer zal beperken tot de hoofdlijnen en de regierol voor het landelijk gebied bewust is overgedragen naar de provincie.

Deze regierol zal worden vormgegeven via het ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied) dat per 1 januari 2007 van start zal gaan. De voorbereidingen hiervoor zijn in IPO-verband gestart.

Vogel/habitatrichtlijn

Een belangrijk project in 2004 was de implementatie van de Europese vogel- en habitatrichtlijn. Samen met gemeenten en andere gebiedspartners is in beeld gebracht tegen welke knelpunten we aanlopen bij de invoering van deze regelgeving. Drie belangrijke constatering zijn te maken: 1) een beperkt inzicht in de verspreiding van strikt beschermde soorten; 2) een kennistekort over de natuur en natuurregelgeving, bij gemeenten en particulieren en 3) een te optimistisch verwachtingspatroon over de plooikbaarheid van de regelgeving. Inmiddels is een start gemaakt met een inhaalslag om verspreidingsgegevens van de aangewezen beschermde soorten te verkrijgen. De eerste resultaten zijn reeds beschikbaar. Daarnaast heeft overleg plaatsgevonden met de gemeenten over de gevolgen van hun plannen voor de natuur en de wijze waarop hierin zorgvuldige en juridisch juiste afwegingen te maken. In 2005 zal dit uitmonden in een soort 'spoorboekje' voor de gemeenten. Met deze aanpak wordt enigszins vooruitgelopen op de nieuwe rol van de provincie onder de nieuwe Natuurbeschermingswet. Deze wet zal een toezichthoudende rol neerleggen bij de provincies.

Soortenbeleid

Voor het soortenbeleid ligt de regierol al langer bij de provincie. Zowel op het gebied van het stimuleren van project in de sfeer van soortenbescherming als voor de uitvoering van de Flora en faunawet. Vermeldenswaardig is dat de Faunabeheereenheid Flevoland in 2004 haar faunabeheerplan heeft afgerond. Dit plan is goedgekeurd door de provincie en vormt vanaf dat moment de basis voor het schadebestrijdingsbeleid in Flevoland.

In 2004 zijn 11 vergunningen verleend voor schadebestrijding en 3 geweigerd. Tegen twee van de toegekende vergunningen is bezwaar ingebracht, 1 bezwaar is ongegrond verklaard, het andere bezwaar is nog in procedure. Daarnaast lopen er nog 3 beroepszaken tegen beslissingen uit 2003.

Verder heeft de provincie de opdracht gekregen om een aantal gebieden aan te wijzen waar ganzen in alle rust kunnen foerageren. In nauw overleg met de in Flevoland actieve boeren natuurcoöperaties heeft dit geresulteerd in de keuze voor twee gebieden in Oostelijk Flevoland en in de Noordoostpolder waar draagvlak is voor deze vorm van agrarisch natuurbeheer, terwijl daarnaast ook de Oostvaardersplassen zijn aangewezen als ganzenfoeragegebied.

Landschap

In 2004 is een evaluatie uitgevoerd van de Landschapsverordening. De aanleiding hiervoor was deels van technisch-juridische aard en deels inhoudelijk. De evaluatie heeft geleid tot aanpassing van de verordening zodat landschapsontsierende en puur commerciële borden worden verboden, terwijl er tegelijkertijd ruimte wordt geboden aan reclame-uitingen die samenhangen met de (versterking van de) vitaliteit van het landelijk gebied.

Bij motie hebben Provinciale Staten aangegeven dat zij meer aandacht willen voor de landschappelijke kwaliteit van Flevoland en zij hebben Gedeputeerde Staten de mogelijkheden te onderzoeken om beheer en onderhoud van erfbeplanting en laanbeplanting verder te stimuleren. Op dit moment wordt hieraan gewerkt. In 2005 zullen hiervoor de eerste voorstellen kunnen worden gedaan.

Foto19 – 'Natuurgebied in Flevoland'

Realisatie EHS

Een stabiele basis van het natuurbeleid blijft de realisatie van de ecologische hoofdstructuur. Na de aankoopstop van LNV in het jaar 2003 is in 2004 weer 32 ha nieuwe natuur aangekocht.

Op grond van de Nota Ruimte en de Agenda Vitaal Platteland kan geconstateerd worden dat het rijksbeleid ten aanzien van de EHS aan het veranderen is. Er lijkt meer ruimte te komen voor diverse ontwikkelingen in en nabij de Ecologische Hoofdstructuur maar dan wel onder de voorwaarde dat het gebied als geheel er niet in kwaliteit erop achteruitgaat.

De provincie heeft Alterra opdracht gegeven om het huidige beleid tegen het licht te houden en ons te adviseren over de wijze waarop het natuur en landschapsbeleid het beste in het tweede omgevingsplan kan worden neergezet. De resultaten hiervan zullen begin 2005 beschikbaar zijn.

Voor de realisatie van ecologische verbindingen heeft het kabinet besloten haar inzet te beperken tot de zgn. robuuste verbindingen. De verantwoordelijkheid voor de realisatie van de overige, vaak iets kleinschaliger verbindingen, is nu geheel bij de regio gelegd.

Voor wat betreft het agrarisch natuurbeheer was 2004 een topjaar. De invoering van nieuwe weidevogelpakketten voor akkers heeft ertoe geleid dat het voor Flevoland beschikbare quotum van 514 ha volledig is uitgeput. Verzoek aan de minister en de andere provincies om extra quotum aan Flevoland toe te kennen heeft echter nog niet tot resultaat geleid. Het college blijft hiervoor wel pleiten.

2.4.3. Ruimtelijke planning

Nota Ruimte

Het kabinet heeft eind april 2004 de Nota Ruimte vastgesteld. Deze nota bevat het regeringsvoornemen over de ruimtelijke inrichting van Nederland op hoofdlijnen. Het Rijk gaat in het nieuwe ruimtelijke beleid uit van een andere sturingsfilosofie onder het motto 'decentraal wat kan en centraal waar dat moet'. Het Rijk neemt haar verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de nationale ruimtelijke hoofdstructuur. Voor de gebieden daarbuiten is een belangrijke rol weggelegd voor provincies en gemeenten.

De provincie Flevoland heeft in reactie op de Nota Ruimte benadrukt voorstander zijn van een verdere groei van Almere en de aanleg van een robuuste ecologische verbinding tussen Oostvaardersplassen en Horsterwold, onder een aantal belangrijke voorwaarden. Ook is de provincie van oordeel dat het Rijk haar verantwoordelijkheid moet nemen om tot een goede afronding van het Zuiderzeeproject te komen, nu het Kabinet heeft besloten de reservering voor de inpoldering van de Markerwaard heeft laten vervallen.

De Nota Ruimte is van januari tot april 2005 de Tweede Kamer gepasseerd. In de aanloop naar het debat met de Tweede Kamer in het najaar van 2004 heeft de minister gesproken met de provincies over de uitvoering en monitoring van de Nota Ruimte. Onderdeel daarvan is de uitwerking van de door Flevoland aangemelde pilot ontwikkelingsplanologie 'Oost-westas Lelystad-Dronten-Zwolle'.

Randstad en Noordvleugel

De Nota Ruimte (en de uitwerking daarvan), de Nota Mobiliteit en de Nota Pieken in de Delta zijn belangrijke agendapunten van de overleggen in Randstadverband en de Noordvleugel geweest. In deze gremia is, waar dat mogelijk en wenselijk was, gezocht naar gezamenlijke standpuntbepaling en een gezamenlijk optreden richting Rijk.

In Noordvleugelverband is, na de derde Noordvleugelconferentie met de nadruk op de relatie ruimtelijke ontwikkeling en bereikbaarheid, het afgelopen jaar gebruikt om de voorbereidingen te treffen voor de vierde conferentie in februari 2005. Daarin staan de relatie tussen de ruimtelijke en economische ontwikkeling en de internationale positie van de Noordvleugel centraal. Belangrijke aandachtspunten voor Flevoland zijn vooral de ontwikkeling van de luchthavens Schiphol en Lelystad en de bedrijfslocaties Almere Poort en de knoop A6/A27.

Beleidsherziening Grote Wateren

In het voorjaar van 2004 is, in overleg met de provincies Friesland en Noord-Holland, voorgesteld het project ISMIJ (Interprovinciaal Streekplan Markermeer IJsselmeer) vroegtijdig te beëindigen met de afronding van de Kadernota. Aanleiding daarvoor waren de beleidsvoornemens in de Nota Ruimte en nieuwe inzichten met betrekking tot de Vogel- Habitatrichtlijn.

In de Kadernota zijn gezamenlijke beleidsvoorstellen opgenomen die worden uitgewerkt in de in ontwikkeling zijnde streekplannen en/of omgevingsplannen van de drie provincies.

In de zomer is aan RIZA gevraagd een verkenning uit te voeren naar de ecologische situatie van het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer, met het oogmerk om op termijn voorgenomen plannen en andere activiteiten aan, op en in het water te toetsen aan de effecten op de ecologische waarden in het gebied. De resultaten van deze ecologische verkenning worden verwacht in maart 2005.

In de tweede helft van dit jaar is, mede in het kader van het nieuwe Omgevingsplan, gestart met het in beeld brengen van de opgaven voor de Grote Wateren, zijnde het IJsselmeer, Markermeer, IJmeer, Ketelmeer en de Randmeren. Deze opgaven worden in de loop van 2005 verder gebracht naar keuzen voor de (verdere) ontwikkeling van de Grote Wateren.

Locatiebeleid

In november 2004 is, met de vaststelling van de beleidsregel Locatiebeleid, het provinciale locatiebeleid herzien en van kracht geworden. Het nieuwe locatiebeleid kent een versoepeling van het vorige zogenaamde ABC-beleid en geeft de gemeenten meer vrijheid om binnen vastomlijnde kaders bedrijfsactiviteiten te accommoderen.

De Nota Ruimte geeft aan dat ook de vrijetijdssector en de niet-grondgebonden landbouw in het provinciale locatiebeleid opgenomen moeten worden. In december is een start gemaakt met een verkenning naar de mogelijkheden om deze typen bedrijfsactiviteiten al dan niet in het locatiebeleid op te nemen.

Ruimtelijke visie Recreatie en Toerisme

In de tweede helft van 2004 is aangevangen met het opstellen van een ruimtelijke visie op de ontwikkeling van de recreatie en het toerisme in Flevoland. Er is al enige tijd behoefte aan een ruimtelijke vertaling van de ontwikkelingsmogelijkheden van de recreatiesector.

Het project zal naast een ruimtelijke visie ook voorstellen bevatten voor een uitvoeringsprogramma. De planning van het project is geënt op die van het op te stellen Omgevingsplan en zal doorlopen tot eind 2005.

Windenergie

In het kader van de beleidsherziening Windenergie is in 2004 een aantal belangrijke activiteiten georganiseerd om de discussie over een nieuw beleid voor windenergie te ondersteunen. Een delegatie van Statenleden is in juni op bezoek geweest bij projecten in Noord-Duitsland. Ook zijn studies gestart over de problematiek van opschaling en sanering van windturbines en de inpassing van windturbines in het Flevolandse landschap. Deze laatste studie is in december afgerond.

De tussentijdse resultaten van het project worden ingebracht en besproken in het proces van het Omgevingsplan.

Een ander noemenswaardige gebeurtenis is de viering van de 1.000 MW in Nederland op 1 november 2004 in onze provincie in het bijzijn van staatssecretaris Van Geel (Milieu).

De discussie over windenergie heeft ertoe geleid dat in de Staten van oktober een motie is aangenomen om het huidige beleid voortijdig in te trekken c.q. stop te zetten. De mogelijkheden en consequenties van deze motie worden uitgewerkt en zal moeten leiden tot een (partiële) herziening van het Omgevingsplan in 2005.

foto 20: windmolens

Toezicht op ruimtelijke plannen

In onderstaande tabel is aangegeven hoeveel plannen er aan de provincie zijn voorgelegd en hoe hierop is besloten.

Plannen Wet op de Ruimtelijke Ordening / Besluit op de ruimtelijke ordening 2004 (in vergelijking met 2003)

GEMEENTE	Artikel 10 BRO		Artikel 11 WRO		Artikel 19 WRO/art. 50 WW + artikel 19 lid 1 en 2 + binnenplanse anticipatie (BA) artikel 46 WRO + artikel 15 WRO						Artikel 28 WRO		TOTAAL	
	'03	'04	'03	'04	'03			'04			'03	'04	'03	'04
					Oud/BA 15	Lid 1	Lid 2	BA/15	Lid 1	Lid 2				
Almere	13	5	1	1	1	10	3	0	3	6	5	3	33	18
Dronten	7	6	2	0	2	7	3	0	12	1	3	3	24	22
Lelystad	11	35	1	0	0	24	4	0	11	2	8	5	48	53
Noordoostpolder	15	1	4	5	1	6	3	0	8	3	7	8	36	25
Urk	5	5	1	0	0	5	0	0	3	0	2	2	13	10
Zeewolde	15	2	0	3	3	30	1	1	8	0	0	6	49	20
Overige overheden	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
SUBTOTAAL	66	59	9	9	7	82	14	1	45	12	25	27	203	153

Artikel 10 BRO: Vooroverleg voorbereiding structuur- of bestemmingsplannen

Artikel 11 WRO: Goedkeuring wijzigings- en uitwerkingsplannen

Artikel 19 etc. WRO: Beslissingen omtrent verklaringen van geen bezwaar

Artikel 28 WRO: Goedkeuring bestemmingsplannen

Handreiking gemeentelijke plannen

Bij de vormgeving van ruimtelijke plannen moet met veel zaken rekening worden gehouden. Medio 2004 is de Handreiking gemeentelijke plannen verschenen. Hierin wordt aangegeven hoe de toetsing van gemeentelijke ruimtelijke plannen plaatsvindt en welke inhoudelijke accenten de provincie hierbij legt.

Digitale uitwisseling van ruimtelijke plannen(DURP)

Er zijn verschillende ontwikkelingen gaande.

Plannen zullen steeds meer digitaal worden vormgegeven en digitaal worden uitgewisseld. De provincie heeft geparticipeerd in het stimuleringsproject Digitale Uitwisseling van Ruimtelijke Plannen (DURP) van het ministerie van VROM en het Interprovinciaal Overleg. De provincie heeft een pilot uitgevoerd met de

Flevolandse gemeenten. Tijdens deze pilot is onderzocht welke afspraken nodig zijn voor een uitwisseling van digitale plannen in Flevoland, waarbij rekening is gehouden met de landelijke afspraken en uitgangspunten. Conclusie van de pilot is dat de uitwisseling van digitale bestemmingsplannen volgens het landelijke uitwisselingsmodel ook in Flevoland werkt. Hiervoor zijn gezamenlijke afspraken gemaakt tussen gemeenten en provincie. Per direct kunnen gemeenten bestemmingsplannen digitaal aanleveren. Hierdoor wordt de vervaardiging van digitale ruimtelijke plannen onder meer gestimuleerd. Inmiddels is het eerste digitale bestemmingsplan door een gemeente conform de afspraken bij de provincie ingediend.

Foto 21: DURP

Professionalisering Ruimtelijke Ordening Flevoland (PROF)

In het verlengde hiervan is in het kader van Inaxis, het innovatiecentrum openbaar bestuur van het ministerie van Binnenlandse zaken, door de provincie in samenwerking met de gemeenten in Flevoland, het Waterschap, het Interprovinciaal Overleg en de ministeries van BZK en VROM een project gestart om te bezien hoe de mogelijkheden van DURP kunnen bijdragen aan het efficiënter, effectiever, transparanter en duurzamer maken van de planvorming- en toetsingsprocessen. De Handreiking vormt hiervoor een belangrijke basis. Voorts wordt bezien hoe kan worden ingespeeld op de thans bekende voorstellen voor een nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening.

Fundamentele herziening van de Wet op de Ruimtelijke Ordening

Het Kabinet heeft een fundamentele wijziging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening voorgelegd aan de Tweede Kamer. Hierin is een aanzienlijke wijziging van de rolverdeling tussen de overheden voorgesteld. Samen met de Flevolandse partijen zal de invulling van de nieuwe rolverdeling onder de fundamentele herziening van de WRO worden verkend.

De ideeën van het Kabinet houden onder meer in dat het bestemmingsplan door de gemeenteraad wordt vastgesteld, maar niet meer door Gedeputeerde Staten behoeft te worden goedgekeurd. Het wetsvoorstel zal een nieuw instrumentarium bevatten, waarvan de provincie gebruik kan maken om ontwikkelingen in gang te zetten, of om op te treden. De verwachting is dat de nieuwe wet niet eerder dan 2006/2007 in werking zal treden. Tot die tijd moet de huidige regelgeving onverkort worden toegepast.

Gewijzigd standpunt artikel 19 lid 2 WRO

Op 24 augustus 2004 hebben GS een nieuw besluit genomen inzake de toepassing van artikel 19 lid 2 WRO. Een belangrijk punt van dit besluit is o.a. dat gemeenten vrijstelling van het bestemmingsplan kunnen verlenen zonder tussenkomst van de provincie voor woningbouwplannen en aanpassing van infrastructuur in bestaand stedelijk gebied. Hiermee wordt het mogelijk om plannen voor vernieuwing van woonwijken sneller te realiseren. Voor Flevoland van groot belang, omdat er veel renovatie- en herstructureringsprojecten van woonwijken op stapel staan.

Beroepszaken

De Raad van State heeft in drie gevallen het GS-besluit inzake goedkeuring (gedeeltelijk) vernietigd. Dit betreft het uitwerkingsplan "Noordwestelijk deel fase 2 van het bestemmingsplan "De Staart" van de gemeente Urk en de bestemmingsplannen "2^e partiële herziening De Groene Velden" en "Luchthaven Lelystad" van de gemeente Lelystad. In een vierde geval is een verzoek om voorlopige voorziening toegewezen (bij het bestemmingsplan "De Munten I" van de gemeente Dronten).

De kosten voor vergoeding van de proces- en legeskosten nemen toe. Dit houdt verband met de toenemende complexiteit van de plannen en het vaker instellen van beroep waarbij de mensen zich tevens vaker juridisch laten bijstaan zodat de veroordeling in de kosten hoger uitvalt.

Noordelijke Ontwikkelingsas / Zuiderzeelijn

Aan de Noordelijke Ontwikkelingsas wordt vooral gewerkt in het kader van het Masterplan voor de Zuiderzeelijn, de beoogde snelle spoorverbinding van Schiphol naar Groningen, via Flevoland en Friesland.

In januari 2004 is het Masterplan 1.0 ter kennisneming aangeboden aan de statencommissies Werk en Ruimte. Het jaar 2004 stond vooral in het teken van het opstellen van het Masterplan 2.0. Dit ruimtelijke plan beschrijft de ontwikkelingsperspectieven waaraan nu in het kader van de Zuiderzeelijn wordt gedacht. Op basis van die perspectieven worden de gevolgen van en voor de Zuiderzeelijn in beeld gebracht.

Het Masterplan 2.0 is een technische studie naar de ontwikkelingsperspectieven, zonder maatschappelijke/ bestuurlijke toets. Deze toets volgt in 2005. Om de ontwikkelingsperspectieven helder te maken is het concreet gemaakt in voorbeelden. De in het Masterplan geschetste locaties zijn indicatief. De informatie uit het Masterplan 2.0 dient ter onderbouwing van de stationslocaties. Daarnaast vormt de inhoud van het Masterplan 2.0 input voor de prijsvraag, die in 2005 zal worden uitgezet.

Belangrijke stap is de positionering van de stationslocaties. In het Masterplan 2.0 worden de volgende locaties aangehouden:

Noordoostpolder	Emmeloord aan de A6 in de omgeving van de Lange Dreef
Lelystad	Lelystad-Zuid aan de A6
Almere	Afhankelijk van tracé en systeemkeuze ZZL: - bij een MZB/MZM via IJmeertracé: Almere Centrum, - Pampus en - Hout; - bij een HSL en MZB/MZM via bestaand spoor: Almere centrum en - Hout;

Deze locaties zijn opgenomen in het PvE.

Door het Samenwerkingsverband Noord Nederland is in 2004 –in samenwerking met de provincie Flevoland– een onderzoek gestart naar de internationale context van de Noordelijke Ontwikkelingsas en de Zuiderzeelijn. Dit onderzoek heeft als doel de ontwikkelingen in Noordoost Europa in beeld te brengen en te zoeken naar de kansen die dit voor Noord Nederland/Flevoland biedt. Dit onderzoek zal in 2005 worden afgerond en onder meer input vormen voor het Zuiderzeelijnproces.

Foto 22: traject ZZL

IOP Almere

Begin 2004 is het Integraal Ontwikkelingsplan Almere gepresenteerd waarin is uitgewerkt onder welke voorwaarden Almere op een verantwoorde wijze kan doorgroeien met 60.000 - 70.000 woningen in de periode 2010 – 2030. In de Nota Ruimte van april 2004 is door het gebied aangegeven dat gekozen wordt voor een gefaseerde aanpak van de stedelijke ontwikkeling van Almere. Vooral nog wordt uitgegaan van de middenvariant waarbij het woningenbestand van Almere tussen 2010 en 2030 met ongeveer 40.000 woningen groeit. Het rijk zal een planstudie voor de bereikbaarheid starten. Uiterlijk 2006 zal bekeken worden of de keuze van de middenvariant nog geldig is voordat het kabinet een beslissing neemt over de maximale rijksbijdrage.

Foto 23: luchtfoto Almere

Middengebied

In het kader van het IOP Almere zijn afspraken gemaakt over de taakverdeling. De provincie zal trekker zijn voor het opstellen van een visie voor het Middengebied (gebied ten oosten van Almere). Besloten is door het college van Gedeputeerde Staten om een afzonderlijk project voor het Middengebied (gebied ten oosten van Almere) te starten. In samenhang met het Omgevingsplan wordt het besluitvormings- en communicatietraject vormgegeven.

De druk op dit gebied neemt toe door de groei van de gemeenten in het gebied (woningbouw, bedrijfsterreinen, vliegveld Lelystad). De belangrijkste opgaven voor dit gebied zijn geschetst voor de periode tot 2030. Waterberging, natuur, recreatie en het creëren van bijzondere woonmilieus zullen daar geïntegreerd een plaats moeten vinden. Het project kiest een gebiedsgerichte aanpak waarbij tijdig en weldoordacht gepland moet worden. Het met elkaar bepalen van de opgave zijn van belang.

2.4.4. Toerisme & recreatie

De provincie zet in op recreatiemogelijkheden voor de groeiende bevolking en de bijdrage die recreatie en toerisme aan de economie bieden. In 2004 spelen de volgende ontwikkelingen:

Toeristische Agenda Flevoland, een document dat Flevoland als toeristische entiteit wil positioneren in de context van het rijksbeleid voor de ontwikkeling van de sector toerisme en recreatie, zoals dat is vormgegeven door het ministerie van Economische Zaken.

Verblijfsrecreatie in de ecologische hoofdstructuur

Er is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de verblijfsrecreatie in de Flevolandse ecologische hoofdstructuur. Het rapport hiervan is openbaar gemaakt en in de Stuurgroep Recreatie en Toerisme besproken. Tevens is hiervoor een pilotproject (De Voorst) aangewezen.

Stichting 'VVV Flevoland'

Op basis van het 'Strategisch Marketingplan 2004- 2007' van het Flevolands Bureau voor Toerisme (het marketing- en promotieonderdeel van VVV-Flevoland) is een meerjarencontract 2004- 2007 gesloten met de stichting VVV Flevoland. De speerpunten zijn: 'Vakanties aan het water en attracties', 'Varen op IJsselmeer en Randmeren' en 'Wandelen en ontdekken in natuurgebieden'.

Uitvoeringsprogramma BART 2004

Binnen de context van de doelstellingen en de 5 BART-strategieën zijn de volgende mijlpalen gehaald:

- de versterking van de recreatieve routestructuur door de ingebruikname van de LF-9 "N.A.P.-route" (nationaal fietsroutenetwerk), nieuwe fietspaden Zeewolde-Erkemederstrand, Harderbos en Rivierduingebied en de ingebruikname van het Pionierspad (nationaal wandelroutenetwerk)
- de promotiefolder 'Varen en fietsen in Flevoland' is bij de sluisen uitgereikt aan belangstellenden; de gehele oplage (5.000 exemplaren) heeft in korte tijd zijn weg gevonden
- het van start gaan van het project NORT-Flevoland in mei 2004;
- het project "Plattelandstoerisme als innovatie" in samenwerking met de CAH
- het integreren van het Nationaal Ruimtevaartmuseum in het Aviodrome
- de versterking van de uitstraling van Flevoland als watersportprovincie door het Hydron waterfestival
- het onderzoek naar een Nationaal Evenemententerrein, met als conclusie dat Flevoland een serieuze optie is voor een terrein van 180 ha in een landelijke ambiance, geschikt voor zowel eendaagse evenementen als meerdaagse festivals, ingepast in een omgeving met voldoende verwerkingscapaciteit en draagvlak voor vervoer, afval, geluid, licht en veiligheid
- de realisering van het plan Trekkershutten Randmeren in samenwerking met Gelderland
- de realisering van een beweegbare brug bij Ketelhaven gaf de waterrecreatiesector een nieuwe impuls.

Werkgelegenheid

Het aantal banen in de sector recreatie en toerisme bedroeg in 2004 in totaal 7.945 ofwel 5, 5% van de totale Flevolandse werkgelegenheid (in 2000 6.6075, resp. 3%). Het totaal aantal vestigingen is 1.277. Na een flinke groei (21%) in 2002 en een lichte teruggang (-2%) in 2003, groeide de werkgelegenheid in 2004 met 6%. Dit past binnen de doelstelling van het "Beleids- en Actieplan Recreatie en Toerisme" (BART), namelijk een trendmatig toename van de werkgelegenheid van 5% per jaar.

De provincie zet in op recreatiemogelijkheden voor de groeiende bevolking en de bijdrage die recreatie en toerisme aan de economie bieden.

Foto 24 – Waterrecreatie

2.4.5. Europa

Voor de periode 2000-2006 zijn door de Europese Commissie aan Flevoland Structuurfondsgelden beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de meerjarenprogramma's 'Enkelvoudig Programmerings Document Flevoland (EPD)' en 'Leader+' (plattelandontwikkeling). Voor het 'Innovatieve Actie Programma' (innovaties MKB) is voor de periode 2003-2005 Structuurfondsgeld beschikbaar gesteld. Daarnaast maakt Flevoland gebruik van de - door de Lidstaat gecoördineerde - Europese programma's 'Interreg III' (interregionale samenwerking) en 'Equal' (gelijke kansen op de arbeidsmarkt) door middel van het indienen en uitvoeren van projecten. De financiering van de investeringen en de bepaling van de inhoud van deze programma's is voor alle uitvoeringsjaren in afzonderlijke documenten vastgelegd en door de co-financiers, zoals gemeenten, provincie, ministerie van Economische Zaken en Europese Commissie, vastgesteld.

Een belangrijk deel van de werkzaamheden voor de Europese programma's in Flevoland in 2004 omvat het initiëren, ontwikkelen, goedkeuren en monitoren van projecten. Daarnaast zijn veel projecten gecontroleerd op uitvoering en regelgeving. Voor alle programma's gezamenlijk hebben ondernemers, gemeenten en andere organisaties 51 projecten ingediend, die ook zijn goedgekeurd.

Enkelvoudig Programmerings Document (EPD)

Voor prioriteit 'Stedelijke ontwikkeling en recreatie en toerisme' zijn in 2004 circa 30 projecten tot stand gekomen. Zo is een bijdrage verleend voor de bouw en de inrichting van het 'Erfgoedcentrum Nieuw Land' in Lelystad. Ook het 'Centrum voor Top- en Breedtesport' in Almere heeft een bijdrage ontvangen om bestaande achterstanden in het aanbod van normaal gebruikelijke stedelijke voorzieningen weg te werken en voorzieningen met een bijzondere attractiewaarde toe te voegen. Verder zijn omvangrijke bijdragen verstrekt aan diverse projecten in Almere en Lelystad voor de ontwikkeling van het centrum- en kustgebieden.

Het geld dat binnen het EPD beschikbaar was voor de prioriteit 'landelijk gebied', is nagenoeg helemaal vastgelegd. Zo gaat Zeewolde de recreatieve fietsroute 'Erkermederstrand' en Lelystad de recreatieve fietsroute 'Rivierduingebied' verbeteren. Verder is steun verleend aan het praktijkonderzoek naar het voorkomen van bacterieziekten in de aardappelpootgoedteelt. In Biddinghuizen is dit jaar de bouw gestart van de Verenigde Nederlandse Kruidendrogerijen (VNK), waarna verplaatsing van dit bedrijf vanuit Elburg volgt.

Hoewel de economie niet meezat hebben zich toch 5 nieuwe bedrijven met Europese steun in Flevoland gevestigd en zijn er nog 2 aanvragen in behandeling (prioriteit 'productiestructuur'). Ook het opzetten van milieu-innovatie projecten door het bedrijfsleven is gestimuleerd. In totaal zijn 5 projecten in dit kader goedgekeurd, is 1 project ingetrokken en zijn 3 aanvragen nog in behandeling.

Om nog meer uitwerking te geven aan het Kyotoverdrag wordt een beleidsrapportage energie&milieu opgesteld door bureau EMMA b.v. dat bij dit project nauw samenwerkt met de Stichting Duurzaam Flevoland. Aan het project kunnen 130 Flevolandse bedrijven deelnemen die duurzaam willen ondernemen. Bureau EMMA verzorgt dan de aanvraagprocedure.

In het gemeentehuis van Almere is een Starters Service Centrum ingericht, waar potentiële starters en ondernemers op maat gesneden advies en begeleiding kunnen krijgen.

Het Galvanobedrijf Technochroom heeft een bijdrage ontvangen om vanuit Dedemsvaart te kunnen verhuizen naar Lelystad, waarmee 20 nieuwe arbeidsplaatsen zijn gecreëerd.

18 nieuwe arbeidsplaatsen in Lelystad levert de vestiging van het distributiecentrum van boekhandel De Slegte op.

Ondersteuning aan het midden- en kleinbedrijf resulteerde in circa 50 adviezen door intermediaire organisaties. Met externe partijen zijn bijeenkomsten georganiseerd om projecten te genereren en netwerken te ontwikkelen. Intermediaire organisaties, zoals Syntens, Kamer van Koophandel en Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, hebben daarbij een rol gespeeld.

Voor alle thema's binnen prioriteit 'Sociale cohesie', die gefinancierd worden via het Europees Sociaal Fonds, zijn vele projecten in uitvoering. Almere en Lelystad hebben opnieuw een 'Leerwerkbedrijf' opgezet, waarbij een veilige leer- en werkomgeving is gecreëerd om mensen onder begeleiding een nieuw perspectief te bieden, zoals een vervolgopleiding of een reguliere baan. Voor mensen met een verstandelijke handicap is het project 'Tante Truus' in Almere opgezet, dat hen via een lunchcafé en een cadeaushop mogelijkheden tot arbeidsintegratie en werkervaring biedt en de maatschappelijke acceptatie van hun handicap kan verhogen. Het ministerie van Justitie heeft een bijdrage ontvangen voor het reïntegratieproject 'Work-Wise Rentray Flevoland'. Dit project, dat uitgevoerd wordt in de particuliere justitiële inrichting te Lelystad, beoogt de terugkeer van jongeren tussen de 12 en 23 jaar in de maatschappij te begeleiden, mede door bemiddeling naar een baan of

beroepsopleiding. Aan de Stichting Opleidingsfonds Groothandel is een bijdrage toegekend om te faciliteren bij het scholen van MKB-personeel, waardoor geen tientallen aparte projectaanvragen voor een scholingsbijdrage ingediend behoeven te worden.

Tot eind 2004 zijn 292 projecten in uitvoering en 22 aanvragen in behandeling. Verder zijn voor het EPD tot ultimo 2004 de volgende resultaten geboekt en committeringen vastgelegd:

Prestatie ¹⁾	Indicator ¹⁾	Streefcijfer ultimo EPD-periode ⁴⁾	Committering ⁵⁾	Realisatie ⁶⁾
Nieuwe banen (direct)	Output ²⁾	0	59	15
Nieuwe banen (indirect)	output/result	10.000	9.375	256
Permanente werkgelegenheid	Result ³⁾	1.650	2.561	823
Tijdelijke werkgelegenheid	output	2.450	3.195	1.408
Vervulling vacatures	result	2.000	512	486
Scholing werklozen en werkenden	output	6.500	13.654	7.969
Bedrijfsadviesprojecten MKB	output	200	1.274	703
Starters en doorstarters MKB	result	50	140	162
Stijging toeristisch bezoek aan Flevoland	result	57.250	1.317.687	173.249

Toelichting:

¹⁾ Prestatie/indicator: de belangrijkste programma-indicatoren waarop de effectiviteit van de investeringen wordt getoetst.

²⁾ Output: wat direct gerealiseerd wordt met de projecten;

³⁾ Result: wat indirect gerealiseerd wordt met de projecten;

⁴⁾ Streefcijfer ultimo EPD-periode: in totale uitvoeringsperiode te bereiken voorgenomen resultaten;

⁵⁾ Committing: met projectuitvoerders in gesloten overeenkomsten vastgelegde prestaties;

⁶⁾ Realisatie: prestaties die al gehaald zijn.

Ieder jaar wordt in de periode 2000-2006 door Europa een bedrag – jaartranche - ter beschikking gesteld, dat uiterlijk twee jaar later moet zijn besteed. In het kader van de uitvoering van het EPD moet tot en met eind 2004 een bedrag van 162,9 miljoen euro door projectuitvoerders zijn geïnvesteerd. Dit bedrag bestaat uit de door Europa beschikbaar gestelde jaartranches tot en met 2002 (65,9 miljoen euro) en de bijdragen van de projectuitvoerders en co-financiers (97,0 miljoen euro).

De werkelijke realisatie (besteding) tot en met 2004 is uitgekomen op 337,5 miljoen euro, waarvan 40,9 miljoen euro EU-middelen en 5,6 miljoen euro provinciale co-financiering. In onderstaande tabel is dit verbijzonderd naar de vier prioriteiten.

Prioriteit	Beschikbaar	Realisatie	Provinciale cofinanciering
Stedelijk gebied	138,6	138,8	1,4
Landelijk gebied	50,8	47,8	0,6
Productiestructuur	96,4	133,6	3,6
Sociale cohesie	30,1	17,3	0,0
Totaal	315,9	337,5	5,6

Eind 2003 is halverwege de uitvoering van het EPD een 'Mid-term evaluatie' opgesteld. Op basis hiervan is begin maart 2004 een aantal voorstellen tot herziening van het EPD aan de Europese Commissie voorgelegd. Omdat de wijzigingen zeer relevant zijn om tijdig de gewenste projecten te kunnen ontwikkelen en omdat de goedkeuring van de Commissie op zich liet wachten, is besloten bij de uitvoering van het EPD er van uit te gaan dat de herziening zou worden goedgekeurd. Bij de projecten die geënt waren op de herziene maatregelen is selectief het instrument van overcommitting toegepast. Dit instrument is ook toegepast om onderuitputting van het EPD te voorkomen. In totaal is tot eind 2004 een bedrag van 5,0 miljoen euro overgecommitteerd. De voorstellen tot herziening van het EPD zijn eind 2004 door de Europese Commissie goedgekeurd.

In 2004 heeft de Europese Commissie een decommitting (een verlaging van de totale Europese bijdrage) op het EFRO-deel van het EPD voor de periode 2000-2006 afgekondigd. Belangrijkste aanleidingen daarvoor waren verschillen in uitgavenritmes en een latere start van projecten dan verwacht. Flevoland heeft hiertegen bezwaar gemaakt bij de Europese Commissie. Alleen als de decommitting voor een belangrijk deel wordt teruggedraaid kan de rest van het programma voor de periode 2000-2006 onverkort worden uitgevoerd. Om de gevolgen van de decommitting te kunnen opvangen is in de jaarrekening 2004 een oormerk van 7 mln euro opgenomen in de reserve strategische en ontwikkelingsprojecten.

Leader +

Leader+ projecten zijn over het algemeen kleine projecten, maar hebben een grote impact op de lokale samenleving. Dit programma is volop in uitvoering. Veel bewoners van het platteland zijn betrokken (geweest) bij de uitvoering van een Leader project. Inspanningen zijn gericht op het initiëren van projecten, waarbij communicatie in vele vormen een belangrijk middel is. Bijzondere projecten, waarvan de uitvoering in 2004 is gestart, zijn o.a.: Recreatieboerderij Op d'n akker – poldermostalgie te Nagele; Trekkershutten; Hans&Grietje; Forellenvisvijver; Bantsilieik; Van vroeger voor nu en later; Sportcomplex Ens, Swingolf; Boerenshop; DVD over De boer op.

Foto 25: fotogeniek Leader+ project

Tot eind 2004 zijn in Flevoland 44 projectaanvragen ingediend, waarvan er 9 werden afgekeurd, 5 nog in behandeling zijn en 30 projecten in uitvoering of afgerond. De realisatie tot en met 2004 bedroeg 4,6 miljoen euro, waarvan 49.000 euro provinciale cofinanciering.

De provincie Flevoland treedt met het Leader+ programma voor de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht op als beheers- en betaalautoriteit. Dat zijn taken op het gebied van projectbeheer (administratie en voortgangsbewaking), financiële afwikkeling (toetsing, betaling en control) en verantwoording (opstellen van jaarverslagen en rapportages als het secretariaat van het Comité van Toezicht).

Interreg III

De coördinatie in Nederland voor dit programma berust bij het ministerie van VROM. Op het gebied van de interregionale samenwerking is, als onderdeel van het communautaire initiatief Interreg IIIC, het project 'Hanse Passage' in uitvoering. Binnen drie hoofdthema's worden projecten ontwikkeld, die vooral bestaan uit internationale uitwisseling van kennis en ervaring. Voor dit project heeft Flevoland 0,3 miljoen euro beschikbaar gesteld. Flevoland en een aantal andere Nederlandse provincies werken samen met regio's in Frankrijk, Duitsland, Letland, Polen en Engeland. Doel is van elkaar te leren en de regio's te versterken op het gebied van nieuwe vormen van openbaar bestuur, bevordering van de sociaal-economische planning en de bevordering van innovatie en de ontwikkeling van potentieel op de arbeidsmarkt

Flevoland participeert in een deelproject waarin ervaringen met democratische en bestuurlijke processen en 'best practices' op het gebied van provinciale parlementen worden uitgewisseld in verschillende Europese landen. Naast de provincie Flevoland zijn betrokken Drenthe, Groningen, Friesland Overijssel, 2 regio's in Duitsland en 2 regio's in Polen.

Ook in het project 'Floodplain Landuse Optimising Workable Sustainability' (Interreg IIIB-FLOWS) wordt internationaal samengewerkt. Dit project, waarvan de uitvoering naar verwachting verloopt, richt zich op het leren omgaan met overstromingsrisico's, het modelleren van de risico's, vertaling van modellen naar de ruimtelijke ordening, de beleving van de risico's en hoe de samenleving daarmee omgaat. Binnen Nederland zijn naast Flevoland de provincies Groningen en Friesland en de Waterschappen in de betreffende provincies betrokken. Daarnaast maken Engeland, Noorwegen, Zweden en Duitsland deel uit van het project.

Tevens is het Centurio project, waarin kennis en ervaring wordt uitgewisseld over de gevolgen van het Europees regionaal beleid, van start gegaan. Een eerste uitwisseling van experts heeft plaatsgevonden.

Innovatieve Actieprogramma

Om de concurrentiekracht van het bedrijfsleven te vergroten is vernieuwing noodzakelijk en heeft de Europese Unie het programma Innovatieve Acties in het leven geroepen. Binnen een viertal Actielijnen worden projecten met een redelijk groot risico financieel ondersteund, waarvoor in de periode 2003-2005 een bedrag van 2,8 miljoen euro beschikbaar is. Hierdoor kunnen Flevolandse bedrijven, organisaties en kennisinstellingen samenwerken en tot vernieuwingen komen.

In 2004 zijn onder andere de volgende projecten in uitvoering genomen. Binnen Actielijn 'Technostarters' is het project 'Nieuwe bedrijvigheid Flevoland' in Lelystad in uitvoering. Het is de bedoeling om samenwerking te bevorderen tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen, intermediaire organisaties en overheden in de Regio, waarmee het opsporen en ondersteunen van structuurversterkende innovatieve bedrijven met hoogwaardige arbeidsplaatsen mogelijk wordt. Om bedrijven op het gebied van medische technologie te ondersteunen bij het oplossen van aan innovatie gerelateerde knelpunten in de bedrijfsvoering is binnen Actielijn 'Clusterprojecten' het project 'Flevoland Medical Technology Center' ontwikkeld. Ook is het project 'ICT in de Regiozorg' ontwikkeld, waarbij de (toekomstige) zorgsituatie en aangegeven actiepunten in de provincie in kaart wordt gebracht. Binnen dezelfde Actielijn 'ICT' zijn ook de projecten 'Wijkportaal Literatuurwijk' en 'Infomere.nl' in uitvoering, die een impuls moet geven aan de sociale cohesie, respectievelijk een intermediair vormen tussen ICT-bedrijven en het MKB. In het kader van de vierde Actielijn 'Internationalisering' heeft de provincie het initiatief genomen om het project 'Flevoland Medical Center Europe' te realiseren, waardoor drie internationale samenwerkingsprojecten op het gebied van medische technologie van start kunnen gaan. De committering tot en met 2004 bedroeg 1,5 miljoen euro. De provinciale cofinanciering bedroeg in 2004 0,3 miljoen euro.

Equal

Het door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid goedgekeurde project 'Ondernemerschap als reëel alternatief', dat in 2002 is gestart, is nu volop in uitvoering en wordt in 2005 met een symposium afgesloten. De uitvoering is in handen van de stichting STEW Advies en Training Kleinbedrijf en vindt onder verantwoordelijkheid van het Provinciaal Platform Arbeidsmarkt Flevoland plaats. Bij dit project zijn betrokken de Provincie, de gemeente Almere en Noordoostpolder, Kamer van Koophandel, Starters Service Centrum Almere, en voor de transnationale uitwisseling de regio's uit Duitsland, Tsjechië en Engeland. De totale projectkosten bedragen 0,54 miljoen euro.

Het project 'Ondernemerschap als reëel alternatief' bestaat uit een drietal onderdelen. Met het deelproject 'Startersdesk Women In Business' wordt gewerkt aan het opzetten van een centraal informatiepunt voor vrouwelijke ondernemers met, in eerste instantie, bijzondere aandacht voor de kinderopvang. Ook hebben 17 vrouwen een eigen bedrijf in Flevoland gestart, van wie 8 in de sector 'kinderopvang'. Andere aandachtsgebieden zijn in onderzoek.

Het deelproject 'Procoach' heeft circa 30 doorstartende bedrijven begeleid bij het verbeteren van hun bedrijfsvoering en hun kennis op het gebied van o.a. financiën, administratie, marketing, p-management, promotie en ICT.

Bij het deelproject 'Ouderen voor Ouderen' zijn betrokken het PPA, Axion en de gemeente Almere. Er zijn circa 5 senior-managers en zorgverleners opgeleid en begeleid.

In 2004 is via de transnationale samenwerking veel aandacht besteed aan kennis- en ervaringsuitwisseling en er is een workshop met het onderwerp 'Incubators' gehouden in Hamburg. Het resultaat is een 'broedplaats' (incubator) voor startende ondernemers in één van de instrumenten om starters in Flevoland te faciliteren. De internationale uitwisseling heeft ertoe geleid dat er draagvlak is om in Flevoland een dergelijk instrument in te richten. In een vervolgaanvraag Equal 2005-2006 heeft het ministerie van SZW inmiddels aan de Provincie een beschikking afgegeven om een vervolgproject 'Incubator' uit te voeren.

Ervaringen tot nu leren dat het project nieuwe mogelijkheden opleveren om de aanpak en methodiek voor startende ondernemers te ontwikkelen op het gebied van micro-financiering en huisvesting.

Foto 26: fotogeniek Equal-project

Structuurfondsprogramma's 2007-2013

De provincie heeft in 2004 grote inspanningen geleverd om alle betrokken partijen er van te overtuigen dat Flevoland ook voor de periode 2007-2013 in aanmerking moet komen voor een nieuw Europees programma van enige importantie. Het bruto regionaal product van Flevoland is nog maar 82%; dit is 10% onder het Nederlandse niveau. Voor Flevoland ligt een Doelstelling 2 programma 'Regionaal concurrentie vermogen en werkgelegenheid' het meest voor de hand. Prioriteiten daarin zijn: innovatie- en kennismaatschappij, toegankelijkheid en diensten van algemeen belang en milieu- en risicobescherming. Maar er mag niet alleen ingezet worden op het zogenoemde kansenbeleid uit de nota 'Pieken in de Delta' van het ministerie van EZ. Ook moet er aandacht zijn voor duurzame groei, toegankelijkheid en solidariteit.

De provincie zet in op een Vervolgprogramma dat niet op nationaal niveau maar op provinciaal niveau ontwikkeld en uitgevoerd wordt. Flevoland is een zeer kansrijke regio met vele mogelijkheden en is belangrijk voor de ontwikkeling van de Noordvleugel en de Randstad. Hierbij liggen kansen voor met name de samenwerking met Almere.

De provincie kan zich in principe vinden in het gezamenlijke standpunt van het IPO en de VNG, maar het bewaken van de eigen positie en toekomst daarin heeft in 2004 evenzeer de aandacht gehad. De lobby-activiteiten van Flevoland richt zich op het Kabinet, de Tweede Kamer, de betrokken Nederlandse Ministeries en de Directoraten-Generaal van de Europese Unie, op Europarlementariërs en op de Europese Commissie. Daarbij is het doel om te zorgen dat de visie van de provincie over de inzet van Structuurfondsmiddelen en de verdeling daarvan in Nederland gehoor krijgt. Dat is ook nodig omdat het Kabinet nog steeds van mening is dat Structuurfondsgelden uitsluitend aan de nieuwe Lidstaten ten goede moeten komen. De Europese Commissie en de meeste andere lidstaten zijn het niet eens met dit standpunt. De lobby zal in 2005 onverminderd doorgaan, omdat de EU de lidstaat heeft verplicht de inzet en verdeling in een Nationaal Strategisch Plan te verwoorden.

De Europese Unie komt met een nieuw plattelandsontwikkelingsbeleid voor de periode 2007-2013 en een Plattelandsontwikkelingsfonds ter financiering van dat beleid. Voor Nederland gaat het om circa 600 miljoen euro voor de hele periode. Dit geld komt beschikbaar met de Europese Kaderverordening Plattelandsontwikkeling, die in ontwerp op 14 juli 2004 is verschenen. Nederland moet een tweede Plattelands Ontwikkelings Programma (POP2) opstellen om deze gelden te kunnen inzetten. Om het traject naar het nieuwe POP2 met alle betrokkenen goed in te zetten is op 21 en 22 september 2004 een werkconferentie georganiseerd. Flevoland neemt, in tegenstelling tot de huidige Structuurfondsperiode, wel deel aan het POP2. In 2004 hebben de 12 provincies, vertegenwoordigd door de provincie Flevoland en Drenthe, deelgenomen aan de vergaderingen van het landelijke programmteam POP2.

3. VERPLICHTE PARAGRAFEN

3.1. Lokale heffingen

Algemeen

De provincie Flevoland kent in 2004 de volgende heffingen

Algemene heffing:	Opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB)
Bestemmingsheffingen:	Leges Grondwaterheffing Nazorgheffing

Opcenten motorrijtuigenbelasting

De provincie heft een opslag (de zogenaamde opc enten) op de motorrijtuigenbelasting. De provincie bepaalt hiervoor zelfstandig het tarief. Het Rijk stelt hiervoor jaarlijks de maximale hoogte vast. Met ingang van 1 april 2004 bedraagt het maximum aantal provinciale opcenten 94,7.

Leges

De provincie heft leges voor diverse diensten en documenten (op basis van de legesverordening provincie Flevoland 1998). Bij de tariefstelling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De leges voor drukwerk zijn gebaseerd op de variabele kosten (papier, kopieerkosten en porti)
2. De leges voor vergunningen, ontheffingen en dergelijke zijn gebaseerd op het gemiddeld tijdsbeslag dat met het verlenen hiervan is gemoeid, vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief van de daarmee belaste medewerkers

Grondwaterheffingen

De provincie belast het onttrekken van grondwater aan de bodem door bedrijven en instellingen vanaf 20.000 m³. Het tarief is enerzijds gebaseerd op een raming van de lasten van het grondwaterbeheer op langere termijn en anderzijds op een inschatting van het volume van de jaarlijkse grondwateronttrekkingen.

Nazorgheffing

De provincie Flevoland heeft te maken met twee vuilstortplaatsen, te weten: Het Friese Pad (Emmeloord) en Braambergen (Almere). De provincie heeft een 'eeuwigdurende' nazorgplicht voor vuilstortplaatsen die zijn gesloten (afgedicht). Hiervoor is een bedrag nodig; het zogenaamde doelvermogen. De stortplaatsexploitanten dragen de lasten via een jaarlijkse nazorgheffing. Deze heffing wordt door de provincie in het zogenaamde nazorgfonds gestort. Het is de bedoeling dat het Nazorgfonds op het moment dat de vuilstortplaats wordt gesloten voldoende gevoed is om eeuwigdurend het onderhoud aan de stortplaatsen te kunnen bekostigen.

Beleid ten aanzien van de Heffingen

Tarieven

Lokale heffingen		2002	2003	2004
Opcenten MRB	tarief per 1-4	57,4	59,8	61,4
Grondwaterheffingen	tarief per 100 m ³	1,71	1,71	1,71
Nazorgheffing	tarief Friese Pad	17.750	17.750	17.750
	tarief Braambergen	528.654	528.654	528.654

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het tarief voor de opcenten wordt de laatste jaren slechts aangepast aan loon- en prijsontwikkelingen. Per 1 april 2004 is een toename met 2,75% doorgevoerd.

Leges

De tarieven worden jaarlijks aangepast in verband met loon- en prijsontwikkelingen. Voor 2004 is een toename met 2,75% gehanteerd.

Grondwaterheffing

Het tarief bedraagt sinds 1993 € 1,71 per 100 m³. In 2004 is er sprake van een belastbare onttrekking van circa 25 mln. m³, leidende tot een opbrengst van circa € 430.000. Voorzover de gerealiseerde opbrengst uit de

grondwaterheffing afwijkt van de daaraan toerekenbare kosten, wordt het verschil toegevoegd of onttrokken aan de voorziening grondwaterbeheer. In 2004 is € 108.000 onttrokken aan de voorziening; deze had op 31 december 2004 een werkelijke omvang van € 451.000.

Nazorgheffing

De nazorgheffing voor de stortplaatsen Friese Pad en Braambergen is gebaseerd op de berekende benodigde doelvermogens voor de nazorg. De huidige berekening gaat uit van een benodigd doelvermogen voor Friese Pad op 1-1-2006 van € 5.553.173. Voor Braambergen is het benodigde doelvermogen op 1-1-2009 € 8.213.422.

In 2005 worden de doelvermogens opnieuw berekend op basis van herziene nazorgplannen en zullen de tarieven daaraan worden aangepast.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de lokale heffingen bestaat er geen mogelijkheid tot kwijtschelding. De legesverordening kent wel een zogenaamde hardheidsclausule. Hierin is geregeld dat het college van GS tegemoet kan komen aan onbillijkheden van overwegende aard, welke zich bij de toepassing van de verordening voordoen.

Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de tarieven van de provinciale belastingen en heffingen zich verhouden tot de tarieven in de andere provincies. Voor de opcenten MRB is de situatie per 1 april 2004 als volgt.

Opcenten MRB 2004		Opcenten MRB 2004	
Noord-Holland	52,7	Utrecht	68,6
Friesland	60,1	Drenthe	69,0
Flevoland	61,4	Zeeland	69,3
Limburg	67,0	Zuid-Holland	71,7
Groningen	68,0	Overijssel	72,0
Noord-Brabant	68,1	Gelderland	74,3

Van laag naar hoog gerangschikt neemt Flevoland de derde plaats in voor wat betreft het tarief van de opcenten MRB. Het landelijke gemiddelde tarief was op 1 april 2004 66,9 opcenten.

Met betrekking tot de grondwaterheffing lopen de tarieven tussen de provincies uiteen van € 0,81 per 100 m³ tot € 2,54 per 100 m³. Het tarief in Flevoland bedraagt € 1,71 per 100 m³, waarmee Flevoland van laag naar hoog gerangschikt de negende plaats inneemt. De hoogte van de uiteindelijke opgelegde heffing is overigens niet alleen afhankelijk van de hoogte van het tarief, maar ook van een mogelijk minimum bedrag en vrijstellingen. In Flevoland is geen minimum bedrag vastgesteld en zijn onttrekkingen kleiner dan 20.000 m³ grondwater vrijgesteld van de provinciale grondwaterheffing.

Voor interprovinciale vergelijking zijn alleen de opcenten MRB en de grondwaterheffing relevant vanwege de omvang en/ of de hoogte van de heffing. De activiteiten waarvoor leges worden gevraagd (zoals toezending provinciale documenten) verschillen tussen de provincies, waardoor vergelijking niet goed mogelijk is. Gelet op het specifieke karakter van de nazorgheffing is een vergelijking met andere provincies evenmin zinvol.

Opbrengst van de lokale heffingen (inclusief afwikkelingsverschillen voorgaande jaren)

Lokale heffing (X € 1.000)	Rekening 2003	Begroting 2004 na wijz.	Rekening 2004
Opcenten MRB	19.229	21.400	27.859
Leges	12	30	37
Grondwaterheffingen	429	472	447
Nazorgheffing	546	511	528
Totaal	20.216	22.413	28.871

De opbrengst uit de opcenten MRB is in de loop van 2004 aanmerkelijk toegenomen als gevolg van de gewijzigde registratie van auto's bij lease-bedrijven; hierdoor worden meer auto's toegerekend aan de provincie Flevoland. De meeropbrengst is weliswaar structureel van aard, maar wordt na twee jaar gecompenseerd door een lagere Provinciefondsuitkering. De opbrengst van de motorrijtuigenbelasting is namelijk een negatieve

verdeelmaatstaf in het Provinciefonds, dat wil zeggen dat een hogere opbrengst uit opcenten MRB (na twee jaar) leidt tot een lagere uitkering uit het Provinciefonds. De provincies die nu zijn geconfronteerd met een lagere opbrengst uit de opcenten MRB, profiteren daar dan weer van. Het totale effect is structureel gezien dan ook beperkt. Gelet op het incidentele karakter is deze meeropbrengst in 2004 toegevoegd aan de reserves.

3.2. Weerstandvermogen

Algemeen

De provincie Flevoland loopt bij de realisatie van de beleidsdoelstellingen en de bedrijfsvoering interne en externe risico's. Het weerstandvermogen geeft de mogelijkheden van de provincie aan om de continuïteit van voorgenomen beleid en activiteiten te waarborgen in het geval dat er sprake is van substantiële tegenvallers.

Het weerstandvermogen wordt bepaald door de aanwezige risico's en de weerstandcapaciteit.

De weerstandcapaciteit bestaat uit de financiële buffer om de risico's structureel of incidenteel op te vangen.

Een risico kan daarbij worden gedefinieerd als 'de kans op het optreden van een ongewenste gebeurtenis met een negatief gevolg'.

Weerstandcapaciteit

De weerstandcapaciteit wordt gevormd door de financiële middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt om (niet begrote) lasten te dekken die onverwacht en substantieel zijn. De weerstandcapaciteit kan incidenteel of structureel zijn. Incidentele weerstandcapaciteit is vermogen dat één keer kan worden ingezet. Structurele weerstandcapaciteit kan permanent worden ingezet en heeft betrekking op de exploitatie.

Weerstandcapaciteit op 31 december (X € 1.000)		2003	2004	
Incidenteel	Algemene reserves	7.863	8.015	
	Bestemmingsreserves	55.807	64.952	
	Saldo rekening van baten en lasten	2.936	1.183	
	Stille reserves ²	Aandelen ³	12.139	12.139
Structureel	Onbenutte belastingcapaciteit	Motorrijtuigenbelasting	9.700	15.100

Risico's

Bij het uitvoeren van de provinciale taken is er sprake van risico's, die in kaart moeten worden gebracht. Daarbij wordt geabstraheerd van risico's waarvoor verzekeringen zijn afgesloten (het risico is overgedragen) en waarvoor voorzieningen zijn gevormd (het risico is bekend en voorzien).

De resterende risico's zijn als volgt te classificeren:

Risicocategorie		Voorbeelden risico's
Intern	Organisatorische risico's	Onzorgvuldige communicatie, management, foutief toepassen wet- en regelgeving, foutief hanteren interne AO en/ of voorschriften
	Politieke en bestuurlijke risico's	Onvoldoende afstemming besluitvorming en uitvoering, onvoldoende of te late verantwoording naar PS/ GS
	Uitvoeringsrisico's	Onverwachte tegenvallers waardoor extra onderhoud/ vervanging middelen nodig is om uitval en storingen te voorkomen (gebouwen, ICT, wagenpark, wegen, sluizen, bruggen, etc.)
	Middelen- en materiele risico's	Vernietiging of beschadiging middelen (archief,) door brand, diefstal en/of vervuiling
	Personele risico's	Ziekte, arbeidsongeschiktheid, integriteit, kwaliteit personeel
	Juridische risico's	Onvolkomenheden bij contractvorming en aanbestedingen, geschillen over toegekende subsidies
Extern	Economische en markt risico's	Beschikbaarheid financiële middelen, negatief renteklimaat, faillissementen, in gebreke blijven van debiteuren
	Politieke en maatschappelijke risico's	Veranderende wet- en regelgeving (nationaal en EU), wijziging politiek klimaat, toename claimbewustzijn en aanspraak derden, samenwerking met derden (SWV en PPS)
	Natuur en omgevingsrisico's	Extreme weersomstandigheden, wateroverlast, rampen, vervuiling

² De waarde van de dienstgebouwen kan ook worden gezien als een stille reserve, maar wordt niet gerekend tot de weerstandcapaciteit omdat deze gebouwen noodzakelijk zijn voor het functioneren van de provincie

³ In 2004 is vanwege een aandelenruil de marktwaarde van de aandelen Afvalzorg bepaald (€ 11.2 mln.), van de overige aandelen is de marktwaarde onbekend en wordt voornamelijk uitgegaan van de boekwaarde (€ 0,9 mln.)

Ten tijde van het opmaken van het jaarverslag 2004 zijn de volgende concrete risico's onderkend.

Afwikkeling projecten Europese programma's

Dankzij de Europese steun voor Flevoland zijn en worden diverse projecten gerealiseerd. De provincie is verantwoordelijk voor het beheer van de toegekende middelen. Bij de definitieve financiële afwikkeling met de Europese Unie zouden eventueel problemen kunnen ontstaan.

Nazorg gesloten stortplaatsen

De provincie is verantwoordelijk voor de nazorg van de gesloten stortplaatsen. Hiervoor is het Nazorgfonds ingesteld. Dit Nazorgfonds wordt gedurende een aantal jaren (t/m 2008) gevoed met de inkomsten uit de nazorgheffing. Op het daarin aanwezige vermogen dient een gemiddeld rendement te worden behaald van 5.06%. In de eerste jaren is het rendement hierbij achtergebleven. Wanneer op termijn blijkt dat de omvang van het Nazorgfonds ontoereikend is en niet meer kan worden geheven, zal de provincie opdraaien voor het uiteindelijke tekort.

Aansprakelijkheid jegens derden

De provincie is verwickeld in een aantal juridische procedures, waarbij, afhankelijk van de uitkomsten, de mogelijkheid aanwezig is dat schadevergoedingen moeten worden uitgekeerd.

Toekomstige vervangingsinvesteringen

Bij de instelling van de provincie zijn diverse infrastructurele werken (zoals sluiscomplexen) om niet overgedragen aan de provincie. Om die reden is er geen sprake van (op termijn vrijvallende) kapitaallasten. Hierdoor ontstaat er in de toekomst geen financiële ruimte voor vervangingsinvesteringen. Voor het niet-jaarlijks onderhoud aan de infrastructurele werken zijn wel voorzieningen getroffen.

Beleid omtrent weerstandcapaciteit en risico's

Risicomanagement is het beheersen van risico's op de plek waar zij zich voordoen. Het dient vroegtijdig inzicht te bieden in potentiële risico's, dient de risicokosten beheersbaar te houden en levert waardevolle sturingsinformatie aan het management en het bestuur. Risicomanagement is een integrale benadering die alle risico's, die de realisatie van de doelstellingen en die van belanghebbenden in het geding kunnen brengen.

In 2005 zal organisatiebreed een risico-inventarisatie worden uitgevoerd, waarna een meer gedetailleerde risicoanalyse kan worden gemaakt. Als onderdeel van het risicomanagement zullen maatregelen worden getroffen om substantiële risico's zo veel mogelijk te vermijden of hiervoor voorzieningen te treffen.

3.3. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De provincie is verantwoordelijk voor het aanleggen en onderhouden van wegen en vaarwegen, inclusief bruggen aquaducten, verkeerslichten, verlichting, etc. Deze infrastructuur is van de provincie en vormt de 'kapitaalgoederen'. Daarnaast bezit de provincie onroerend goed in de vorm van het provinciehuis in Lelystad en de gebouwen waarin de provinciale steunpunten zijn gehuisvest in Emmeloord, Dronten en Zeewolde (Stichtse brug).

Kapitaalgoederen		Lengte (km)/ oppervlak (km ²)	Aantal	Gemiddeld e levensduur (jaren)	Frequentie onderhoud (jaren)	
					groot	Klein
Wegen	A. Verhardingen:					
	1. Wegen	552 km	-	40	1:15	1:9
	2a. Fietspaden (asfalt)	190 km	-	40	1:18	1:12
	2b. Fietspaden (beton)	170 km	-	60	1:40	n.v.t.
	B. Overige kunstwerken					
	1a. Beweegbare bruggen	-	3	50	1:25	Jaarlijks
	1b. Vaste bruggen/ viaducten (beton)	-	73	40	1:40	1:20
	2. Duikers (beton)	-	5	45	1:45	1:20
	3. (fiets) bruggen (hout)	-	6	30	1:30	1:15
	4. (fiets) tunnels	-	6	40	1:40	1:20
C. Voorzieningen wegverkeer	1. Lantarenpalen	-	97 lokaties 1776 (masten)	NB	1:25	1:3
	2. Verkeerslichten (VRI)	-	25	NB	1:15	Jaarlijks
Vaarwegen	D. Kanalen Doorgang (diepte) Oeverbescherming	167 km 334 km		n.v.t. 40		
	E. Suiscomplexen	-	11	100	1:20	5
Provinciehuis	F. Gebouw					
	1a. Bouwdeel 1 (1980)	14.720 m ²	1	40	5	Jaarlijks
	1b. Bouwdeel 2 (1991)					
	1c. Bouwdeel 3 (2000)					
	G. Technische installaties	-	-	15	3	Jaarlijks
Steunpunten	H. Gebouw					
	1a. Dronten (begin jaren 80)		1	60	1:15	Jaarlijks
	1b. Stichtse brug (begin jaren 80)		1	60	1:15	Jaarlijks
	1c. Emmeloord (midden jaren 90)		1	60	1:15	Jaarlijks

Kapitaalgoederen worden gedurende een bepaalde periode gebruikt; dit is de levensduur van het goed.

Gedurende

de levensduur dient onderhoud te worden uitgevoerd om slijtage tegen te gaan. Voor ieder goed wordt van tevoren een bepaald kwaliteitsniveau (staat) bepaald. Afhankelijk van het gebruik (intensiviteit) en het kwaliteitsniveau wordt onderhoud uitgevoerd.

Er is sprake van verschillende soorten onderhoud. Deze paragraaf behandelt het reguliere jaarlijkse en het niet reguliere – niet jaarlijkse - klein en groot onderhoud.

Het reguliere jaarlijkse onderhoud (bijvoorbeeld het maaien van bermen of het schoonmaken van het provinciehuis) is opgenomen in de programmabegroting.

Klein onderhoud wordt gemiddeld om de 3 tot 5 jaar uitgevoerd, groot onderhoud gemiddeld om de 10 tot 20 jaar. Onder klein onderhoud wordt bijvoorbeeld verstaan het dichtens van gaten in wegen of het vervangen van kabelwerk in de huisvesting. Een voorbeeld van groot onderhoud is het vernieuwen van een gehele deklaag van een weg. Niet jaarlijks onderhoud wordt bekostigd uit daarvoor gevormde voorzieningen.

Beleidskader ten aanzien van het onderhoud

Wegen en vaarwegen

In het Provinciaal Programma Infrastructuur en Transport (PMIT) wordt het meerjaren onderhoudsplan van de wegen en de vaarwegen beschreven. Dit plan wordt jaarlijks geactualiseerd.

Verhardingen

Het onderhoud van de verhardingen is erop gericht om het kwaliteitsniveau van de basisprogramma's jaarlijks en niet-jaarlijks onderhoud te handhaven. Dit houdt in dat de verkeersveiligheid voldoende wordt gewaarborgd, doordat nergens veiligheids- en aansprakelijkheidsnormen worden onder of overschreden. Op het juiste tijdstip wordt structureel onderhoud gepleegd. Er wordt geen conserverend onderhoud uitgevoerd, waardoor is er sprake is van een geringe kapitaalvernietiging. Het rijcomfort blijft bij dit kwaliteitsniveau op een aanvaardbaar niveau. Aangezien toonbaarheid geen issue is, zullen op bepaalde plaatsen schades of reparatieplekken zichtbaar zijn.

Kunstwerken

Het onderhoud van de kunstwerken is erop gericht om het kwaliteitsniveau van de basisprogramma's jaarlijks en niet-jaarlijks onderhoud te handhaven. Dit houdt in dat wordt voldaan aan de randvoorwaarde veiligheid en deels aan de randvoorwaarde beschikbaarheid. Er worden geen onderhoudsacties opgenomen ten aanzien van het onderhouden van onderdelen van kunstwerken. In plaats hiervan worden de betreffende onderdelen alleen periodiek vervangen. Bij dit niveau kan aan de overige randvoorwaarden zoals toonbaarheid, duurzaamheid en bruikbaarheid van de kunstwerken niet worden voldaan. Een kortere levensduur van de kunstwerken wordt geaccepteerd als gevolg van dit minimale onderhoudsniveau.

Voorzieningen wegverkeer

Het onderhoud van de voorzieningen wegverkeer is erop gericht om het kwaliteitsniveau van de basisprogramma's jaarlijks en niet-jaarlijks onderhoud te handhaven. Dit houdt in dat het aantal storingen en uitval tot een redelijkerwijs zo beperkt mogelijk niveau worden gehouden, zodat de veiligheid van de weggebruikers voldoende is gewaarborgd. Het onderhoud van portalen, masten, uithangers, lantaarns en dergelijke wordt beperkt tot het hoogst noodzakelijke (corrosie bestrijden, controle op materiaalmoeheid) en een vervanging aan het eind van de technische levensduur. Bij automaten van de Verkeersregelininstallaties (VRI) is niet de technische levensduur bepalend, maar het feit dat de fabrikanten maar voor een beperkte tijd garanderen dat reserve onderdelen verkrijgbaar zijn. Waar mogelijk worden bij de VRI installaties LED's toegepast. Deze extra investeringen verdienen zich binnen een paar jaar terug doordat wordt bespaard op energiekosten (LED's gebruiken veel minder energie) en op de kosten voor de jaarlijkse vervanging van gloeilampen.

Kanalen

Voor de kanalen zijn scheepvaartprofielen vastgesteld uitgaande van de maatgevende scheepsafmetingen (vermeld in de landelijk gehanteerde CVB Richtlijnen) en de maximale invaardiepte bij de sluizen. In de Flevolandse kanalen is het leggerprofiel echter vrijwel overal dieper dan het scheepvaartprofiel. Het leggerprofiel wordt vanaf 2004 door het waterschap onderhouden (baggerwerk) en de provincie draagt afhankelijk van haar verantwoordelijkheden bij in de kosten. Een zelfde verhaal gaat op voor de oeverbescherming. Er is momenteel weinig of geen achterstallig baggeronderhoud uitgaande van de scheepvaartprofielen.

Sluiscomplexen

De sluisobjecten zijn ontworpen voor scheepstypen die in de jaren 40, 50 en 60 van de vorige eeuw maatgevend waren. Omdat de ontwikkelingen in de scheepsbouw sinds die tijd snel zijn gevorderd, zijn de scheepsafmetingen toegenomen, waardoor de sluisafmetingen klein zijn geworden. Met name in de Noordoostpolder is de vrachtaart daardoor nu vrijwel verdwenen. In Zuidelijk- en Oostelijk Flevoland neemt de druk toe om de Noorder- en Zuiderluis voor grotere schepen open te stellen. Hieraan is deels tegemoetgekomen door de maximale lengte te vergroten naar 65 meter. Verdergaande vergroting van de passagelengte brengt veiligheidsrisico's met zich mee (schutten met geopende brug waardoor sluisdeuren onbeschermd zijn) en kan niet zonder aanvullende veiligheidsvoorzieningen worden gerealiseerd.

Alle sluisobjecten worden onderhouden op een niveau waarbij de bruikbaarheid zoveel als mogelijk wordt gegarandeerd. Voor de recreatievaart worden de sluisen verder ook deels op toonbaarheid onderhouden (schoon houden kolkwanden). Door middel van regelmatige grote en kleine onderhoudswerkzaamheden wordt de bruikbaarheid gegarandeerd en wordt de levensduur van de sluisobjecten verlengd. Een speciaal probleem vormt de dit jaar aangetoonde Alkali silica reactie (ASR) bij de Voorstersluis. Dit is een destructieve aantasting van het beton onder invloed van vocht. De komende periode moet aanvullend onderzoek worden gedaan naar de invloed die dit heeft op de levensduur van de Voorstersluis. Er zal ook onderzoek worden gedaan naar het voorkomen van ASR op andere sluisobjecten uit dezelfde periode.

Provinciehuis

Voor de bouwdelen 2 (1991) en 3 (2000) van het provinciehuis is een onderhoudsplan (2003/ 20044) opgesteld voor het reguliere onderhoud en het meerjaren onderhoud. Dit plan heeft geleid tot een grotere detaillering van vooral het preventieve onderhoud. Bouwdeel 1 (1980) is buiten dit plan gehouden, omdat dit geheel gerenoveerd gaat worden in 2005. Het huidige onderhoudsplan zal aan het eind van de renovatie/ nieuwbouw worden herzien.

Groot onderhoud aan de installaties van bouwdeel 2 zal in 2006 worden uitgevoerd, wat samenvalt met de gedeeltelijke renovatie van dit bouwdeel. Onderzoek vindt plaats naar de mogelijkheden om de technische installatie te vervangen tijdens de renovatie van bouwdeel 2. Tevens is het gewenst de gebouwtechniek te centraliseren en te vereenvoudigen. Dit betekent dat geplande onderhoudstechnische zaken aan bouwdeel 2 zijn uitgesteld in afwachting van de plannen van het ontwerpteam.

Het onderhoudsplan gaat er vanuit, dat het gebouw en de installatie voor 100% van de economische waarde in stand wordt gehouden. In verband met de ophanden zijnde renovatie worden concessies gedaan aan het niet regulier onderhoud en worden grotere projecten uitgesteld. Ook regulier onderhoud aan het gebouw en de installaties van de bouwdelen 1 en 2 zal worden geminimaliseerd. Het gevolg is dat een deel van de gevormde voorziening kan worden gebruikt voor de renovatie (centralisatie, vereenvoudiging en upgradings van de gebouwtechniek).

Steunpunten

Het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur wordt fysiek verzorgd vanuit de provinciale steunpunten Dronten, Stichtsebrug (begin jaren 80) en Emmeloord (midden jaren 90). Het groot onderhoud bestaat onder andere uit schilderwerk, vervanging dakbedekking en houten lambrisering. Door de aanwezigheid van strooizout is het onderhoud aan de zoutloosden intensiever en kostbaarder dan aan het kantoorgebouw. Tevens wordt bijzondere aandacht geschonken aan de toepassing van de milieu- en ARBO wetgeving op de steunpunten. Bij de reorganisatie van de afdeling is besloten de bureaus Wegen en Vaarwegen op het steunpunt Dronten te huisvesten. Hiervoor wordt een tijdelijk onderkomen geplaatst (max. 5 jaar). Voor de huisvesting op de langere termijn dient nog een besluit te worden genomen.

Financiële consequenties van het onderhoud

De kosten voor het niet jaarlijks onderhoud (NJO) wegen, vaarwegen en gebouwen komen ten laste van de daarvoor gevormde voorzieningen. Het jaarlijks onderhoud is ten laste van de programma's gebracht.

Niet regulier onderhoud (ten laste van de voorziening)

Niet jaarlijks onderhoud (x € 1000)	2003 Realisatie	2004 Rekening	2005 Begroting
A. Verhardingen:	2304	3776	4.335
B. Duurzame markeringen	61	124	200
C. Civiele kunstwerken	64	487	385
D. Voorzieningen wegverkeer	58	146	270
Totale kosten Wegen	2487	4533	5.190
E. Oeverbescherming	57	37	366

F. Sluiscomplexen	350	676	285
Totale kosten Vaarwegen	40		651
	7	713	
G. gebouwen	11	0	PM
	7		
Technische installaties			PM
Totale kosten provinciehuis	11		PM
	7	0	
Totaal generaal	3011	5246	5.841

Stand van de voorzieningen inzake niet jaarlijks onderhoud

Stand per 31/12 (x € 1000)	2003	2004
Voorziening NJO Landwegen	4.062	3.735
Voorziening NJO Vaarwegen	1.242	1.351
Voorziening NJO Gebouwen	860	1.709

3.4. Financiering / Treasury

Uitzettingen

De hoeveelheid liquide middelen (rekening-courant tegoeden en deposito's) is in 2004 gedaald van € 62,2 tot € 60,1. Het saldo deposito's bestaat uit deposito's met een looptijd langer dan 1 jaar (€ 26 mln.) en die met een looptijd korter dan 1 jaar (€ 26,4 mln.). Bevoorschotting vanuit de Europese commissie is afgenomen door een ander betalings/bevoorschottingsregime.

	Algemene Middelen		Europa		Totaal	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Deposito's > 1 jaar	16,3	26,0	-	-	16,3	26,0
Deposito's < 1 jaar	38,5	26,4	2,0	-	40,5	26,4
rekening courant	2,2	7,9	3,2	-0,2	5,4	7,7
Totaal	57,0	60,3	5,2		62,2	60,1

Vanwege een voortdurende lage rente op deposito's korter 1 jaar heeft een verschuiving plaatsgevonden naar deposito's met een looptijd langer dan 1 jaar. Op de balans leidt dit tot een toename van de vaste activa en een afname van de vlottende activa.

Risicobeheer

In het treasury statuut van de provincie staat beschreven hoe moet worden omgegaan met de beschikbare liquide middelen. De provincie dient de waarde van de liquide middelen in stand te houden. Het treasury statuut is gebaseerd op de wet Fido (financiering decentrale overheden). In het treasury statuut worden vier risico's onderkend:

- Renterisico: de kans dat (rente) kosten dienen te worden gemaakt omdat geld moet worden geleend voor de korte termijn;
- Koersrisico: de garantie dat de hoofdsom in stand blijft gedurende de looptijd van de uitzetting;
- Kredietrisico: de kans dat een debiteur de hoofdsom niet terugbetaalt als gevolg van betalingsproblemen en/ of een faillissement;
- Liquiditeitsrisico: de kans dat er op korte en/ of lange termijn te weinig liquide middelen voorhanden zijn om te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen.

Alle vier de risico's zijn in 2004 afdoende ondervangen door gespreid gelden uit te zetten, in vastrentende waarden (de hoofdsom is gegarandeerd) met verschillende rentetypische looptijden bij solide financiële instellingen.

Het beleid van de provincie Flevoland geeft aan dat prudent wordt omgegaan met de gelden. Er worden geen gelden aangetrokken om deze tegen een hoger rendement uit te zetten (bankieren).

De gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet (7% van de begrotingsomvang) niet overschrijden. Aangezien het saldo over alle kwartalen positief was is aan deze norm voldaan.

De renterisiconorm (20% van de vaste schuld per 1 januari) is bedoeld om het renterisico op langlopende schuld te beperken. Aangezien de provincie Flevoland geen vaste schuld heeft en vooralsnog geen geld voor de lange termijn zal aantrekken, zal aan de renterisiconorm worden voldaan.

Performance

Het rendement bedraagt gemiddeld circa 3,5% over een gemiddelde hoeveelheid liquide middelen van ruim € 56,0 mln. Het rendement (€ 1,9 mln.) is hoger dan begroot (€ 1,8 mln.) wat wordt veroorzaakt doordat twee leningen met een hoge rentevergoeding zijn gekocht. Het hieraan verbonden disagio (circa € 1 mln.) is conform de Financiële verordening direct ten laste van de exploitatie gebracht. De meegekochte rente is ten gunste van de exploitatie gebracht. Anders was er sprake geweest van een rendement van circa 2,8 %, terwijl bij de raming was uitgegaan van 3,25%. Dit wordt veroorzaakt door een lagere geldmarkrente.

3.5. Bedrijfsvoering

Actieprogramma Andere Overheid

Met het opstellen van het projectplan en de inrichting van de projectorganisatie, is een begin gemaakt met het actieprogramma Andere Overheid dat januari 2005 officieel van start gaat. Doelstelling van het actieprogramma Andere Overheid is het verbeteren van de dienstverlening aan de samenleving. Bijvoorbeeld door het verbeteren van de elektronische dienstverlening en informatievoorziening via het Internet. Voor een deel gebeurt dit in interprovinciaal verband, onder de vlag van het Programma Elektronische Provincies (PEP). In dat kader heeft de Commissaris van de Koningin, als voorzitter van de stuurgroep PEP, de provincies opgeroepen werk te maken van de elektronische dienstverlening.

Een andere peiler onder het actieprogramma Andere Overheid is het beperken van regels en administratieve lasten. Samen met zes andere provincies doet Flevoland mee aan de nulmeting administratieve lasten. Doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen in de regeldruk en administratieve lasten welke de provincie veroorzaakt voor burgers, ondernemers en maatschappelijke instellingen. De uitkomst van de nulmeting (maart 2005) vormt de basis voor het plan van aanpak deregulering dat begin 2005 gereed komt.

Personeel

Organisatie en formatie

Gedurende 2004 is het aantal personeelsleden met 18 gestegen tot 468. Deze toename kwam voor circa 12 fte ten goede aan beleidsafdelingen (=direct) en voor circa 6 fte aan ondersteunende afdelingen (= indirect). Dit betrof uitsluitend uitbreidingen waarmee Provinciale Staten al hadden ingestemd vóór het besluit van 26 mei tot bevestiging van de formatieomvang.

Het personeelsbestand is opgebouwd uit 36% vrouwen en 64% mannen. De gemiddelde leeftijd was 44 jaar (in 2003: 43 jaar en 2001: 47 jaar). In 2004 was het ziekteverzuim 5.1% (exclusief zwangerschapsverlof), wat een daling is van 1,2% ten opzichte van 2003. Dit is een goed resultaat. Flevoland heeft daarmee het op één na laagste verzuimcijfer van de provincies. (In het sociaal jaarverslag 2004 worden de verschillende ontwikkelingen op personeelsgebied uitgebreid beschreven en zijn verschillende statistische gegevens opgenomen).

Organisatie onderdeel	Aantal personeelsleden per 31/12				Formatie (in aantallen FTE's) per 31/12			
	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004
Bestuur (GS en CdK)	5	5	6	6	5,0	5,0	6,0	6,0
Direct	275	294	303	315	253,8	266,4	272,0	284,4
Indirect	112	121	141	147	96,3	104,6	123,1	129,5
Totaal	392	420	450	468	355,1	376,0	401,1	419,8

De formatie is gemeten in FTE's, waarbij rekening is gehouden met het procentuele dienstverband en indien van toepassing met de instelling van de functie in de loop van het jaar.

Beleid

Het afgelopen jaar stond in het teken van de implementatie van integraal management en de voorbereiding van de implementatie van de vier kerncompetenties voor de ambtenaren van de provincie Flevoland.

In het Management Development (MD) traject heeft het leidinggevend kader een gemeenschappelijke norm voor beoordelen en belonen ontwikkeld. Ook is er in de afdelingsoverleggen ruim aandacht besteed aan het concreet en herkenbaar maken van competenties, zodat medewerkers meegenomen worden in dit proces.

Opleiding en training

In het centrale aanbod van opleidingen was een duidelijke koppeling te zien met de gekozen kerncompetenties. Verder is in het kader van het project Dualisering een vijftal bijeenkomsten georganiseerd waarin, onder het motto 'van steller naar adviseur', ambtenaren met elkaar gesproken hebben over de gevolgen van dualisme voor de ambtelijke ondersteuning van GS en PS. In het avondprogramma waren leden van GS en PS aanwezig en vond de dialoog tussen ambtenaren en politiek plaats.

In aansluiting daarop is de training Heldere en Doeltreffende GS-nota's georganiseerd, waarin ambtenaren leren werken met een nieuw model voor GS-nota's en Statenvoorstel. Kern van het nieuwe model is dat het uitgaat van de behoefte van de bestuurder als opdrachtgever/ontvanger/lezer van de oplegnota. Een groep van circa 100 beleidsmedewerkers en leidinggevenden heeft de training inmiddels gevolgd.

In het kader van de aanstelling in algemene dienst en de daarmee samenhangende behoefte aan mobiliteit van medewerkers is specifiek aandacht besteed aan het bewust maken van medewerkers van hun kwaliteiten en wensen.

Fuwaprov, bezoldigingsbeleid

Interprovinciaal is overeengekomen om het nieuwe sectoraal systeem van functiewaardering (FUWAPROV), als onderdeel van het nieuwe bezoldigingsbeleid, in te voeren op 1 januari 2005. Het functiegebouw is opgesteld en de functies zijn aan medewerkers toegekend. Eventuele externe bezwarenprocedures lopen door tot in 2005. Tegelijkertijd worden ook de andere onderdelen van het nieuwe bezoldigingsbeleid ingevoerd, te weten het vervallen van de automatische periodieke verhoging en het aanpassen van de salarissen op basis van de beoordelingsresultaten. Het nieuwe beloningsbeleid is per 1 januari 2005 ingegaan.

Vanaf 1 maart 2004 is het Individuele Keuze Arbeidsvoorwaarden Pakket (IKAP) ingevoerd. Uitvoering vond voor de eerste keer plaats in de maand mei. Keuzes voor 2005 konden in de maand oktober aan de afdeling PenO kenbaar worden gemaakt. Voor 2005 hebben 48 medewerkers hiervan gebruik gemaakt, in de meeste gevallen voor het kopen of verkopen van verlofuren.

Integriteit

Begin 2004 is gerapporteerd over de zogeheten 'Open Kaart'-workshops welke in het kader van het integriteitbeleid zijn georganiseerd. Uit de rapportage blijkt dat voor het merendeel de workshops als positief zijn ervaren. De deelnemers geven aan behoefte te hebben aan blijvende aandacht voor integriteit.

De rapportage vormt tevens het sluitstuk van het bewustwordingstraject Integriteit. Het bewustwordingstraject heeft de basis gelegd voor verankering van het onderwerp integriteit in de organisatie.

Voor het vervolg is een plan van aanpak opgesteld. Daarin genoemde aandachtspunten voor de komende jaren zijn onder meer:

- het actualiseren en verder bekendheid geven aan de gedragscode
- inventarisatie (en openbaar maken) van nevenfuncties
- inventarisatie van kwetsbare functies en vergroten van de weerbaarheid

Onderzoek kwetsbare functies

In de tweede helft van 2004 is onderzoek gedaan naar kwetsbare functies en de organisatorische kwetsbaarheid van Flevoland. Het doel van het onderzoek is na te gaan welke risico's provincie-medewerkers in het dagelijks functioneren lopen en of de organisatie voldoende beschermd is tegen deze risico's.

Het onderzoek is preventief van aard, dat wil zeggen dat het niet gaat om het opsporen van integriteitschendingen. Het onderzoek is opgebouwd uit meerdere onderdelen, waaronder een enquête onder circa 120 medewerkers. De resultaten van het onderzoek zijn in januari 2005 bekend.

Informatisering en Automatisering

Informatiebeleid algemeen

Kennismanagement, managementinformatie, kwaliteit van de gegevens en ondersteuning van projectmatig werken zijn de vier speerpunten in het provinciaal informatiebeleid. Hiervoor is het informatieplan 2004-2005 opgesteld waarin projecten zijn benoemd, doelen zijn beschreven en de benodigde middelen in geld en medewerkers zijn toegekend. Het kennismanagement heeft de hoogste prioriteit.

Kennismanagement

Op dit gebied is het volgende uitgevoerd:

- met ondersteuning van een externe partij is een nieuw intranet opgezet waardoor medewerkers beter en meer geïntegreerd over kennis en informatie kunnen beschikken;
- het Geo-loket op intranet is geopend waardoor digitale ruimtelijke plannen en andere ruimtelijke informatie beter toegankelijk is;
- het kennisplaza (deel van intranet) waarin informatie voor beleidsmedewerkers terug te vinden is wordt vormgegeven. Dit zal in 2005 worden opgeleverd;
- de productencatalogus van de gezamenlijke provincies is op internet gezet;
- onderzoek is gedaan naar de informatiebehoefte van stakeholders (bijv. vervoersbedrijf, gemeente, hulpverleningsdienst, woningbouwvereniging, onderwijsinstelling). Het onderzoek moest antwoord geven op de vraag welke informatie en diensten via de internetsite verkrijgbaar moeten zijn. Gebleken is dat stakeholders over het algemeen tevreden zijn over de verkregen informatie, maar dat men daarvoor nauwelijks gebruik maakt van de internetsite.
- voor het beheer van de administratieve organisatie is een nieuwe tool aangeschaft waardoor wijzigingen snel en adequaat kunnen worden doorgevoerd.

Managementinformatie

De invoering van integraal management heeft de aandacht voor de bedrijfsvoering verder vergroot. Dit betekent onder andere dat hogere eisen aan de informatievoorziening worden gesteld. Dit is bereikt door het aantal rapporten met financiële managementinformatie fors terug te brengen waardoor de informatie meer geïntegreerd wordt aangeboden. Daarnaast is de informatie beter toegankelijk gemaakt. Dat laatste geldt eveneens voor de personele managementinformatie. De uitkomsten van de evaluatie van integraal management zullen moeten leiden tot een verdere verbetering van de informatiewaarde van de rapporten.

Geo-loket

In het najaar is het Geoloket op het intranet geopend. Het Geoloket geeft de professionele gebruiker via intranet pasklare antwoorden over het ruimtegebruik van het Flevolandse gebied. Interne gebruikers kunnen zo eenvoudig geo-informatie inzien en raadplegen.

Het Geoloket is fasegewijs opgebouwd. In 2004 is een basis-inrichting gerealiseerd van topografische, kartografische-, metadata- en grafische informatie. Momenteel wordt gewerkt aan de opbouw van specifieke afdelingsprojecten, welke een efficiënte ondersteuning bieden bij het (ruimtelijk) beleidsproces.

Personeelsplaza op Intranet

In 2004 is een aantal regelingen en procedures binnen de sector Middelen beter toegankelijk gemaakt voor medewerkers en management via het Personeelsplaza op Intranet. Ook alle HRM-regelingen die op dit moment binnen de provincie gehanteerd worden, zijn na een update gebundeld en geplaatst op het personeelsplaza. In de loop van 2005 wordt dit verder aangevuld en geoptimaliseerd.

Er is een start gemaakt met een HRM-handvat voor leidinggeevenden, waarin alle HRM-taken en processen overzichtelijk worden toegelicht. Dit handvat is ook op intranet geplaatst. Met een combinatie van het personeelsplaza en het HRM-handvat is de dienstverlening van de sector Middelen en daarbinnen van de afdeling PenO uitgebreid met een digitale variant.

Documentaire informatievoorziening

Het werkproces rondom besluitvorming is opnieuw beschreven in verband met de invoering van dualisering. De medewerkers hebben met ondersteuning van een externe partij veel tijd en energie gestoken in de voorbereidende werkzaamheden voor de komende digitalisering van de documenten, bijv. het uitvoeren van een pilot bij de afdeling Sociale Planvorming. Ter voorkoming van (verdere) achterstanden in het reguliere werk, zoals het verzamelen, beheren en ontsluiten van documenten en verwerking van de inkomende en uitgaande post, zijn externen ingeschakeld. Om (nieuwe) medewerkers op een snelle manier wegwijs te maken in de procedures die binnen de documentaire informatievoorziening gelden zijn Quick reference-kaarten gemaakt. Tevens is hiervoor een introductieprogramma gemaakt. Documenten uit persoonlijke en schaduwarechiven zijn overgedragen aan de afdeling Informatisering en Automatisering Door de invoering van Corsica Open is het vanaf iedere werkplek mogelijk aan nota's en brieven automatisch een registratienummer te laten toekennen. Het plan van aanpak voor de invoering van het Documentair Structuur Plan (DSP) is opgeleverd en conform planning uitgevoerd. Hierin wordt de nieuwe manier van het ordenen van het archief vastgelegd. Abonnementen en lidmaatschappen die tot nu toe centraal bij de bibliotheek werden beheerd zijn ondergebracht bij de betreffende afdeling. Hiervoor in de plaats wordt een kenniscentrum gevormd waar kennis en informatie wordt verzameld en toegankelijk gemaakt voor medewerkers.

Automatisering

De overgang naar het besturingssysteem Windows XP heeft veel tijd gevraagd. Dankzij een strakke planning en medewerking van alle betrokkenen is dit succesvol verlopen. Om efficiency-redenen is gelijktijdig een groot gedeelte van de decentrale werkstations vervangen. Het besturingssysteem Novell is geheel uitgefaseerd.

Huisvesting en inkoop

Renovatie en nieuwbouw provinciehuis

Het jaar 2004 wordt voor het project renovatie en nieuwbouw van het provinciehuis vooral gekenmerkt door het ontwikkelen van het ontwerp en door de besluitvorming over aard en omvang van de renovatie en nieuwbouw in relatie tot het hiervoor benodigde krediet. Vooruitlopend hierop is in het voorjaar door de staten ingestemd met de kredietaanvraag voor de tijdelijke huisvesting in portacabins. De tijdelijke huisvesting is gerealiseerd conform de planning. In de tijdelijke huisvesting zijn ruim 180 medewerkers gehuisvest.

Nadat de eerste fase van het ontwerp in het voorjaar is besproken en goedgekeurd, is het zogenaamde Dijkmodel in de zomermaanden verder ontwikkeld. Dit model is in brede kring, de ambtelijke organisatie, het college, de staten en de gemeente Lelystad, gepresenteerd onder de titel Provinciehuis Flevoland "een nieuw imago". Provinciale staten hebben ingestemd met het ontwerp en met de kredietaanvraag van € 21.4 mln. Dit krediet is inclusief de tijdelijke huisvesting. In januari 2005 kan het Definitief Ontwerp worden afgerond, waarna het bestek aanbestedingsgereed kan worden gemaakt.

Inkoop en aanbesteding

In januari 2004 is de zogenoemde werkwijze inkoop en aanbesteding goedgekeurd door het college. Deze werkwijze bevat een handleiding van de verschillende fases bij inkoop- en aanbestedingsprojecten en een checklist. Doel is de inkoop en aanbesteding bij de provincie te professionaliseren. Dit betekent het voldoen aan de wettelijke regels, het meetbaar en zichtbaar maken van inkoopprestaties (kwaliteit, prijs, leveringsbetrouwbaarheid), het waarborgen van integriteit en het aandacht geven aan duurzaamheid.

Halverwege het jaar is een inkoopdiagnose uitgevoerd. Op basis van het inzicht dat dit bood in de inkooppakketten en het inkoopgedrag van de provincie, zijn enkele actiepunten geformuleerd om voor 2005 een betere afstemming en stroomlijning van een aantal inkooppakketten te bereiken. Dit gebeurt ondermeer door terugdringing van het aantal facturen bij bepaalde leveranciers.

In diezelfde periode is een onderzoek op initiatief van het ministerie van Economische Zaken gepubliceerd, waaruit blijkt dat de nakoming van de Europese aanbestedingsverplichting van de overheid te wensen overliet. In het geval van de provincie Flevoland is geconstateerd dat slechts circa 40% van de projecten Europees is aanbesteed. Nader onderzoek van de provincie leert dat het onderzoeksbureau hierbij een fout uitgangspunt heeft gehanteerd en dat het percentage Europees aanbesteden van de provincie Flevoland bijna 80 is.

Planning & Control (p&c) en interne audit

In 2004 is de P&C cyclus verder gestabiliseerd waarbij de verantwoordings-/begrotingsmomenten naar Provinciale Staten zijn geclusterd in mei en november. In 2004 is een start gemaakt met risicomanagement in de Provincie Flevoland. Risicobeheersing wordt in 2005 verder ingevoerd in de P&C cyclus, wat ondermeer inhoudt dat het wordt opgenomen in de programmabegroting van 2006.

In 2004 is er een pakket (MAVIM) aangeschaft en ingevoerd voor geautomatiseerde ondersteuning en publicatie van vastlegging van de administratieve organisatie (AO). Hiermee is het fundament voor betere raadpleegbaarheid (via intranet) en optimaal beheer verder verstevigd. In 2005 zal er verder gewerkt worden aan het invoeren van de overige relevante processen volgens de plannen van de sectoren. Doelstelling is om jaarlijks minimaal 20 processen te migreren naar het pakket.

In 2004 zijn er vijf interne audits uitgevoerd naar de werking van processen. Deze audits hebben geleid tot verbeterplannen, waarvan de realisatie meestal direct is opgepakt. Er wordt eens per kwartaal gerapporteerd aan DT en GS over de voortgang van het auditprogramma, de belangrijkste bevindingen en de verbeterplannen. Voor 2005 staat weer een aantal audits op het programma. In het programma dat door GS wordt goedgekeurd zijn de audits zoals bedoeld in de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid geïntegreerd.

Rechtmatigheid

In het kader van de met ingang van 2004 verplichte beoordeling op het aspect rechtmatigheid is in 2004 een eerste start gemaakt met het toezien op naleving van rechtmatigheidseisen, middels een met de Staten afgesproken groeiscenario. Daarin hebben onder andere de Europese aanbestedingsregels en de termijnhandhaving van subsidies centraal gestaan. De Europese aanbestedingsregels zijn in 2004 nageleefd. De naleving van de subsidietermijnen bleek voor verbetering vatbaar. Daartoe zijn eind 2004 reeds eerste stappen gezet om de naleving te verbeteren. De subsidieaanvragen voor het jaar 2005 zijn inmiddels vrijwel allemaal binnen de voorgeschreven termijn afgehandeld. In IPO verband wordt in 2005 een nadere uitwerking en afgrenzing van de rechtmatigheidstoetsing op verordeningen en wettelijke regelingen ontwikkeld. In 2005 zal op basis van deze aanpak gestreefd worden naar een afdoende interne rechtmatigheidsbeheersing en -controle. Op het aspect Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) zijn interne bijeenkomsten gehouden en is een intern preventief onderzoek naar de externe integriteit gestart. De resultaten daarvan zullen in 2005 beschikbaar komen. Vooralsnog bestaat geen behoefte aan een afzonderlijk beleid inzake M&O, maar kunnen op

onderdelen wel aanscherpingen nodig blijken (bijvoorbeeld inzake de interne gedragscode). Tot slot is in het kader van rechtmatigheid aandacht besteed aan het beheer van begrotingsmutaties en het voldoen aan de BBV-richtlijnen volgens welke deze jaarrekening is opgesteld. Daarbij zijn de gegevens van de begroting 2004 op onderdelen aangepast en anders gerubriceerd zonder dat de achterliggende bedragen zijn veranderd.

3.6. Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een bestuurlijke band houdt in dat invloed op het beleid en de bedrijfsvoering kan worden uitgeoefend door het bezit van een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Een financiële band betekent dat aan de verbonden partij financiële middelen ter beschikking zijn gesteld of dat de provincie financieel verantwoordelijk is voor de verbonden partij.

Beleid ten aanzien van verbonden partijen

De provincie kan in het kader van een programmadoelstelling taken zelf uitvoeren of uitbesteden. Dat laatste kan door een subsidierelatie⁴ aan te gaan met een instelling of door een relatie met een verbonden partij aan te gaan. De keuze hiervoor is voornamelijk afhankelijk van kosten, de invloed die de provincie wil uitoefenen op de uitvoering van de taak en het risico dat met de uitvoering van de taak is gemoeid. De provincie blijft in alle gevallen verantwoordelijk voor de realisatie van de programmadoelstelling. In verband hiermee is het relevant te bezien of de doelstellingen van de verbonden partijen (nog) corresponderen met die van de provincie.

De provincie Flevoland streeft ernaar een belang te hebben in organisaties waarmee het openbare belang is gediend en waarvan de activiteiten aansluiten bij het vigerende beleid van de provincie. Het beleid ten aanzien van verbonden partijen is erop gericht het belang permanent of voor de duur van de organisatie (indien het een tijdelijke organisatie is) aan te houden. Het belang wordt aangehouden in deelnemingen (hiervan bezit de provincie een deel van de aandelen) en/ of samenwerkingsverbanden.

Deelnemingen

Naam deelneming		Be- lang	Aan- delen	Waarde (€ 1.000)		RvC	Be- stuur
				Boek	Markt		
Nazorgfonds gesloten stortplaatsen provincie Flevoland	het beheer van gelden voor de eeuwigdurende nazorg van de gesloten vuilstortplaatsen	100 %	Nvt.	p.m.	Nb.	nvt	GS
Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland BV	bevordering investeringen en werkgelegenheid, aantrekken bedrijven van buiten Flevoland, stimulering van economische samenwerking, opbouw van kennis en netwerken en de vervulling van een makelaarsrol tussen overheden en bedrijfsleven	100 %	25	113	Nb.	Ja	Nee
Essent N.V.	uitoefening van invloed op het beleid en de uitvoering ervan om de beschikbaarheid van betaalbare energie voor de inwoners van Flevoland te verzekeren	< 1 %	32.331	32	Nb.	Nee	Nee
NUON N.V.		< 1 %	63.202	201	Nb.	Nee	Nee
Afvalverwerkingsbedrijf het Friese Pad N.V.	uitoefening van invloed op het beleid en de (milieu vriendelijke) uitvoering ervan om de beschikbaarheid van afvalverwerking te verzekeren	51%	510	23	Nb.	Ja	Nee
Afvalzorg Holding N.V.		10%	7.000	4	11.200	Ja	Nee
Bank Nederlandse Gemeenten	behartiging van de belangen van de provincie bij de huisbank	< 1 %	75.250	572	Nb.	Nee	Nee
	Totaal			945			

Samenwerkingsverbanden

Naam deelneming	Taakomschrijving	Deelnemers
Interprovinciaal overleg (vereniging)	het gezamenlijk uitwisselen van kennis, voeren van overleg met partners en initiëren, bepalen en uitdragen van ideeën en standpunten naar het Rijk, de EU en/ of andere lagere overheden	Alle provincies
Samenwerkingsverband Randstad (gemeenschappelijke regeling)	het bevorderen van de ontwikkeling van steden, het instandhouden van de landelijke milieus en het verbeteren van de concurrentiepositie van de randstad	Prov. Flevoland, Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht en de 4 kaderwetgebieden en de grote 4 grote gemeenten in de randstad
Stichting Landelijk	informatie verzamelen, beheren en uitwisselen omtrent	Alle provincies

⁴ Een zelfstandige stichting waar de provincie een jaarlijkse subsidie aan verstrekt is geen verbonden partij, omdat de provincie niet financieel verantwoordelijk is voor de stichting wanneer zij in financiële problemen zou geraken en geen bestuurlijk belang in de stichting heeft.

Meldpunt Afvalstoffen	gevaarlijk afval, scheepsafval en bedrijfsafval	
BonRoute (stichting in voorbereiding)	het bevorderen van een goed functionerend verkeer- en vervoersysteem in de Noordvleugel van de Randstad	Prov. Noord-Holland en Flevoland, gemeenten Amsterdam, Almere, e.a.
Stichting ICTU	kennis verzamelen en verspreiden op het gebied van de inzet van informatie- en communicatietechnologie om de elektronische dienstverlening vorm te geven	Alle provincies
Openbaar lichaam Erfgoedcentrum Nieuw Land	Het op actieve wijze verzamelen, archiveren en verspreiden van kennis (documenten, foto's, kaarten, tentoonstellingen, Internet) over de geschiedenis van Flevoland, zodat deze voor iedereen toegankelijk is	OCW, prov. Flevoland, gem. Lelystad, Dronten, Urk en Zeewolde, waterschap Zuiderzeeland, Stichting Nieuw Land en Stichting Sociaal Historisch Centrum Flevoland

4. FINANCIËEL JAARVERSLAG

4.1. Jaarrekening op hoofdlijnen

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Over het jaar 2004 bedragen de werkelijke lasten en baten (voor resultaatbestemming) € 144,7 mln. respectievelijk € 149,5 mln. Het gevolg is een rekeningresultaat voor bestemming van € 4,8 mln. Van dit resultaat is per saldo € 3,6 mln. toegevoegd aan reserves, zodat het resultaat na bestemming € 1,2 mln. bedraagt. Het resultaat heeft zich als volgt ontwikkeld:

	Begroting 2004 oorspronkelijk	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004
Programmabegroting			
totale lasten	110.371	139.681	137.680
totale cofinanciering EU-projecten c.a.	p.m.	p.m.	7.012
totale baten	116.461	139.445	149.526
resultaat voor bestemming	6.090	236-	4.834
toevoeging reserves	-6.576	-6.509	-18.719
onttrekking reserves EU-projecten c.a.	p.m.	p.m.	7.012
onttrekking reserves	486	6.745	8.056
saldo mutatie reserves	-6.090	236	-3.651
resultaat na bestemming	-	-	1.183

Het resultaat na bestemming (€ 1,2 mln.) wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door:

- lagere dan begrote programmalasten	+ € 1,7 mln.
- werkelijke cofinanciering EU-projecten	- € 7,0 mln.
- hogere dan begrote programmabaten	+ € 10,1 mln.
- lagere dan begrote apparaatlasten	+ € 0,2 mln.
- lagere dan begrote kapitaallasten	+ € 0,1 mln.
Subtotaal:	€ 5,1 mln.
- hogere dan begrote toevoegingen aan reserves	€ 3,9 mln.
Totaal:	€ 1,2 mln

Een deel van het resultaat wordt veroorzaakt door afwikkelingsverschillen. Deze ontstaan wanneer 'nog te betalen lasten' respectievelijk 'nog te ontvangen baten' die geboekt zijn in eerdere boekjaren (2003 en eerder), anders blijken uit te vallen, wanneer deze definitief worden afgewikkeld (betaald respectievelijk ontvangen). In voorgaande jaren is dit bedrag apart zichtbaar gemaakt. In 2004 zijn deze afwikkelingsverschillen direct toegerekend aan de baten en lasten van het begrotingsjaar, waardoor de totale invloed op het resultaat niet meer apart zichtbaar is.

De grootste afwijkingen tussen begroting en rekening doen zich voor bij de programmabaten, de cofinanciering EU-projecten en bij de mutaties in de reserves.

De programmabaten zijn € 10,2 mln. hoger dan geraamd. De voornaamste oorzaken zijn:

- een hogere inkomst uit opcenten motorrijtuigenbelasting (+ € 6,5 mln.), die is toegevoegd aan de reserve strategische- en ontwikkelingsprojecten (conform de nota reserves en voorzieningen).
- het overbrengen via de exploitatie van circa € 3,7 mln. vanuit enkele voorzieningen (leidende tot hogere programmabaten) naar daarmee vergelijkbare nieuwe reserves (conform de nota reserves en voorzieningen).

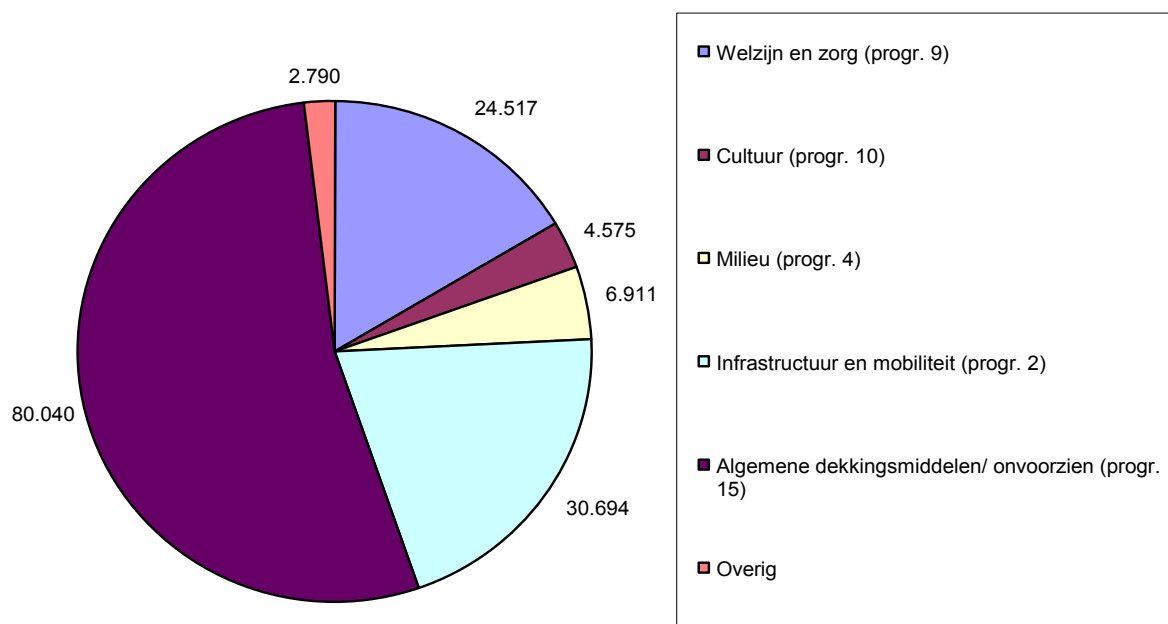
De cofinanciering van EU-projecten vindt plaats uit daarvoor gevormde reserves en liep tot en met 2003 niet via de exploitatie, maar werd via balansmutaties verantwoord. Op grond van het BBV dient dit voortaan via de exploitatie plaats te vinden. Hiermee is in 2004 een bedrag gemoed van circa € 7,0 mln., welk bedrag niet in de exploitatie was geraamd. Dit bedrag wordt onttrokken aan de reserves

Met het bovenstaande wordt tevens het overgrote deel (€3,2 mln.) van de hogere toevoeging aan de reserves verklaard.

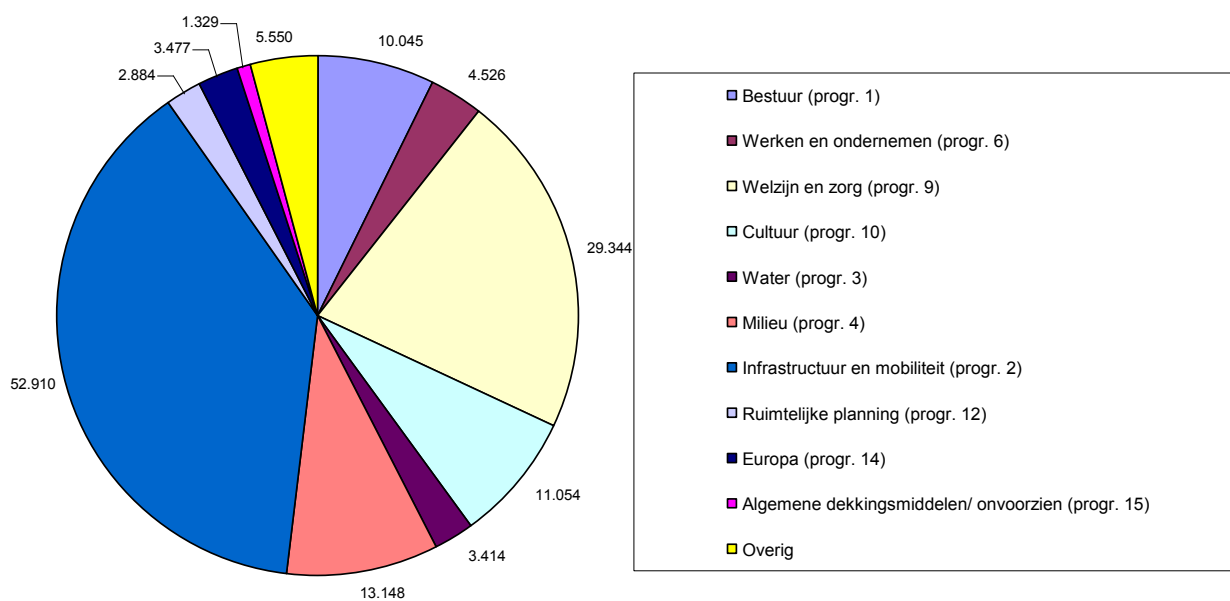
4.2. Exploitatie

4.2.1. Baten en lasten per programma (excl. cofinanciering EU-projecten)

Baten (jaarrekening 2004)

Lasten (jaarrekening 2004)

Beleidslasten van de provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Programma	Rekening 2003	Begroting 2004 oorspronkelijk	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Verschil begr. na wijz. - rek.*
1 Bestuur	9.418	9.349	10.215	10.045	170
2 Infrastructuur en mobiliteit	44.983	36.220	53.661	52.910	751
3 Water	3.102	3.161	3.203	3.414	211-
4 Milieu	12.939	9.625	14.782	13.148	1.634
5 Natuur en landschap	1.814	1.736	1.791	1.943	152-
6 Werken en ondernemen	2.711	2.858	4.535	4.526	9
7 Toerisme en recreatie	818	955	1.045	937	108
8 Landbouw en visserij	578	697	735	728	7
9 Welzijn en zorg	29.285	25.346	28.631	29.343	712-
10 Cultuur	11.469	11.134	11.334	11.054	280
11 Wonen	627	658	673	706	33-
12 Ruimtelijke planning	2.618	2.141		3.002 2.884	118
13 Omgevingsplan	354	947	1.225	1.236	11-
14 Europa	6.254	3.251	3.411	3.477	66-
15 Alg. dekking/ onvoorzien	8.691	2.293	1.438	1.329	109
Subtotaal programma's	135.661	110.371	139.681	137.680	2.001
Cofinanciering EU-projecten	p.m.	p.m.	p.m.	7.012	7.012
	135.661	110.371	139.681	144.692	-5.011

Beleidsbaten van de provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Programma	Rekening 2003	Begroting 2004 oorspronkelijk	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Verschil begr. na wijz. - rek.*
1 Bestuur	755	110	136	189	53
2 Infrastructuur en mobiliteit	23.117	14.640	31.044	30.693	351-
3 Water	522	472	472	555	83
4 Milieu	6.301	2.951	6.685	6.911	226
5 Natuur en landschap	276	157	165	232	67
6 Werken en ondernemen	57	55	511	522	11
7 Toerisme en recreatie	-	-	-	-	-
8 Landbouw en visserij	50	-	-	-	-
9 Welzijn en zorg	23.718	20.292	22.270	30.693	2247
10 Cultuur	5.508	355	4.924	4.575	349-
11 Wonen	168	270	270	323	53
12 Ruimtelijke planning	787	-	266	177	89-
13 Omgevingsplan	1-	-	-	-	-
14 Europa	954	595	595	792	197
15 Alg. dekking/ onvoorzien	76.385	76.564	72.107	80.040	7.931
	138.597	116.461	139.446	149.526	10.081

* in paragraaf 4.2.3 wordt een toelichting gegeven op deze verschillen.

Saldi baten en lasten van de provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Programma	Rekening 2003	Begroting 2004 oorspronkelijk	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Vershil begr. na wijz. - rek.
1 Bestuur	8.663-	9.239-	10.079-	9.856-	223
2 Infrastructuur en mobiliteit	21.866-	21.580-	22.617-	22.217-	400
3 Water	2.580-	2.689-	2.731-	2.859-	128-
4 Milieu	6.638-	6.674-	8.097-	6.237-	1.860
5 Natuur en landschap	1.538-	1.579-	1.626-	1.711-	85-
6 Werken en ondernemen	2.654-	2.803-	4.024-	4.004-	20
7 Toerisme en recreatie	818-	955-	1.045-	937-	108
8 Landbouw en visserij	528-	697-	735-	728-	7
9 Welzijn en zorg	5.567-	5.054-	6.361-	4.826-	1.535
10 Cultuur	5.961-	10.779-	6.410-	6.479-	69-
11 Wonen	459-	388-	403-	383-	20
12 Ruimtelijke planning	1.831-	2.141-	2.736-	2.707-	29
13 Omgevingsplan	355-	947-	1.225-	1.236-	11-
14 Europa	5.300-	2.656-	2.816-	2.685-	131
15 Alg. dekking/onvoorzien	67.694	74.271	70.669	78.711	8.042
Cofinanciering EU-projecten**	p.m.	p.m.	p.m.	7.012 -	7.012 -
Resultaat voor bestemming *	2.936	6.090	236-	4.834	5.070
Mutaties reserves					
(+ = toevoeging; - = onttrekking)					
1 Bestuur			-15	-14	1
2 Infrastructuur en mobiliteit		33	-299	-165	134
3 Water					-
4 Milieu			-1.850	-1.417	433
5 Natuur en landschap					-
6 Werken en ondernemen			-1.025	-950	75
7 Toerisme en recreatie			-90		90
8 Landbouw en visserij					-
9 Welzijn en zorg		-52	-1.013	353	1.366
10 Cultuur		102	-160	-109	51
11 Wonen					-
12 Ruimtelijke planning			-507	-268	239
13 Omgevingsplan					-
14 Europa		2.457	2.375	2666	291
Cofinanciering EU-projecten**		p.m.	p.m.	-7.012	7.012
15 Alg. dekking/ onvoorzien		3.550	2.348	10.567	8.219
Resultaat na bestemming *	2.936	-	-	1.183	4.019

* dit onderscheid wordt m.i.v. 2004 gemaakt

** de cofinanciering van EU-projecten is t/m 2004 niet in de begroting geraamd

4.2.2. Opbouw resultaat

Het saldo van de baten en lasten resulteert in het rekeningresultaat. Het resultaat kan worden verklaard door binnen ieder programma de werkelijke ten opzichte van de begrote baten en lasten te analyseren. De verschillen op programmaniveau kunnen worden verklaard door enerzijds directe lasten en baten die rechtstreeks ten laste van het programma worden gebracht; de direct beïnvloedbare 'programmabaten en -lasten'. Hiertoe worden ook de kapitaallasten en de afwikkelingsverschillen van voorgaande jaren gerekend. Tevens kunnen verschillen ontstaan wanneer extra dotaties of onttrekkingen aan voorzieningen zijn gedaan.

Anderzijds worden apparaatlasten toegerekend aan een programma; het betreft hier de indirect beïnvloedbare lasten en baten. Deze bestaan uit de salarislasten en de overige apparaatlasten, zoals huisvesting en automatisering.

4.2.3. Verklaring resultaat per programma

Per programma worden de belangrijkste verschillen tussen raming en realisatie verklaard, voorzover er sprake is van onderliggende verschillen die groter zijn dan € 50.000. Verschillen die een positieve bijdrage aan het resultaat leveren zijn daarbij met een + teken aangegeven. Daarbij zijn verschillen als gevolg van gewijzigde rijksbijdragen en daarmee corresponderende lasten buiten beschouwing gebleven. Ook zijn de verschillen die zijn ontstaan door een gewijzigde toerekening van apparaatskosten niet meegenomen. In onderdeel 1.3.2 wordt ingegaan op de verschillen tussen de totale geraamde en werkelijke baten en lasten van de bedrijfsvoering.

1. BESTUUR

Provinciale Staten (+ € 0,3 mln.)

Lagere lasten voor fractieondersteuning (€ 0,1 mln.) en beleidsevaluatie (€ 0,1 mln.)

Gedeputeerde Staten (- € 0,2 mln.)

Hogere lasten wegens extra toevoeging voorziening pensioenen en uitkeringen (€0,3 mln.)

2. INFRASTRUCTUUR EN MOBILITEIT

Instandhouding landwegen (+ € 0,1 mln.)

Lagere lasten voor onderhoud wegmarkeringen (€ 0,1 mln.) en verstevigen bermen (€ 0,2 mln.)

Hogere lasten voor gladheidbestrijding (€ 0,1 mln.) en lagere baten Waterlandseweg (€ 0,3 mln.) in verband met eenmalige afkoop in 2003 (wijziging dekking).

NB. Daarnaast zijn de toegerekende apparaatlasten circa € 0,35 mln. achtergebleven bij de raming

3. WATER

Grondwaterbeheer (+ € 0,1 mln.)

Door een gewijzigde kostentoerekening zijn meer lasten gedekt uit de grondwaterheffing.

4. MILIEU

Gebiedsgericht milieubeleid (+ € 0,4 mln.)

Lagere uitvoeringskosten SGB-projecten (€ 0,2 mln.) en hogere onttrekking aan voorzieningen gebiedsgericht beleid (€ 0,4 mln.) ten gunste van de reserve cofinanciering SGB (herschikking van voorziening naar reserve).

Lagere SGB-bijdrage van derden (€ 0,1 mln.)

Bodemsanering (+ € 0,3 mln.)

Hogere bijdragen van derden (€ 0,2 mln). Daarnaast zijn er lagere lasten van het bodemsaneringsprogramma (€ 2,5 mln.), maar dit bedrag is toegevoegd aan de voorziening bodemsanering en heeft dus geen invloed op het resultaat.

Handhaving milieuwetgeving (+ € 1, 0 mln.)

Lagere lasten van de verwerking van kunstgrasafval (€ 0,9 mln.) .), doordat de daadwerkelijke hoeveelheid afval aanmerkelijk lager bleek te zijn dan aanvankelijk door de betrokken bedrijven was ingeschat.

6. WERKEN EN ONDERNEMEN

Voorwaardenscheppend beleid (+ € 0,1 mln.)

Lagere (netto) bijdrage aan de ontwikkelingsmaatschappij Flevoland in verband met terugontvangst over voorgaande jaren.

7. TOERISME EN RECREATIE

Toerisme en recreatie (+ € 0,1 mln.)

Lagere lasten van het actieplan recreatie en toerisme

9. WELZIJN EN ZORG

Sport (+ € 0,1 mln.)

Lagere lasten voor het project Leef met stijl; het niet bestede bedrag is toegevoegd aan de reserve sportaccommodaties ter besteding in latere jaren

Steunfuncties specifiek welzijn (+ € 0,2 mln.)
 Hogere rijksbijdrage vrijwilligerswerk (€ 0,1 mln.)

Jeugdhulpverlening (+ € 1,0 mln.)
 Hogere baten door hogere onttrekking aan de voorziening jeugdzorg (€ 1,6 mln.) en een hogere rijksbijdrage (€ 0,4 mln.); de hogere onttrekking aan de voorziening houdt mede verband met het overhevelen van middelen van de voorziening jeugdzorg naar de reserve jeugdzorg; het betreft hier eigen provinciale middelen die beschikbaar zijn gesteld voor de jeugdzorg
 Hogere lasten van bijdragen aan instellingen en projecten (€ 0,9 mln.) en toevoeging aan de voorziening rechten van personeel derden (€ 0,2 mln.)
 Het totale voordeel van € 1,0 mln. op dit onderdeel is toegevoegd aan de reserve jeugdzorg.

10. CULTUUR

Regionale omroep (- € 0,1 mln.)
 Lagere baten (-€ 0,4 mln.) en lagere lasten (-€ 0,3 mln.) bij de afwikkeling van subsidies over voorgaande jaren.

12. RUIMTELIJKE PLANNING

Ruimtelijk beleid (+ € 0,2 mln.)
 Lagere lasten voor het Integraal ontwikkelingsplan Almere. Dit voordeel wordt gecompenseerd door een lagere onttrekking aan de reserve strategische- en ontwikkelingsprojecten.

14. PROGRAMMAMANAGEMENT EUROPA

Europese programma's (+ € 0,5 mln.)
 Lagere toevoeging aan de voorziening rentebaten (€ 0,1 mln.) en hogere bijdragen van de EU (€ 0,3 mln.). Dit voordeel is grotendeels toegevoegd aan de reserve technische bijstand Europa.

15. ALGEMENE DEKKING EN ONVOORZIEN

Rente (- € 1.1 mln.)
 - Minder netto rente inkomsten door wijziging verantwoording betaalde disagio op overgenomen hoogrentende obligatieleningen (€ 1,0 mln.) en vergoede rente wegens late betaling (€ 0,1 mln.)
 Algemene dekkingsmiddelen (+ € 6,1 mln.)
 - Extra inkomsten uit opcenten op de motorrijtuigenbelasting door gewijzigde registratie van lease auto's (€ 6,5 mln.) en lagere uitkering Provinciefonds (€ 0,4 mln.) door tegenvallende nacalculatie over 2003.

4.2.4. Baten en lasten naar kostensoorten

De baten en lasten zijn gekoppeld aan kosten- en opbrengstsoorten, welke geclusterd zijn naar 'economische categorie'. Hierdoor ontstaat inzicht in de aard van de baten en lasten. De clustering naar 'economische categorie' geeft het volgende beeld:

Baten en lasten van de provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Lasten (naar economische categorie)	Rekening 2003	Rekening 2004	Baten (naar economische categorie)	Rekening 2003	Rekening 2004
0.0 Onvoorziene uitgaven	-	143	1.0 Belastingopbrengsten	19.246	27.880
1.0 Salarissen en sociale lasten	656	629	1.1 Leges en andere rechten	1.163	1.008
2.0 Aankoop van onroerende zaken	7	8	2.0 Verkoop van onroerende zaken	10	54
2.1 Uitbestede investeringen	216	349	2.2 Huren en pachten	117	82
2.2 Aankoop duurzame roerende zaken	159	139	2.3 Overige goederen en diensten	258	283
2.3 Overige goederen en diensten	13.045	13.206	3.0 Dividenden en winsten	1.055	1.663
3.0 Belastingen	187	194	4.0 Inkomensoverdrachten	103.762	108.966
4.0 Inkomensoverdrachten	56.483	65.564	5.0 Rente	1.692	1.953
4.1 Vermogensoverdrachten	2.047	1.053	6.0 Administratieve boekingen	10.871	15.692
5.0 Rente	9	70	7.0 Kredietverleningen en deelnemingen	423	-
6.0 Administratieve boekingen	30.936				

			38.349		
7.0	Kredietverleningen en deelnemingen	-	1.008		
8.0	Toegerekende apparaatskosten	31.916	35.686		
		135.661	156.398	138.597	157.581

De hierboven vermelde baten en lasten naar kostensoorten zijn inclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves, voorzover die via de exploitatie hebben plaatsgevonden. Om die reden wijken de bedragen af van de vermelde baten en lasten op blz. 72. Daar zijn de baten en lasten vóór bestemming vermeld, waarin deze reservemutaties buiten beschouwing moeten worden gelaten.

Het saldo van baten en lasten naar economische categorie is gelijk aan het resultaat na bestemming (€ 1.183).

4.2.5. Gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn oorspronkelijk geraamd op € 77,3 mln. Deze raming is later herzien tot € 73,2 mln.

De grootste tussentijdse bijstelling betreft het Provinciefonds; de voornaamste reden voor deze verlaging is het niet overhevelen van middelen voor de regionale omroepen naar het Provinciefonds. Daarnaast zijn de ramingen voor de opbrengst uit opcenten motorrijtuigenbelasting en dividend tussentijds aangepast aan nieuwe inzichten.

De uiteindelijke opbrengst uit de opcenten motorrijtuigenbelasting is circa € 6,5 mln. hoger dan geraamd als gevolg van de gewijzigde registratie van lease auto's in de loop van 2004. Het positieve budgettaire effect hiervan is echter tijdelijk omdat de toegenomen belastingcapaciteit (met een time-lag van twee jaar) wordt verrekend (gekort) in de Provinciefondsuitkering. Het bedrag van € 6,5 mln. is toegevoegd aan de reserve strategische projecten.

De ontvangen Provinciefondsuitkering blijft circa € 0,35 mln. achter bij de raming als gevolg van een tegenvallende nacalculatie van de uitkering over 2003.

Het saldo van de financieringsfunctie (de rentebaten minus rentelasten) is achtergebleven bij de raming als gevolg van betaalde disagio (€ 1,0 mln.) op twee overgenomen hoogrentende obligatieleningen. Dit bedrag is volledig ten laste van de exploitatie gebracht. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financieringsparagraaf.

Algemene dekkingsmiddelen van de provincie Flevoland

Algemene dekkingsmiddelen (X € 1.000)	Rekening 2003	Begroting 2004 oorspronkelijk	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004
Provinciefonds	52.004	52.094	46.412	46.055
Opcenten motorrijtuigenbelasting	19.229	20.400	21.400	27.859
Dividend (zie specificatie)	1.055	951	1.621	1.662
Saldo financieringsfunctie (zie specificatie)	4.360	3.925	3.925	2.854
Saldo BTW-compensatiefonds	-187	-100	-166	-143
Totaal algemene dekkingsmiddelen	76.461	77.270	73.192	78.287

Dividend uit deelnemingen (X € 1.000)	Rekening 2003	Begroting 2004 oorspronkelijk	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004
Essent N.V.	24	34	34	34
NUON N.V.	24	36	36	44
Afvalverwerkingsbedrijf het Friese Pad N.V.	231	220	220	255
Afvalzorg Holding N.V.	611	516	961	960
Bank Nederlandse Gemeenten	165	145	370	369
Totaal dividend	1.055	951	1.621	1.662

Saldo financieringsfunctie (X € 1.000)	Rekening 2003	Begroting 2004 oorspronkelijk	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004
Rente provincie	1.533	1.800	1.800	1.912
Rente Europa	155	125	125	36

Betaalde rente en disagio	0	0	0	-1.078
Bespaarde rente	2.672	2.000	2.000	1.984
Saldo financieringsfunctie	4.360	3.925	3.925	2.854

4.2.6. Aanwending post onvoorzien

In de ontwerpbegroting 2004 was een post onvoorzien opgenomen van € 399.200. In de loop van het jaar hebben Provinciale Staten via begrotingswijzigingen per saldo voor € 210.000 beslag gelegd op de post onvoorzien. Het betrof diverse kleinere posten opgenomen in negen door PS vastgestelde begrotingswijzigingen. Het niet bestede deel van de post onvoorzien maakt onderdeel uit van het rekeningresultaat.

4.2.7. Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten zijn inkomsten en uitgaven die zich eenmalig voordoen (structurele baten en lasten komen ieder jaar opnieuw terug). Hieronder zijn per programma de incidentele begrotingsposten in 2004 weergegeven (bedragen boven € 50.000) die het resultaat na bestemming beïnvloeden, een en ander dus voorzover er geen sprake is van corresponderende incidentele baten van derden of dekking uit reserves en voorzieningen.

		<i>baten</i>	<i>lasten</i>
Milieu:	verwerking kunstgrasafval (netto)	€ 921.000	
Landbouw en visserij:	nota landbouwontwikkeling		€ 79.000
Alg. dekkingsmiddelen	jubileumdividend BNG	€ 220.000	
	brandschade-uitkering NLP	€ 767.000	
	disagio obligatieleningen		€ 1.008.000
Bedrijfsvoering:	verbeterplan PenO		€ 200.000
Saldo (incidentele baten -/- incidentele lasten):		€ 621.000 baten	

Het incidentele voordelige effect van de gewijzigde registratie van lease auto's (€ 6,5 mln.) is hierin niet opgenomen.

4.2.8. EMU-saldo

In 2004 heeft de hoogte van het EMU-saldo (en in het bijzonder het aandeel van de lagere overheden daarin) veel aandacht gekregen. De bijdrage van Flevoland aan het EMU-saldo 2004 kan worden berekend op € 5,9 mln. voordelig. Dit betekent feitelijk dat Flevoland heeft bijgedragen aan een beperking van het EMU-saldo in 2004.

Bijdrage Flevoland aan EMU-saldo 2004 (bedragen x € 1.000)

	2004
exploitatiesaldo voor mutaties reserves (- = tekort)	4.834
+ afschrijvingen t.l.v exploitatie	3.639
+ dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	17.293
- investeringen vaste activa	10.598
+ bijdragen van derden in investeringen	1.883
- betalingen t.l.v. voorzieningen	11.267
EMU saldo L.O.	5.904

4.3. Bedrijfsvoering

4.3.1. Cijfers op hoofdlijnen

Lasten bedrijfsvoering van de provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Programma	Rekening 2003	Begroting 2004 oorspronkelijk	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Verschil begr. - rek.
C1 Personeel	28.057	27.993	30.291	30.200	91
C2 Huisvesting	4.694	5.233	5.361	5.427	14-

C3 Juridische controlling	310	341	357	439	82-
C4 Financiën	968	1.183	1.183	918	265
C5 Informatie	3.632	4.448	4.449	4.442	45-
	37.661	39.198	41.641	41.426	215

Baten bedrijfsvoering van de provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Programma	Rekening 2003	Begroting 2004 oorspronkelijk	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Verschil begr. - rek.
C1 Personeel	915	766	717	694	23-
C2 Huisvesting	232	141	150	134	16-
C3 Juridische controlling	-	-	-	-	
C4 Financiën	-	-	-	-	
C5 Informatie	-	-	27	27	
	1.147	907	894	855	39-

Saldi bedrijfsvoering van de provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Programma	Rekening 2003	Begroting 2004 oorspronkelijk	Begroting 2004 na wijziging	Rekening 2004	Verschil begr. - rek.
C1 Personeel	27.142-	27.227-	29.574-	29.506-	68
C2 Huisvesting	4.462-	5.092-	5.263-	5.293-	30-
C3 Juridische controlling	310-	341-	357-	439-	82-
C4 Financiën	968-	1.183-	1.183-	918-	265
C5 Informatie	3.632-	4.448-	4.370-	4.415-	45-
	36.514-	38.291-	40.747-	40.571-	176

4.3.2. Verklaring resultaat bedrijfsvoering

Onder lasten van de bedrijfsvoering worden verstaan de salarissen en de overige apparaatlasten, zoals huisvesting, automatisering en dergelijke. De bedrijfsvoeringlasten worden doorbelast naar de programma's. Afwijkingen op totaalniveau worden veroorzaakt doordat de werkelijke en de begrote lasten en baten van de bedrijfsvoering van elkaar afwijken. Afwijkingen per programma ontstaan indien het werkelijke aantal fte's dat aan een programma wordt toegerekend afwijkt van het oorspronkelijk begrote aantal.

De totale netto lasten van de bedrijfsvoering bedragen in 2004 € 40,6 mln. ten opzichte van een raming van € 40,8 mln. Het bedrijfsvoeringresultaat (€ 0,2 mln. voordelig) is ontstaan bij de volgende onderdelen. Verschillen als gevolg van een gewijzigde toerekening van de apparaatskosten –zoals die zich bijvoorbeeld voordoen bij C4 Financiën- zijn buiten beschouwing gelaten.

Personeel en organisatie (€0,1 mln. voordelig).

Op dit onderdeel is sprake van hogere salarislaster (+ € 0,1 mln.) en lagere lasten tijdelijk personeel (- € 0,1 mln.). Tevens zijn er hogere baten uit detachering van medewerkers (€ 0,1 mln.).

Informatie (+ € 0,1 mln. voordelig)

Vanwege het uitstellen van investeringen naar 2005 zijn de kapitaallaster € 0,1 mln. lager dan begroot.

Ontwikkeling kosten bedrijfsvoering

Ten opzichte van 2003 zijn de lasten van de bedrijfsvoering toegenomen met circa € 4,0 mln. tot € 40,6 mln. De belangrijkste oorzaken van deze toename zijn:

Salarissom (formatie, CAO, premies):	+ € 2,8 mln.
Tijdelijk personeel:	- € 0,9 mln.
Vertrekregelingen:	+ € 0,2 mln.
Onderzoek PenO:	+ € 0,2 mln.
Kapitaallasten huisvesting:	+ € 0,2 mln.
Voorziening huisvesting:	+ € 0,7 mln.
Informatietechnologie:	+ € 0,3 mln.
Diverse geringere verschillen(incl. afwikkelingsverschillen 2003):	<u>+ € 0,5 mln.</u>
	+ € 4,0 mln.

4.4. Investerings

4.4.1. Cijfers op hoofdlijnen

Het merendeel van de provinciale uitgaven heeft betrekking op de exploitatie. In 2004 bedroegen de exploitatie-uitgaven (inclusief toevoegingen aan reserves) circa € 156 mln. Daarnaast worden er uitgaven gedaan die niet direct ten laste van de exploitatie worden gebracht. Het gaat daarbij om investeringen (die worden geactiveerd) en uitgaven die rechtstreeks ten laste van reserves of voorzieningen worden gebracht, zoals niet jaarlijks onderhoud aan wegen en vaarwegen. Voor de uitgaven ten laste van reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de onderdelen 1.5.2 en 1.5.3.

In 2004 bedragen de geactiveerde investeringen in totaal € 10,4 mln. waartegenover € 2,0 mln. baten staan. Per saldo is een bedrag van € 8,4 mln. geactiveerd. De kapitaallasten hiervan worden jaarlijks als exploitatielasten doorberekend naar de programma's.

Investerings in 2004

Alle bedragen zijn in EUR 1.000

Programma	Inkomsten in 2004	Uitgaven in 2004	Netto uitgaven
1 Bestuur	-	11	11
2 Infrastructuur en mobiliteit	1.729	5.508	3.779
4 Milieu	-	22	22
	1.729	5.541	3.812
C1 Personeel en organisatie	-	220	220
C2 Facilitaire zaken	-	2.985	2.985
C5 Informatie	-	1.423	1.423
	-	4.628	4.628
Totaal investeringen	.729	10.169	8.440

De belangrijkste investeringsuitgaven in 2004 (bedragen > € 0,25 mln.) zijn:

- Infrastructuur en mobiliteit
- baanverdubbeling Ganzenweg (€1,4 mln.)
  - rotonde Tussenring - A6 (€ 0,5 mln.)
  - rotonde Houtribweg – Parlaan (€ 0,5 mln.)

- rotonde Dronerringweg – Biddingringweg (€ 0,3 mln.)
- bermversteving Schokkerringweg (€ 0,3 mln.)
- rotonde Swifterweg – Rietweg (€ 0,3 mln.)
- rotonde Ganzenweg – Knardijk (€ 0,3 mln.)
- aquaduct Hardersluis (€ 0,3 mln.)

Huisvesting

- Voorbereiding renovatie Provinciehuis (€ 0,6 mln.)
- Tijdelijke huisvesting Provinciehuis (€ 2,3 mln.)

Informatie

- Diversen automatisering (€ 1,4 mln.) waaronder uitrol nieuwe kantoorautomatisering hardware/software Windows XP.

Daarnaast zijn er diverse geringere uitgaven gedaan voor kleinere projecten of in het kader van grote investeringswerken, die in eerdere jaren zijn gestart en in 2004 zijn afgesloten of juist in 2004 zijn gestart en later worden afgerond.

4.5. Balans

4.5.1. Cijfers op hoofdlijnen

De balans biedt inzicht in de vermogenspositie van de provincie. De balans laat een aantal verschuivingen zien die in de volgende paragrafen verder worden toegelicht. In het bijlagenboek is een nadere detaillering opgenomen van de rubriceringsaanpassingen op de balans per 31-12-2003.

bedragen x EUR 1000

ACTIVA	31-12-2003	31-12-2004	PASSIVA	31-12-2003	31-12-2004
Immateriele vaste activa			Eigen vermogen		
Kosten onderzoek en ontwikkeling	-	-	Reserves		
Bijdragen activa eigendom derden			- Algemene reserves	7.863	8.015
kosten sluiten van geldleningen en disagio	417	-	- Bestemmingsreserves	55.807	62.514
	417	-	Resultaat na bestemming	2.936	1.183
Materiele vaste activa				66.606	71.712
met maatschappelijk nut:	18.394	20.710	Voorzieningen	23.785	29.812
met economisch nut:	10.292	12.812			
	28.686	33.522	Totaal vaste financieringsmiddelen	90.391	101.524
Financiele vaste activa			VLOTTENDE PASSIVA		
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	946	946	Vlottende schulden rentetyp looptijd < 1 jaar	9.396	10.992
Leningen aan deelnemingen	45	45			
Overige langlopende leningen	929	1.183	Overlopende passiva	8.739	8.009
Overige uitzettingen rentetyp > 1 jaar	16.271	26.084			
Bijdragen activa eigendom derden	330	315	Totaal vlottende financieringsmiddelen	18.135	19.001
	18.521	28.573	TOTAAL GENERAAL	108.526	120.525
Totaal vaste activa	47.624	62.095	gewaarborgde geldleningen	9.046	8.943
VLOTTENDE ACTIVA					
Uitzettingen rentetyp looptijd < 1 jaar					
Vorderingen op openbare lichamen	8.147	12.885			
Overige vorderingen	1.317	913			
Overige uitzettingen/deposito's < 1 jaar	40.523	26.423			
	49.987	40.221			
Liquide middelen					
Saldi kas, bank en giro	5.433	10.755			
Overlopende activa	5.481	7.454			
Totaal vlottende activa	60.901	58.430			
TOTAAL GENERAAL	108.526	120.525			

Gewaarborgde geldleningen en garanties						
Alle bedragen zijn in EUR 1000						
Borg voor lening aan:	Oorspronkelijk bedrag	Waarborg provincie 1/1/2004	Mutaties waarborg 2004	Aflossing op lening 2004	Waarborg provincie 31/12/2004	Rente percentage lening
Stichting Groenfonds	315.300	1.815	-	73	1.743	diverse percentages
Erfgoedcentrum Nieuw Land	4.400	4.400	-	-	4.400	4,74% annuïtair
Stichting duurzaam Hevoland	30	30	30-	-	-	-
Stichting RUC	2.800	2.800	-	-	2.800	3 mnd EURIBOR + 0,1%
		9.046	30-	73	6.943	

Stichting Groenfonds

De provincie Flevoland staat borg voor 1,2% van de geldleningen aangegaan door de Stichting Groenfonds ten behoeve van de uitvoering van het natuurbeleid.

Erfgoedcentrum Nieuw Land (v/h Stichting Nieuw Land)

Een garantstelling van €€ 4.400.000 was reeds in 2001 verstrekt voor een in 2002 afgesloten lening voor toekomstige investeringen ter verbetering van het museum.

Stichting Duurzaam Flevoland

De Stichting Duurzaam Flevoland beschikt niet over voldoende middelen voor het voorfinancieren van vaste kosten en voorbereidingskosten van (deel)projecten. In 2002 is een garantstelling verstrekt van €€ 30.000 voor een overbruggingskrediet gedurende 2002 en 2003. In 2004 is de garantstelling vervallen.

Stichting ROC

De garantstelling is in 2003 aan het ROC verleend voor de aankoop van grond en opstallen (EUR 2,8 mln.). De provincie verkrijgt het eerste recht van hypotheek (waarde EUR 2,1 mln.) en heeft daarnaast de reserve 'risico kapitaalverstrekking' met EUR 0,7 mln. verhoogd.

4.5.2. Reserves

Voor de reserves en de voorzieningen is uitgegaan van de nota reserves en voorzieningen zoals deze op 3 maart 2005 in PS is vastgesteld. Een reserve wordt gevormd door bestemming van het resultaat en behoort tot het eigen vermogen. De reserves bestaan uit middelen die nog min of meer 'vrij' kunnen worden ingezet. Wel is aan een deel van de reserves in beginsel een bestemming gegeven.

De totale omvang van de reserves neemt in 2004 toe met € 6,9 mln. Dit wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door:

Een toename (+ € 0,2 mln.) van de algemene reserve door onder andere:

- onttrekking van € 1,9 mln. ten behoeve van voorfinanciering bodemsaneringsprojecten;
- onttrekking van € 0,6 mln. ten behoeve van Bureau Jeugdzorg;
- onttrekking van € 0,5 mln. ten behoeve van openbaar vervoer;
- toevoeging van € 3,0 mln. rekeningresultaat 2004.

Een toename (+ € 6,7 mln.) van de bestemmingsreserves, waarbij:

- per saldo € 1,6 mln. is toegevoegd aan specifieke reserves voor welzijn en zorg, infrastructuur en mobiliteit, cultuur, wonen, milieu en water; het betreft hier een toename van de reserve jeugdzorg met € 1,2 mln. de overheveling van € 0,4 mln. vanuit de voorzieningen naar de reserve cofinanciering SGB en een groot aantal mutaties van geringere omvang;
- per saldo € 0,3 mln. is onttrokken aan de bedrijfsvoeringreserve personele frictiekosten in verband met lasten van bovenformatieve medewerkers en de verbeter slag PenO;
- per saldo € 3,1 mln. is onttrokken aan de reserves voor de uitvoering van de Europese programma's;
- per saldo € 1,4 mln. is toegevoegd aan de reserve Zuiderzeelijn;
- per saldo € 1,7 mln. is toegevoegd aan de reserve risico's kapitaalverstrekingen door overboeking van de gelijknamige voorziening;
- per saldo € 5,3 mln. is toegevoegd aan de reserve voor strategische- en ontwikkelingsprojecten. De omvangrijkste mutaties daarbij zijn:
  - toevoeging € 6,5 mln. uit hogere baten opcenten motorrijtuigenbelasting;
  - toevoeging € 2,3 mln. overeenkomstig de begrotingsraming;
  - onttrekking € 0,3 mln. voor cofinanciering projecten Leader + en Interreg III;
  - onttrekking € 0,9 mln. als bijdrage werkkapitaal Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland;
  - onttrekking van € 1,0 mln. voor betalingen van in het verleden toegekende bijdragen (zoals Sluis Lovink, Larsersluis, Alnovum en ACTA-PABO Almere);
  - onttrekking van € 0,8 mln. ten gunste van de reserve risico's kapitaalverstrekingen in verband met het overhevelen van de achtervang voor in het verleden verstrekte leningen welke nog binnen deze reserve waren vastgelegd.

Naam reserve	Stand 31dec 2003	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Stand 31dec 2004	reserveringen/ verplichtingen	Netto beschikbaar
Algemene reserves:	7.863	3.136	2.984	8.015	-	8.015
Bestemmingsreserves:						
Beleid:						
Welzijn en zorg	1.200	2.422	1.468	2.154	660	1.494
Infrastructuur en mobiliteit	-	272	44	228	228	-
Cultuur	213	82	21	274	43	231
Wonen	211	-	100	111	-	111
Milieu	-	433	-	433	-	433
Water	148	-	-	148	-	148
	1.772	3.209	1.633	3.348	931	2.417
Bedrijfsvoering:						
Personeel	1.072	600	915	757	122	635
Europa:	19.140	2.768	5.882	16.026	13.940	2.086
Overig:						
Strategische- en ontwikkelingsprojecten	22.322	8.864	3.456	27.730	14.318	13.412
Risico's kapitaalverstrekkingen	-	1.851	67	1.784	1.774	10
Zuiderzeelijn	11.500	1.500	131	12.869	-	12.869
	33.822	12.215	3.654	42.383	16.092	26.291
Subtotaal reserves	55.807	18.792	12.084	62.514	31.085	31.429
Saldo rekening baten en lasten:	2.936	1.183	2.936	1.183	-	1.183
Totaal reserves	66.606	23.111	18.004	71.712	31.085	40.627

4.5.3. Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd door het nemen van een last in de exploitatie. Voorzieningen hebben een verplichte specifieke bestedingsrichting en maken onderdeel uit van het vreemde vermogen. Drie soorten voorzieningen worden gebruikt:

- Niet jaarlijks onderhoud: het gelijkmatig spreiden van onderhoudslasten op kapitaalgoederen
- Toekomstige verplichtingen: een (risico terzake een) verplichting of verlies waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs is in te schatten
- Gelden van derden: middelen die van derden (met name het Rijk) zijn ontvangen, die in het boekjaar niet zijn ingezet, waarop een specifieke bestemmingsrichting rust

De mutatie in de voorzieningen (+ € 6,0 mln.) wordt veroorzaakt door:

Een toename (+ € 0,6 mln.) van de voorzieningen voor het niet jaarlijks onderhoud (njo):

- Afname voorzieningen 'Infrastructuur en mobiliteit' (€ 0,2 mln.) als gevolg van onttrekkingen (€ 5,2 mln.) en dotaties (€ 5,0 mln.) voor niet jaarlijks onderhoud aan de voorzieningen 'njo wegen' en 'njo vaarwegen' en toename voorziening 'njo Provinciehuis' (€ 0,8 mln.) als gevolg van reguliere dotatie (€ 0,2 mln.) en extra dotatie (€ 0,6 mln.) in verband met uitstel van werkzaamheden in verband met de renovatie en uitbreiding van het Provinciehuis.

Een afname (- € 1,8 mln.) van voorzieningen voor toekomstige verplichtingen:

- Afname van de voorziening 'Waterbeheer' (€ 0,1 mln.) door een onttrekking als gevolg van een gewijzigde toerekening van lasten met betrekking tot het grondwaterbeheer
- Afname voorziening 'kunstgrasafval' (€ 1,3 mln.) in verband met afwikkeling van het project en het opheffen van de voorziening
- Afname voorziening 'uitvoering natuurbeleid' (€ 0,3 mln.) in verband met grondverwerving Schokland
- Toename voorzieningen 'Pensioenen en uitkeringen' (€ 1,0 mln.) door een dotatie (€ 0,2 mln.) voor gegarandeerde rechten van personeel van derden ten laste van de middelen voor de jeugdzorg, een dotatie

aan de voorziening 'pensioenen leden GS' op basis van een geactualiseerd pensioenoverzicht en een extra dotatie aan deze voorziening in verband met een ontvangen overdracht van pensioenkapitaal (€ 0,5 mln.)

- Overhevelen van de middelen in de voorziening 'Risico kapitaalverstrekkingen' (€ 1,1 mln.) naar een gelijknamige reserve

Een toename (+ € 7,2 mln.) van voorzieningen met gelden van derden:

- Afname van de voorzieningen voor welzijn en zorg (€ 1,6 mln.) door mutaties in de voorziening jeugdzorg in verband met de kosten van de jeugdzorg en de overheveling van middelen naar de bestemmingsreserve jeugdzorg
- Toename voorzieningen voor Infrastructuur en mobiliteit (€ 5,5 mln.) door dotatie van niet bestede GDU-gelden (€ 5,3 mln.) en dotatie van niet bestede middelen voor openbaar streekvervoer (€ 0,2 mln.)
- Toename voorzieningenvoor milieu (€ 3,1 mln.) als gevolg van niet bestede rijksmiddelen voor bodemsanering (€ 1,4 mln.), geluid (€ 0,1 mln.) en duurzame ontwikkeling (€ 0,1 mln.), niet gebruikte provinciale middelen voor de voorfinanciering van bodemsaneringsprojecten (€ 1,9 mln.) en de overheveling van middelen van de voorziening SGB naar een gelijknamige reserve (- € 0,3 mln.)

Voor nadere toelichting over de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de bijlage.

Staat van voorzieningen provincie Flevoland

Alle bedragen zijn in EUR1000

Naam voorziening	Stand 31dec 2003	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Stand 31dec 2004	reserveringen/ verplichtingen	Netto beschikbaar
Niet jaarlijks onderhoud:						
Infrastructuur en mobiliteit	5.304	5.030	5.248	5.086	3.126	1.960
Milieu	65	19	13	71	71	-
Facilitaire zaken	860	849	-	1.709	1.600	109
	6.229	5.898	5.261	6.866	4.797	2.069
Toekomstige verplichtingen						
Programma's:						
Water	559	-	108	451	-	451
Milieu	1.310	-	1.310	-	-	-
Natuur en landschap	548	28	304	272	244	28
	2.417	28	1.722	723	244	479
Bedrijfsvoering:						
Pensioenen en uitkeringen	1.443	1.038	49	2.432	-	2.432
Overig:						
Risico kapitaalverstrekking	1.057	-	1.057	-	-	-
	4.917	1.066	2.828	3.155	244	2.911
Gelden van derden (beleid):						
Programma's:						
Welzijn en zorg	2.748	671	2.258	1.161	-	1.161
Infrastructuur en mobiliteit	8.144	6.017	487	13.674	5.542	8.132
Werken en ondernemen	-	92	-	92	-	92
Milieu	893	3.514	433	3.974	439	3.535
Europa	854	36	-	890	-	890
	12.639	10.330	3.178	19.791	5.981	13.810
Totaal voorzieningen	23.785	17.293	11.267	29.812	11.022	18.790

4.5.4. Vaste activa

De vaste activa worden onderscheiden in :

Immateriele vaste activa

- Kosten van onderzoek en ontwikkeling
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden
- Kosten sluiten van geldleningen en disagio

De balans per 31-12-2003 is gedeeltelijk heringedeeld, waardoor de kosten voor onderzoek en ontwikkeling zijn overgeheveld naar materiële vaste activa met economisch nut en materiële vaste activa met maatschappelijk nut. Daarnaast zijn de bijdragen aan activa van derden m.i.v. 2004 opgenomen onder de financiële vaste activa. In 2003 is disagio op obligaties geactiveerd op de balans onder de immateriële activa, maar niet opgenomen in de staat van vaste activa. In 2004 is de disagio (incl. 2003) ten laste van het resultaat gebracht, overeenkomstig de financiële verordening.

Materiële vaste activa

- gronden en terreinen (aankoop grond voor bijvoorbeeld een fietspad)
- bedrijfsgebouwen (onroerend goed)
- grond-, weg- en waterbouwkundige werken (investeringen met maatschappelijk nut) machines, apparaten en installaties (grote investeringen van bijvoorbeeld automatiseringsmiddelen) benodigd voor het provinciehuis of voor een van de steunpunten
- Voor een aantal items van de materiële vaste activa zijn de reserves Cofinanciering Zuiderzeelijn en Voorfinanciering Investeringen beschikbaar als financieringsbronnen
- overige materiële vaste activa, zoals meubilair en inventaris (overige kleine investeringen) benodigd voor het provinciehuis of voor één van de steunpunten

Financiële vaste activa

- Verstrekte langlopende leningen en uitzettingen in het kader van beleid (aan bedrijven), bedrijfsvoering (aan personeel) of financiering (beleggingen in deposito's, effecten met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar); hierop wordt niet afgeschreven.
- Aandelen en deelnemingen (BNG, NUON, Essent, Friese Pad, Afvalzorg deponie en Holding Flevoland), worden gewaardeerd tegen de historische verkrijgingsprijs; hierop wordt niet afgeschreven
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden (bijvoorbeeld een fietspad in bezit van een gemeente); hierop wordt wel afgeschreven

Vaste activa provincie Flevoland	Boekwaarde	mutaties	Boekwaarde	Vermeer-	Vermin-	Afschrijving	Boekwaarde	Rentelasten	Kapitaallasten
	31dec2003	aanpassing							
	(CV 95)	BBV	(BBV)		*				
Immateriële vaste activa:									
kosten van onderzoek en ontwikkeling	228	228-	-	-	-	-	-	-	-
bijdragen aan activa van derden	330	330-	-	-	-	-	-	-	-
totaal immateriële vaste activa	558	558-	-	-	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa:									
1: vaste activa met maatschappelijk nut									
Grond-, weg- en waterbouw									
a. verhardingen (wegen, fietspaden, etc.)	15.967	186	16.153	4.588	1.730	1.121	17.890	1.118	2.239
b. kunstwerken (bruggen, sluisen, etc.)	905		905	464	-	50	1.319	59	109
c. openbare verlichting	1.281		1.281	221	-	70	1.432	72	142
d. gronden en terreinen	56		56	14	-	-	70	3	3
totaal vaste activa met maatsch. nut	18.209	186	18.395	5.287	1.730	1.241	20.711	1.252	2.493
2: vaste activa met economisch nut									
Bedrijfsgebouwen:									
a. provinciehuis	5.613	42	5.655	2.878	-	576	7.957	340	916
b. steunpunten	593		593	222	-	51	764	58	109
Technische installaties, machines en	2.792		2.792	1.717	-	1.499	3.010	182	1.681
Overige materiële vaste activa	1.252		1.252	66	-	237	1.081	64	301
totaal vaste activa met economisch nut	10.250	42	10.292	4.883	-	2.363	12.812	644	3.007
totaal materiële vaste activa	28.459	228	28.687	10.170	1.730	3.604	33.522	1.896	5.500
Financiële vaste activa:									
verstrekte langlopende geldleningen	974		974	407	153	-	1.228	17	17
kapitaalverstrekkingen	946		946	-	-	-	946	47	47
uitzettingen > 1 jaar	-	16.271	16.271	16.813	7.000	-	26.084	-	-
bijdragen aan activa van derden	-	330	330	21	-	35	316	24	59
totaal financiële vaste activa	1.920	16.601	18.521	17.241	7.153	35	28.574	88	123
totaal immateriële vaste activa	558	558-	-	-	-	-	-	-	-
totaal materiële vaste activa	28.459	228	28.687	10.170	1.730	3.604	33.523	1.896	5.500
totaal financiële vaste activa	1.920	16.601	18.521	17.241	7.153	35	28.574	88	123
totaal vaste activa	30.937	16.271	47.208	27.411	8.883	3.639	62.097	1.984	5.623

*) betreft bijdragen van derden, duurzame waardevermindering n.v.t.

4.5.5. Vlottende activa en passiva

De vlottende activa en passiva geven inzicht in de solvabiliteit van de provincie op de korte termijn. Het zogenoemde netto werkkapitaal (verschil tussen de vlottende activa en passiva) is licht afgenomen.

Opmerkingen bij de vlottende activa en passiva:

De balans per 31-12-2003 is licht aangepast aan de BBV-voorschriften, waardoor enkele verschuivingen hebben plaatsgevonden (w.o. vorderingen/creditposten en schulden/debetposten)

Deposito's < 1 jaar: van liquide middelen in 2003 naar uitzetting rentetypische looptijd < 1 jaar in 2004 . Het bedrag van de kortlopende deposito's is afgenomen met 14 mln. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf D. Financiering.

Vorderingen op openbare lichamen:

De toename wordt grotendeels veroorzaakt door een vordering betreffende motorrijtuigenbelasting (2003: € 1,6 mln. / 2004 3,0 mln.) terug te vorderen BTW (2003: € 4,4 mln. / 2004 € 5,6 mln.) en enkele vorderingen m.b.t. EPD-projecten (afrekening Pesca € 0,9 mln. en aanvraag EOGFL-middelen € 1,3 mln.)

Vlottende schulden:

Onder de crediteuren is een debetbedrag van circa € 250.000 opgenomen. Het betreft hier een aantal (3) terug te betalen subsidies. De betreffende crediteuren zijn hierover in beroep gegaan bij de rechtbank. Deze procedures lopen nog.

BIJLAGEN

A. Financiële Bijlagen

- A. I. Grondslagen waardering en resultaatbepaling
- A. II. Toelichting Reserves en voorzieningen
- A. III. Reserves uit eigen middelen
- A. IV. Stand van de reserves en voorzieningen

B. Overige Bijlagen

- B.I. Organisatieschema
- B.II. Samenvatting realisatie programmadoelstellingen (kwalitatief) (volgt)

A. FINANCIËLE BIJLAGEN

BIJLAGE A.I: GRONDSLAGEN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV):

Organisaties waarmee Provincie Flevoland een bestuurlijke relatie en een financieel belang heeft zijn opgenomen in een paragraaf Verbonden partijen en zijn niet geconsolideerd.

In de financiële verordening van de provincie zijn de waarderingsgrondslagen vastgelegd.

De activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de eventuele cumulatieve afschrijvingen.

De gekozen afschrijvingsmethodieken voor de verschillende activa worden in grote lijnen hieronder toegelicht.

Het aan de diverse activa toegerekende rentepercentage is afhankelijk van het jaar van investering en de afschrijvingsduur. Voor investeringen in 2004 is gerekend met 5%, met uitzondering van investeringen verband houdende met de renovatie van het provinciehuis (4%). In het jaar van investering wordt een volledig jaar afgeschreven en een half jaar rente toegerekend. Voor de tijdelijke uitbreiding provinciehuis is in het eerste jaar 50% afgeschreven.

De passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Immateriële activa (vervallen)

Tot en met 2003 zijn hieronder opgenomen het saldo van agio en disagio en de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen, alsmede de voorbereidingskosten voor investeringswerken wegen, vaarwegen en gebouwen.

Met ingang van 2004 zijn deze bedragen in het resultaat verwerkt conform de uitgangspunten opgenomen in de provinciale financiële verordening.

Materiële vaste activa

De investeringen (inclusief de kosten van onderzoek en ontwikkeling) in materiele vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, worden

lineair afgeschreven in:

30 jaar : gebouwen; kleine aanpassingen aan gebouwen in de resterende looptijd van het hoofdgebouw.

15 jaar : technische installaties bedrijfsgebouwen, motorvoertuigen.

10 jaar : kantoormeubilair > € 10.000; veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen.

5 jaar : kantoorapparatuur, telefooninstallatie, automatiseringsapparatuur, telecombekabeling en paging(oproep)apparatuur, motorvoertuigen.

3 jaar : Stimuleringsproject PC-gebruik en servers.

Niet : gronden.

Er wordt annuïtair afgeschreven indien de kapitaallasten voor meer dan 50% worden gedekt door tarieven, huuropbrengsten of vergoedingen die eveneens zijn gebaseerd op een jaarlijks gelijkblijvende annuïteit.

Investeringskredieten < € 10.000 worden niet geactiveerd.

Onder activa met een meerjarig maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, worden verstaan investeringen (inclusief de kosten van onderzoek en ontwikkeling) wegens aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken.

Aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves afgeschreven op basis van een 20-jarige annuïteit. Hiervan kan bij besluit van Provinciale Staten worden afgeweken.

Financiële vaste activa

Verstrekte langlopende geldleningen:

De leningen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van ontvangen aflossingen. De leningen in het kader van de EPD (volledig verstrekt ten laste van de reserve cofinanciering) zijn inmiddels afgewikkeld.

Aandelen in gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen:

De aandelen en de deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de historische (nominale) verkrijgingsprijs of een eventueel duurzaam lagere waarde.

Vlottende activa

De vorderingen, overlopende activa en liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vorderingen worden afzonderlijk beoordeeld op de verwachte inbaarheid; waar nodig wordt een voorziening voor oninbaarheid opgenomen. Onder de overlopende activa worden alle per jaareinde nog in rekening te brengen vorderingen opgenomen, alsmede alle vooruitbetaalde bedragen.

Eigen vermogen

De reserves zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Dotaties vinden plaats op basis van besluiten van Provinciale Staten. Aan reserves wordt geen rente toegevoegd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor (risico's ter zake van) verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten of voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vlottende passiva

De overige schulden en de overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Onder de overlopende passiva worden alle per jaareinde verwachte schulden op basis van aangegane verplichtingen opgenomen, alsmede de vooruitontvangen bedragen.

Grondslagen resultaatbepaling

De baten en lasten zijn zoveel als mogelijk toegerekend naar het boekjaar waarop de onderliggende activiteiten betrekking hebben of waarin besluitvorming in PS heeft plaatsgevonden in casu projectsubsidies. Afschrijving heeft in principe plaatsgevonden op basis van vaste percentages van de aanschafwaarde onder aftrek van eventuele subsidies en bijdragen van derden. De afschrijvingspercentages zijn gebaseerd op de verwachte levensduur.

BIJLAGE A.II: TOELICHTING RESERVES EN VOORZIENINGEN

Voorzieningen

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat er een drietal soorten voorzieningen kunnen worden onderscheiden: voorzieningen die betrekking hebben op niet-jaarlijks onderhoud. Hieraan ligt een meerjarenonderhoudsplan ten grondslag. Eens in de vier jaar wordt Provinciale Staten een nota onderhoud openbare ruimte en onderhoud gebouwen ter vaststelling aangeboden. Bij de begroting en jaarrekening wordt in de paragraaf "Onderhoud kapitaalgoederen" verslag uitgebracht over de voortgang van het geplande onderhoud. Uitgangspunt is dat toevoegingen en onttrekkingen over een langere termijn in evenwicht zijn. Aan deze voorzieningen wordt geen maximum/minimum gesteld; deze voorzieningen mogen echter niet negatief worden; voorzieningen waarvan de omvang dekkend moet zijn voor de achterliggende toekomstige verplichtingen, die door gewijzigde omstandigheden of inzichten kunnen wijzigen (o.a. "pensioenen en uitkeringen leden GS"); voorzieningen bestaande uit van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden aan een bepaald doel, maar die hetzij nog niet zijn besteed hetzij die in termijnen ten gunste van de rekening van baten en lasten komen. Aan deze voorzieningen is geen maximum verbonden, omdat de omvang afhangt van de bijdragen van het rijk. Deze voorzieningen kunnen echter niet negatief worden.

Ad. 1

voorziening niet jaarlijks onderhoud provinciehuis

Het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) beoogt voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk te geven in de benodigde financiële middelen om het bestaande complex met de bestaande installaties in tact te laten. De uitkomsten van deze inventarisatie hebben ertoe geleid dat met ingang van het begrotingsjaar 2002 een structurele verhoging van de storting in de voorziening heeft plaatsgevonden. Voor de renovatie van het provinciehuis wordt circa € 0,9 van deze voorziening aangewend. Tegen het einde van het project nieuwbouw en renovatie van het provinciehuis zal een geactualiseerd niet-jaarlijks onderhoudsplan worden opgesteld. Evenals bij de andere voorzieningen voor niet-jaarlijks onderhoud is het uitgangspunt dat over een langere periode de toevoegingen en onttrekkingen in evenwicht zijn.

voorziening niet-jaarlijks onderhoud wegen

De financiële meerjarenprogrammering instandhouding landwegen is in 2001 herijkt. Provinciale Staten hebben gekozen voor het zogeheten basisprogramma op basis waarvan de onderhoudsprogramma's zijn geactualiseerd. Vanaf 2002 zijn de stortingen in de voorziening op basis van een ingroeimodel (exclusief indexering voor loon- en prijsstijgingen) tot en met 2007 verwerkt. In 2005 vindt herijking van de financiële meerjarenprogrammering plaats.

voorziening niet-jaarlijks onderhoud vaarwegen

Deze voorziening heeft tot doel de lasten van niet-jaarlijks onderhoud aan de vaarwegen te egaliseren, een en ander naar analogie van de voorziening niet-jaarlijks onderhoud wegen. De financiële meerjarenprogrammering instandhouding vaarwegen is in 2001 herijkt en vanaf 2002 in de begroting verwerkt op basis van oplopende bedragen tot en met 2007 (exclusief loon- en prijsstijging) Provinciale Staten hebben gekozen voor het zogeheten basisprogramma op basis waarvan de onderhoudsprogramma's zijn geactualiseerd. Op grond van een prognose voor 15 jaar van de uit te voeren werkzaamheden is het uitgangspunt dat over genoemde periode de toevoegingen en onttrekkingen elkaar in evenwicht moeten houden. In 2005 vindt herijking van de financiële meerjarenprogrammering plaats.

voorziening niet-jaarlijks onderhoud vaartuigen

Deze voorziening is in 1996 ontstaan als gevolg van het feit dat taken met betrekking tot het handhaven van o.a. de Natuurbeschermingswet op de Randmeren van het rijk naar de provincie zijn overgedragen. In dat kader zijn tevens 3 vaartuigen met bijbehorende voorzieningen overgenomen. Voor de kosten van niet-jaarlijks onderhoud c.q. vervanging werd tot en met 2004 jaarlijks een bedrag gestort. Door de inwerkingtreding van het BBV moeten investeringen met een economisch nut worden geactiveerd en de kapitaallasten (rente en afschrijving) ten laste van het product worden gebracht. De voorziening hoeft daarom niet verder te worden gevoed. Met ingang van 2005 is de dotatie aan de voorziening vervallen. Uitgaande van deze nieuwe systematiek kan de voorziening vervallen. Tot en met 2008 zal jaarlijks uit de voorziening een bedrag van € 21.000 worden aangewend voor het onderhoud aan de schepen. Daarna zal de voorziening worden opgeheven.

Ad. 2

voorziening pensioenen en uitkeringen leden Gedeputeerde Staten

Bovengenoemde voorziening is ingesteld omdat leden van Gedeputeerde Staten voor pensioenen en uitkeringen zijn aangewezen op de provincie. De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks op basis van een actuariële berekening bepaald.

voorziening VUT-aanspraken Nieuwe Land

Deze voorziening is in 2001 gevormd. De voorziening is bedoeld voor VUT-aanspraken van vier personeelsleden die met ingang van 1 november 1993 niet meer bij de provincie in dienst zijn maar zijn overgenomen door de Stichting Nieuw Land, onder dezelfde condities die golden bij indiensttreding bij de provincie per 1 januari 1990. Hoewel men daar destijds niet expliciet bij heeft stilgestaan, behoorden tot de condities waaronder de

medewerkers overgingen, ook de toenmalige VUT-aanspraken die overigens alleen geldend kunnen worden gemaakt als de betrokken medewerkers bij het bereiken van de VUT-gerechtigde leeftijd nog in dienst zijn. De Stichting Nieuw Land heeft vanaf 1 november 1993 voor haar medewerkers volgens de geldende normen een VUT voorziening opgebouwd, maar deze is ontoereikend om de medewerkers die destijds in provinciale dienst waren, volledig te kunnen honoreren. Daarom is besloten een voorziening op te nemen waarop het bestuur van de stichting te zijner tijd een beroep kan doen, indien de eigen VUT voorziening ontoereikend is voor de betreffende aanspraken.

Ad. 3

voorziening rentebaten EPT 2000-2006

Over ontvangen EU-voorschotten in het kader van het Europees programma 2000-2006 worden rentebaten ontvangen. Deze rentebaten moeten worden toegevoegd aan de beschikbare middelen voor de uitvoering van het Europees programma en mogen niet voor andere doeleinden worden ingezet. Jaarlijks groeit deze voorziening met de in dat jaar ontvangen rente. Indien de middelen niet aan projecten worden besteed moeten ze worden terugbetaald aan de EU.

voorziening uitvoering Natuurbeleid

Deze voorziening zou worden opgeheven nadat de grondverwerving bij Schokland is afgerond. Naar verwachting zal dit in 2004 of uiterlijk 2005 plaatsvinden.

Vanaf 2002 worden door het ministerie van LNV middelen beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van de Stichting Faunabeheereenheid Flevoland (FBE) en andere uitvoeringstaken van de Flora- en faunawet). Deze middelen (doeluitkering) worden eveneens in deze voorziening verantwoord. Zolang deze middelen worden ontvangen kan de voorziening nog niet worden opgeheven.

voorziening budgetfinanciering bodemsanering

De provincie ontvangt jaarlijks van het ministerie van VROM een bijdrage in het kader van de Wet Bodemsanering voor de uitvoering van het bodemsaneringsprogramma. Indien de ontvangen rijksmiddelen in enig jaar niet worden besteed, dienen zij gereserveerd te worden voor de komende jaren.

In de voorziening zijn (per 31-12-2004) behalve de niet uitgegeven rijksbijdrage ook provinciale middelen ter hoogte van € 2.650.000 verantwoord. Dit zijn de niet bestede middelen voor de sanering van de locatie Heyboer (€ 1.850.000), het verschil in aangevraagde en lager toegezegde rijksbijdrage 2005-2009 (€ 300.000) en een risico-opslag van 10% voor het uit te voeren programma 2005-2009 (€ 500.000). Door deze provinciale middelen voor bodemsanering te reserveren wordt gewaarborgd dat de provincie haar bodemsaneringsprogramma 2005-2009 conform planning kan uitvoeren waardoor zij in 2010 "schoon" is van vervuilingen die zij in het kader van de Wet Bodemsanering moet saneren. In de periode 2005 t/m 2009 zal jaarlijks € 370.000 uit de rijksbijdragen (totaal € 1.850.000) worden teruggestort in de algemene reserve.

In de huidige regelgeving, "Regelgeving financiële bepalingen bodemsanering 2002" is geen sprake meer van een vastgestelde wijze van renteberekening. In eerdere regelgeving was de wettelijke rente uitgangspunt voor de hoogte van het percentage. Dit percentage werd verlaagd met 5%, wat betekent dat bij een wettelijke rente van 5% of minder de bij te schrijven rente nihil is. Onder de nieuwe regelgeving is de bevoegde overheid vrij in de wijze waarop met rentebijdrage wordt omgegaan. Aangezien bij de overige reserves en voorzieningen ook geen rente wordt bijgeschreven wordt voorgesteld rentebijdrage met ingang van 2004 achterwege te laten.

voorziening GDU+-projecten

Van het rijk wordt jaarlijks een Gebundelde Doeluitkering (GDU) ontvangen ter medefinanciering van regionale en lokale infrastructuurprojecten. De rijksbijdrage wordt jaarlijks toegekend aan provinciale en gemeentelijke projecten. Met ingang van 1 januari 2004 is sprake van Gebundelde doeluitkering Plus (GDU+). Hierin is een bedrag opgenomen voor de afhandeling van projecten in Almere, waarvoor het Rijk al een verplichting is aangegaan. De GDU+ bedragen die in een betreffend jaar niet worden aangewend worden gestort in deze voorziening. Het is n.l. toegestaan niet bestede middelen te reserveren voor latere jaren. Aan de voorziening wordt tevens de eventuele terugontvangen GDU+ bijdrage toegevoegd als na afloop van het project blijkt dat de kosten lager zijn uitgevallen dan de basis waarop de GDU+ bijdrage is toegekend. Daarnaast is de provincie verplicht eventuele renteopbrengsten toe te voegen aan deze voorziening.

voorziening geluid (voorheen voorziening industrielawaai)

In deze voorziening worden van het rijk ontvangen middelen voor saneringsprojecten industrielawaai en middelen voor omgevingslawaai gestort. De sanering industrielawaai, het plaatsen van een geluidsscherm en het afkopen van onderhoud, wordt in 2005 afgerond. Niet bestede gelden worden terugbetaald.

Voor het in kaart brengen van omgevingslawaai door het opstellen van geluidsbelastingkaarten worden van 2004 tot en met 2007 rijksbijdragen ontvangen. Het project moet in 2008 afgerond worden.

voorziening verkeersveiligheid

Ter bevordering van de verkeersveiligheid wordt jaarlijks een doeluitkering van het Rijk ontvangen. Voor zover deze bijdrage in het betreffende jaar niet tot besteding komt, dienen deze middelen in volgende jaren voor hetzelfde doel te worden ingezet. Om die reden dient deze voorziening te worden gehandhaafd.

voorziening jeugdzorg

Bij het opstellen van de jaarrekening 1996 is een bestemmingsvoorziening jeugdhulpverlening ingesteld. Deze voorziening werd jaarlijks gemuteerd door verschillen tussen de beschikbaar gestelde middelen (de

doeluitkeringen van het Rijk en incidenteel beschikbaar gestelde provinciale middelen) en de werkelijke uitgaven in dat jaar, in het kader van de jeugdhulpverlening.

Op 11 december 2003 heeft u besloten de huidige voorziening jeugdzorg te splitsen in een egaliseriereserve jeugdzorg en een voorziening provinciale middelen. Deze splitsing vloeit voort uit de inwerkingtreding van de Wet op de Jeugdzorg. In de nota waarbij tot splitsing van de huidige voorziening is besloten is niet de terminologie volgens het BBV gebruikt. In de voorziening jeugdzorg worden de van het rijk ontvangen middelen (doeluitkering) gestort. In de nieuw ingestelde reserve provinciale middelen jeugdzorg worden in het verleden (en in de toekomst) beschikbaar gestelde (te stellen) eigen middelen van de provincie gestort.

voorziening grondwaterbeheer

De voorziening grondwaterbeheer is ingesteld als uitvloeisel van de grondwaterheffingsverordening. Deze voorziening heeft een tweeledige functie. In de eerste plaats worden aan deze voorziening middelen toegevoegd indien in enig jaar de inkomsten uit de grondwaterheffing de daaruit te dekken kosten van het grondwaterbeleid overschrijden. De uit de heffing ontvangen middelen mogen niet voor andere doeleinden worden besteed. Indien de uitgaven in enig jaar hoger zijn dan de inkomsten, kan een beroep op de voorziening worden gedaan. Daarnaast dienen uit deze voorziening eventuele schadevergoedingen betaald te worden, die het gevolg zijn van grondwateronttrekkingen. Tot nu toe zijn nog geen schadevergoedingen betaald. Verwacht mag worden dat dit zich in de toekomst wel zal voordoen. Gelet op het bovenstaande dient de voorziening in stand te blijven. In 2005 zal een evaluatie plaats vinden van de potentiële omvang van deze voorziening. Hierbij wordt rekening gehouden met de noodzakelijke en gewenste in- en extensiveringen van beleid en beheer. Indien uit deze evaluatie blijkt dat sprake is van een structureel overschot, zal eerst worden gekeken of sprake is van een juiste kostentoekening. Daarna zal worden beoordeeld of dit consequenties heeft voor het tarief.

voorziening openbaar streekvervoer

In deze voorziening worden de in enig jaar niet bestede gelden van de rijksbijdrage exploitatie openbaar streekvervoer gestort. Uitgangspunt is dat er niet meer aan openbaar vervoer mag worden besteed dan de opbrengsten van reizigers en de rijksbijdrage. Om te voorkomen dat de voorziening als gevolg van rijksombuigingen negatief zou worden is in 2003 t.l.v. de algemene reserve € 0,4 mln. beschikbaar gesteld. Na nieuwe rijksbezuinigingen en een reizigersdaling in het openbaar vervoer is in 2004 nogmaals € 0,45 mln. ten laste van de algemene reserve beschikbaar gesteld om te voorkomen dat de voorziening op korte termijn negatief zou zijn. In 2006 zal het bedrag worden teruggestort in de algemene reserve.

voorziening Waterlandseweg

Van Rijkswaterstaat is in 2003 een afkoopsom ontvangen ten behoeve van het onderhoud van de Waterlandseweg. Dit bedrag is in een afzonderlijke voorziening ondergebracht, omdat de weg met de bijbehorende voorziening wellicht aan de gemeente Almere zal worden overgedragen. De onderhandelingen hierover zijn nog niet afgerond.

voorziening leren voor duurzame ontwikkeling (voorheen voorziening NME)

In deze voorziening worden de middelen gestort, die de provincie ontvangt voor het interbestuurlijke programma "Leren voor duurzame ontwikkeling 2004-2007". Voorwaarde voor het verkrijgen van deze middelen is het opstellen van een Provinciaal Ambitiestatement (PAS) waarin de provincie beschrijft op welke wijze zij de regie, sturing en uitvoering van het provinciale programma ter hand wil nemen. Het PAS is op 12 oktober 2004 vastgesteld. Na goedkeuring van het PAS zal een bijbehorend uitvoeringsprogramma worden vastgesteld.

voorziening MKB Leerbanen

Ter uitvoering van het project "MKB Leerbanenplan" zijn er ESF- middelen beschikbaar gesteld door Europa en aanvullend provinciale co-financiering. Daarnaast heeft het RMC middelen beschikbaar gesteld. De nog niet bestede middelen zijn in deze voorziening gestort. De looptijd van het project is van september 2004 tot eind december 2006.

BIJLAGE A.III: RESERVES UIT EIGEN MIDDELEN

reserve personele frictiekosten (voorheen boventallig personeel)

In de vergadering van Provinciale Staten van 4 maart 1999 is de bestemmingsreserve "boventallig personeel" ingesteld. Deze reserve was bedoeld voor de tijdelijke versterking van de formatie op die plekken waar dit mede uit oogpunt van personeels beleid nodig werd geacht. Op 5 juni 2003 heeft u besloten de aanwendingsmogelijkheden van de reserve te verruimen (dubbeling functies, bovenformatieve plaatsen, afvloeiingskosten etc.). Om die reden is besloten de naam van de reserve te wijzigen in reserve personele frictiekosten. Daarnaast is besloten tot een extra storting van € 1 mln. In 2003 in deze reserve omdat er begrotingstechnisch sprake was van een negatief saldo per eind 2007. Tevens is besloten om de aanwending van de reserve te delegeren aan het college van Gedeputeerde Staten. Jaarlijks wordt vanuit de begroting aan deze reserve € 100.000 toegevoegd. In 2004 heeft het college besloten een extra storting ad € 0,5 mln te doen om aan bovenstaande wensen te kunnen blijven voldoen.

reserve rentebaten EPD 1994-1999

In deze reserve worden de rentebaten die worden gegenereerd uit de voorschotten van het oude EPD-programma gestort. In tegenstelling tot de rentebaten die de voorschotten voor de uitvoering van het nieuwe programma genereren mogen de rentebaten van het oude programma door de provincie worden aangewend. In de afgelopen jaren is een beroep op deze reserve gedaan voor diverse zaken die een relatie hebben met het EPD 1994-1999. De reserve zal mogelijk nodig zijn voor de tegenvallers die zich bij de afronding van het oude programma 1994-1999 nog kunnen voordoen.

reserve cofinanciering EU-projecten 94-99

Deze reserve is destijds ingesteld met het oog op de door de provincie te leveren cofinanciering in het kader van het EPD 1994-1999. Het EPD is inmiddels in die zin afgerond dat er geen nieuwe aanvragen meer ingediend kunnen worden. De definitieve afrekening met Brussel moet nog plaatsvinden. Er is een bedrag van € 3 miljoen uit de reserve onttrokken in verband met een subsidie aan de gemeente Lelystad van € 1,6 miljoen, een afrekening van een subsidie van € 1,1 miljoen en een afrekening van diverse projecten met het ministerie van EZ van € 0,3 miljoen.

Tot het moment dat er definitief is afgerekend en gecontroleerd zal deze reserve nog gehandhaafd blijven om eventuele risico's af te dekken. Hiervoor is nog circa € 1,8 mln. beschikbaar. Na finale afwikkeling met Brussel zal deze worden opgeheven.

reserve cofinanciering EU-projecten 00-06

De reserve cofinanciering EPT projecten is ingesteld met het oog op de door de provincie te leveren cofinanciering aan projecten in het kader van het Europees Vervolgprogramma 2000-2006 (EPT). Vanaf 2002 wordt in deze reserve tot en met het jaar 2006 jaarlijks een bedrag gestort. Het totaal beschikbare bedrag voor projecten bedraagt circa € 22,5 mln. Daarnaast is in 2002 besloten om het restantbedrag dat als afkoopsom van Arbeidsvoorziening Nederland is ontvangen voor kosten van technische bijstand voor het ESF deel van het Europees programma toe te voegen aan de reserve. Hiervan wordt jaarlijks een bedrag benut ter dekking van de kosten van technische bijstand.

Reserve cofinanciering SGB

De provincie ontvangt middelen voor de uitvoering van het gebiedsgericht beleid. Voor reservering van de niet bestede rijksmiddelen onder de nieuwe regeling SGB met de bijbehorende provinciale cofinanciering was een afzonderlijke voorziening (SGB) gevormd. Omdat het saldo per 31-12 2004 voornamelijk uit provinciale middelen bestond, is de voorziening SGB overgeheveld naar de bestemmingsreserve cofinanciering SGB.

reserve technische bijstand Europa

Voor de kosten van technische bijstand is een meerjarenprogramma vastgesteld voor de gehele programmaperiode van het EPD. Van jaar tot jaar zullen de werkelijke kosten van technische bijstand variëren, waarbij overschrijdingen en onderschrijdingen ontstaan ten opzichte van de jaarbegrotingen. Omdat er sprake is van een goedgekeurde begroting voor een meerjarenprogramma is besloten, om in afwijking van de algemene gedragslijn waarbij onderschrijdingen opgaan in het rekeningsresultaat, een compensatiemogelijkheid voor de onderschrijdingen toe te staan door het instellen van deze egalisatiereserve.

reserve kapitaallasten voorfinanciering investeringen (voorheen voorziening)

De reden voor het instellen van deze reserve is de versnelde aanleg van een rotonde op het kruispunt Houtribweg-Parklaan. De gemeente Lelystad betaalt de kosten van voorfinanciering en heeft een bedrag van € 272.268 beschikbaar gesteld. Deze bijdrage wordt benut om tot en met 2008 de kapitaallasten voortvloeiende uit de aanleg van de rotonde te dekken. Volgens het BBV is hier niet sprake van een voorziening maar van een bestemmingsreserve. In de jaarrekening 2004 zal deze voorziening worden gerangschikt onder de reserves en de naam worden aangepast in (bestemmings)reserve kapitaallasten voorfinanciering investeringen.

reserve grootschalige kunstprojecten (voorheen reserve culturele projecten)

Deze reserve is ingesteld met het doel middelen beschikbaar te hebben voor grotere kunstprojecten waarvoor binnen de in de jaarbegroting opgenomen posten onvoldoende ruimte kan worden gevonden. De praktijk van de afgelopen jaren is dat er geen storting meer plaats vindt in de reserve. Alle beschikbare middelen worden direct in

het begrotingsjaar ingezet. De reserve kan worden afgebouwd. Voorgesteld wordt om het restant van de reserve, ruim € 72.000, te betrekken bij het door Provinciale Staten vast te stellen Kunstbeleid 2005 – 2008 en bij het opstellen van de jaarrekening 2004 deze reserve samen te voegen met de reserve 1% regeling kunsttoepassing, omdat beide reserves worden betrokken bij de nota Kunstbeleid.

reserve 1% regeling kunsttoepassing

Deze reserve is bij de vaststelling van de jaarrekening 1997 gevormd. Deze reserve is gekoppeld aan de regeling "Toepassing van kunst bij provinciale investeringen in Flevoland" (sinds 1 januari 1990 van kracht). De reserve werd gevoed met een jaarlijkse storting ten laste het product instandhouding landwegen. Met ingang van 2005 wordt als gevolg van de ombuigingsoperatie 2005 geen storting meer gedaan in deze reserve. De reserve kan worden afgebouwd. Op 2 november 2004 is besloten de discussie over voortzetting van de 1% regeling te betrekken bij het door Provinciale Staten vast te stellen Kunstbeleid 2005-2008.

reserve monumentenzorg

Deze reserve is bestemd voor subsidies voor restauratie en onderhoud van rijks- en gemeentelijke monumenten en voor projecten. Ten laste van het product Cultureel erfgoed wordt jaarlijks een bedrag van € 13.100 aan de reserve toegevoegd. Daarnaast is bij de bestemming van het rekeningsresultaat 1999 een bedrag van ruim € 136.000 extra toegevoegd aan de reserve omdat in de periode 2000-2005 een inhaalslag wordt verwacht in het restaureren van gemeentelijke monumenten.

reserve ontwikkelings- en strategische projecten (voorheen twee afzonderlijke reserves)

Omdat het onderscheid tussen ontwikkelings- en strategische projecten moeilijk is aan te geven wordt voorgesteld de reserve ontwikkelingsprojecten en de reserve strategische projecten samen te voegen. Per 31 december 2003 is dan ontstaan een reserve met een omvang van € 22,3 mln., waarvan € 13,9 mln. al geormerkt is. Deze reserve vervult een belangrijke rol bij het realiseren van projecten die naar hun omvang niet binnen de jaarlijks in de begroting beschikbare middelen kunnen worden opgevangen. Daarnaast kan de reserve worden ingezet voor het stimuleren van zaken die van strategisch belang zijn voor de provincie. Als zodanig kunnen uit het verleden o.a. worden genoemd de bijdragen aan de realisering van nieuwbouw omroep Flevoland, bijdrage aanleg N50, cofinanciering Leader- en Interreg, integraal ontwikkelingsplan Almere. De reserve wordt jaarlijks gevoed met een deel van de rentebaten die de provincie ontvangt.

Gelet op de omvangrijke bedragen die veelal met het uitvoeren van ontwikkelings- en strategische projecten zijn gemoeid en de noodzaak om tot verdere ontwikkeling van de provincie te komen, zal een sterke reserve de komende jaren noodzakelijk blijven. Voor de invulling en benutting van de reserve zal een meerjarenplan worden ontwikkeld. In dat plan zal rekening worden gehouden met de vereiste inspanningen zoals beschreven in het omgevingsplan en met de verdere ontwikkelingen van Almere.

De randvoorwaarden die zijn gesteld voor een beroep op de reserve ontwikkelings- en strategische projecten zijn:

- de simpele reden dat bestaande budgetten of andere reserves niet toereikend zijn mag geen argument zijn om een beroep te doen op de reserve ontwikkelings- en strategische projecten;
- het mag niet gaan om zaken die met een zekere regelmaat voorkomen omdat die onderwerpen in de reguliere begroting moeten worden meegenomen;
- het moet gaan om publieke zaken waarvan nadrukkelijk een multipliereffect mag worden verwacht;
- het moet gaan om – veelal grootschalige – projecten met substantiële effecten, uitstraling en betekenis voor Flevoland.

Door de uitbreiding in 2004 van een autoleasebedrijf in Flevoland worden in 2004 en 2005 incidenteel extra opbrengsten motorrijtuigenbelasting ontvangen. Vanaf 2006 vindt er een korting plaats op de algemene uitkering uit het Provinciefonds vanwege deze extra inkomsten. Voorgesteld wordt deze extra opbrengsten in 2004 en 2005 en eventueel 2006 te storten in de reserve ontwikkelings- en strategische projecten en te reserveren (oormerk) voor infrastructuur in brede zin.

reserve projecten ouderenbeleid

Deze reserve is in het verleden gecreëerd met het doel middelen beschikbaar te hebben om eigen provinciaal beleid op het terrein van de ouderenzorg te voeren. De reserve werd gevoed met rentebaten die werden verkregen over niet bestede middelen die de provincie ontving op grond van de Wet op de Bejaardenoorden (WBO). De taken op grond van de WBO zijn ondergebracht bij de AWBZ en de provincie zal hierover geen renteopbrengsten meer ontvangen. Daarnaast is ten laste van het rekeningsresultaat 1998 een bedrag van € 453.780 toegevoegd aan deze reserve voor zorg(preventie) ouderenbeleid. In 2002 is het bedrag dat nog resteerde in de voorziening bejaardenoorden toegevoegd aan de reserve projecten. Op 15 april 2004 heeft u besloten deze reserve tot en met het jaar 2007 in te zetten voor de uitvoering van de nieuwe Provinciale Bijdrageregeling Wonen, Welzijn en Zorg. Daarna kan de reserve worden opgeheven.

reserve sportaccommodaties en grootschalige sportmanifestaties

Tot 2005 werd ten laste van de exploitatie een bedrag gestort in deze reserve voor subsidies voor accommodaties en grootschalige manifestatie. Met de vaststelling van de notitie provinciaal sportbeleid 2005-2008 door Provinciale Staten is het beleidskader vastgesteld, dat door Gedeputeerde Staten wordt uitgevoerd. Met ingang van 2005 wordt er geen storting meer geraamd in deze reserve. De subsidiemiddelen voor manifestaties en accommodaties worden op een reguliere begrotingspost in de exploitatie geraamd. Omdat de subsidieaanvragen voor voornamelijk sportaccommodaties jaarlijks sterk fluctueren in aantal en grootte, wordt

voorgesteld het overschot in enig jaar op deze begrotingspost te storten in de reserve sportaccommodaties en grootschalige sportmanifestaties.

reserve stads- en dorpsvernieuwing

Deze reserve is indertijd ingesteld omdat de Wet op de stads-en dorpsvernieuwing de mogelijkheid biedt om een deel van de jaarlijkse rijksbijdrage niet direct uit te keren aan de gemeenten, maar via reservevorming te reserveren voor latere jaren. Van de mogelijkheid om rijksmiddelen te reserveren is tot dusverre geen gebruik gemaakt. Wel zijn er ten laste van het rekeningsresultaat 1997 en 1998 autonome provinciale middelen aan de reserve toegevoegd. Deze middelen zijn o.a. toegevoegd voor de afwikkeling van de 7e en 8e fase van het actieplan dorpsvernieuwing Urk en in het kader van het werkprogramma 2000-2003. De afwikkeling heeft inmiddels plaatsgevonden. De subsidieregelingen stads-en dorpsvernieuwing zijn bij het rijk opgegaan in het Innovatiebudget Stedelijke Vernieuwing (ISV).

Bij de bezuinigingsoperatie 2005 is besloten om per 31 december 2004 € 0,1 mln. uit deze reserve te laten vrijvallen ter dekking van het tekort 2005. Voorgesteld wordt de aanwending van het restant van ruim € 0,1 mln. in 2005 aan het college van Gedeputeerde Staten te delegeren. Daarna kan de reserve worden opgeheven.

reserve Zuiderzeelijn

In het kader van de bestuursovereenkomst Zuiderzeelijn, hebben Provinciale Staten op 26 juni 2002 ingestemd met een provinciale bijdrage van € 31,8 mln. voor de realisering van de Zuiderzeelijn als MZB/MZM, in prijzen 2002, netto contant 2010. Verder is besloten voor de dekking van de provinciale bijdrage aan de realisatie van de Zuiderzeelijn als magneetweefbaan een aparte reserve te creëren die wordt gevoed door:

- overheveling van een bedrag van € 10 mln. uit de reserve strategische projecten (in 2002);
- jaarlijkse storting van een deel van de te verwachten rentebaten;
- vanaf 2007 een deel van de provinciale co-financieringsmiddelen voor het EPT;
- eventuele incidentele meevallers, zoals rekeningsoverschotten vanaf 2002.

reserve waterbeheer

De reserve waterbeheer is in 1994 ingesteld, om de eenmalig via het Provinciefonds ontvangen (algemene) middelen ter stimulering van integraal waterbeheer af te zonderen voor dit doel. In 2005 zullen de laatste uitgaven voor dit doel plaatsvinden waarna de reserve zal worden opgeheven.

reserve risico's kapitaalverstrekkingen (voorheen voorziening)

Deze voorziening is destijds ingesteld om de risico's op te vangen welke voortvloeien uit het beschikbaar stellen van risicodragend kapitaal en het afgeven van garanties. Aangezien het beschikbaar stellen van kapitaal en het afgeven van garanties geen exploitatie-uitgaven zijn, wordt hiermee in eerste instantie geen beslag gelegd op de budgettaire middelen van de provincie. Eerst indien blijkt dat leningen niet worden terugbetaald, danwel garanties worden aangesproken, dient afdekking van deze lasten plaats te vinden. Om te voorkomen dat op een dergelijk moment onverwacht dekking moet worden gezocht, is destijds tot het instellen van deze voorziening besloten. Omdat een dergelijke voorziening wel moet worden gevoed is besloten dat op het moment dat de provincie ergens garant voor staat de bijbehorende dekking in deze voorziening moet worden gestort. Veelal gebeurt dit door bij algemene begrotingswijziging een bedrag te onttrekken aan de reserve "Ontwikkelingsprojecten", omdat andere middelen niet voorhanden zijn. Tot dusver wordt uitgegaan van 100% dekking. Het is echter denkbaar dat in bepaalde gevallen rekening wordt gehouden met een lager percentage, als het risico minder groot wordt geacht. Zodra een garantstelling is verminderd of vervallen kan het bedrag terugvloeien naar de reserve "Ontwikkelingsprojecten"(of andere bron waaruit de dekking is gerealiseerd). Omdat er nog geen sprake is van harde claims is in overleg met de accountant besloten de risico's kapitaalverstrekking met ingang van 2004 onder de reserves te rangschikken.

reserve provinciale middelen jeugdzorg

Deze reserve wordt met ingang van 2004 gevoed met het restant van de eigen provinciale middelen ten behoeve van de jeugdzorg die in het verleden en in de voorziening jeugdhulpverlening zijn gestort. Ook eventueel in de toekomst te reserveren eigen middelen voor jeugdzorg worden in deze reserve gedoteerd.

Omdat deze reserve nauwe relatie heeft met de voorziening jeugdzorg wordt voorgesteld de aanwending van deze reserve te delegeren aan het college van Gedeputeerde Staten. Dit laat onverlet dat de begroting bij algemene wijziging zal worden aangepast, zodra een beroep op deze reserve wordt gedaan.

algemene reserve

De algemene reserve moet worden gezien als de laatste mogelijkheid om noodzakelijke uitgaven te dekken. Aan deze reserve ligt geen inhoudelijke onderbouwing ten grondslag. Aangezien er voor provincies geen financieel vangnet bestaat zoals voor gemeenten in artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet is het noodzakelijk een behoorlijke buffer als algemene reserve te hanteren. Er zijn meerdere manieren om de omvang van de algemene reserve te bepalen (bedrag per inwoner, percentage van de algemene uitkering) Flevoland heeft gekozen voor een percentage van de begrotingsomvang, en dat percentage vastgesteld op 5. Dit betekent dat de minimale omvang van de algemene reserve voor 2005 € 6,9 mln. moet bedragen. Naast het stellen van een minimumeis is het goed de algemene reserve een maximum te binden. Het is immers niet verstandig om in een reserve zonder specifiek doel meer middelen vast te leggen dan noodzakelijk is. Een maximum van de algemene reserve van 10% van de begrotingsomvang wordt toereikend geacht. Voor 2005 is dit € 13,7 mln. De omvang van de algemene reserve is € 8,0 mln. per 31 december 2004.

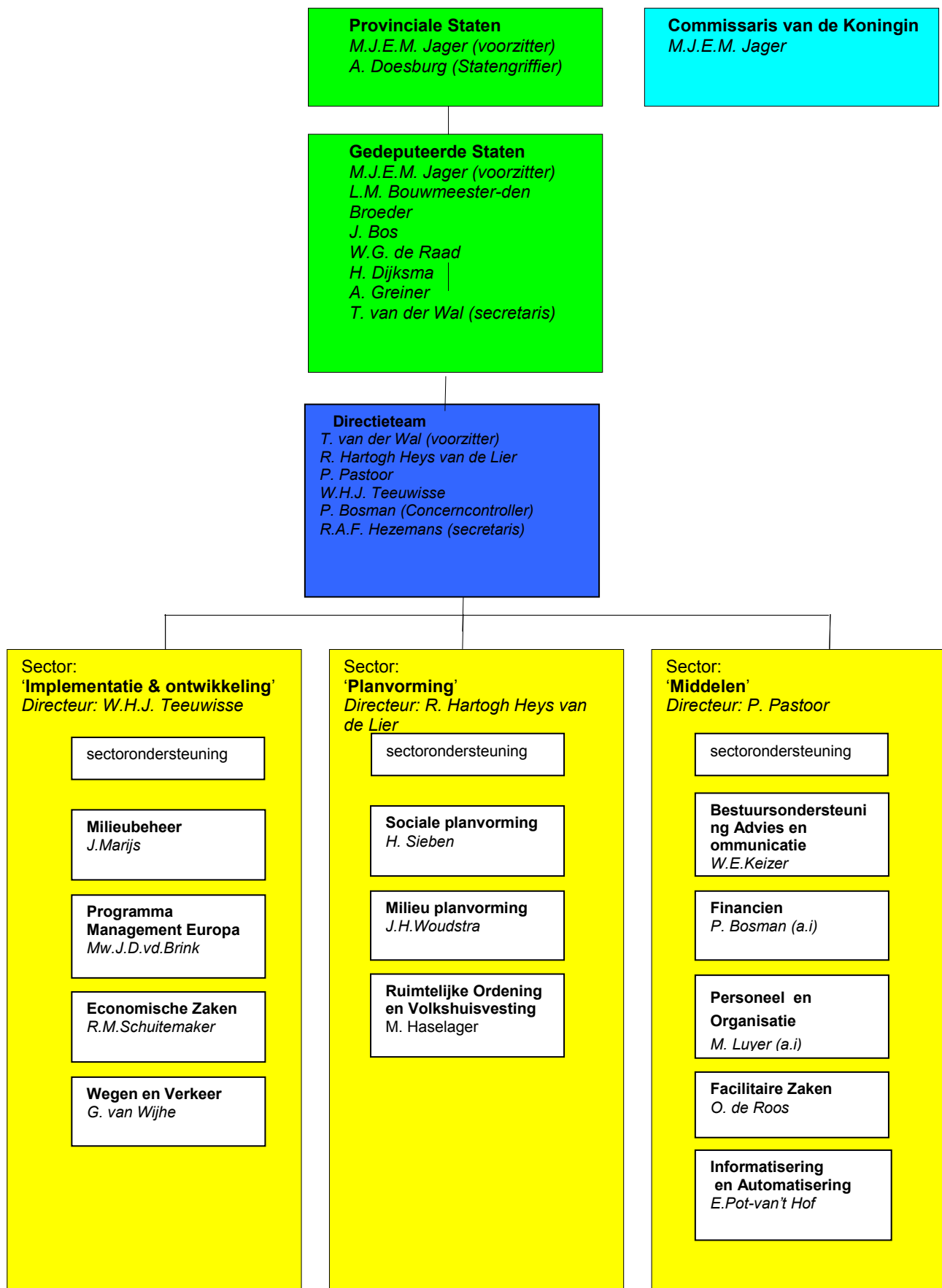
BIJLAGE A.IV.: STAND VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Stand reserves en voorzieningen 2004								
	Beginsaldo	Toevoegingen	Toev balans	Onttrekkingen	Eindstand	Geoormerkt	Netto beschikbaar	
A001 Saldireserve	7.862.959	200.000		2.983.754	5.079.206		8.015.587	
Resultaat vorig Boekjaar			2.936.381		2.936.381			
Algemene Reserve	7.862.959	200.000	2.936.381	2.983.754	8.015.587	-	8.015.587	
B003 Personele frictiekosten	1.072.304	600.000	-	914.750	757.554	122.218	635.336	
B004 Cofinanciering EU-projecten 94-99	4.767.003	-	1.169	2.985.661	1.782.510	1.782.510	-	
B005 Cofinanciering EU-projecten 00-06	12.349.895	2.477.000	-	2.703.939	12.122.956	12.122.956	-	
B006 Grootschalige kunstprojecten	96.079	66.075	-	-	162.154	-	162.154	
B008 Monumentenzorg	116.887	15.889	-	20.928	111.847	42.660	69.187	
B009 BSR Ontwikkeling en strategisch proj	22.322.066	8.864.360	-	3.456.427	27.729.999	14.317.998	13.412.001	
B010 Projecten ouderenbeleid	1.014.276	-	-	315.600	698.676	660.000	38.676	
B011 Sportaccommodaties c.a.	185.810	163.741	-	125.000	224.551	-	224.551	
B012 Stads- en dorpsvernieuwing	210.686	-	-	100.000	110.686	-	110.686	
B014 Waterbeheer	148.368	-	-	-	148.368	-	148.368	
B015 Rentebaten EPD 1994-1999	1.668.316	-	-	192.813	1.475.503	35.411	1.440.092	
B016 Co-financiering Zuiderzeelijn	11.500.000	1.500.000	-	131.475	12.868.525	-	12.868.525	
B017 Technische bijstand Europa	354.842	290.600	-	-	645.442	-	645.442	
B018 Voorfinanciering investeringen	-	-	272.268	43.563	228.705	228.705	-	
B019 Reserve risico kapitaalverstreking	-	1.850.629	-	67.000	1.783.629	1.773.225	10.404	
B020 Egalisatiereserve jeugdzorg	-	2.258.246	-	1.027.390	1.230.856	-	1.230.856	
B021 Cofinanciering SGB	-	432.672	-	-	432.672	-	432.672	
Bestemmingsreserves	55.806.533	18.519.212	273.437	12.084.547	62.514.634	31.085.683	31.428.951	
V002 Budgetfinanciering bodemsanering	-	3.249.230	-	-	3.249.230	-	3.249.230	
V003 GDU projecten	607.556	5.674.223	-	326.551	5.955.227	5.341.787	613.440	
V004 Gebiedsgericht milieubeleid	88.836	50.074	-	138.911	-	-	-	
V005 Grondwaterbeheer	559.304	-	-	107.943	451.361	-	451.361	
V006 Voorziening jeugdzorg	2.747.880	671.392	-	2.258.246	1.161.026	-	1.161.026	
V007 Openbaar streekvervoer	1.049.771	223.798	-	-	1.273.569	200.000	1.073.569	
V008 Geluid	374.581	99.363	-	-	473.943	438.831	35.112	
V009 Uitvoering natuurbeleid	548.476	27.773	-	304.270	271.980	244.207	27.773	
V010 Verkeersveiligheid	160.226	117.864	-	160.000	118.090	-	118.090	
V011 NJO provinciehuis	859.976	849.400	-	-	1.709.376	1.600.000	109.376	
V012 NJO vaartuigen	64.511	18.900	-	13.000	70.411	70.411	0	
V013 NJO wegen	4.061.977	4.208.600	-	4.535.189	3.735.387	2.074.340	1.661.047	
V014 NJO vaarwegen	1.242.357	821.200	-	712.601	1.350.956	1.052.332	298.624	
V015 Pensioen/uitkeringen GS	1.240.796	329.300	488.557	48.631	2.010.022	-	2.010.022	
V016 Risico kapitaalverstrekingen	1.056.983	-	-	1.056.983	-	-	-	
V017 Rentebaten EPD-II	853.174	35.667	-	-	888.841	-	888.841	
V018 Rechten van personeel derden	202.500	220.000	-	-	422.500	-	422.500	
V019 Leren voor duurzame ontwikkeling	141.430	109.883	-	-	251.312	-	251.312	
V020 SGB	288.037	5.725	-	293.762	-	-	-	
V021 Kunstgrasafval	1.310.000	-	-	1.310.000	-	-	-	
V022 Waterlandseweg	6.326.546	-	-	-	6.326.546	-	6.326.546	
V024 MKB Leerbanen	-	92.409	-	-	92.409	-	92.409	
Voorziening	23.784.916	16.804.801	488.557	11.266.086	29.812.188	11.021.908	18.790.280	
Totaal	87.454.408	35.524.013	3.698.375	26.334.386	100.342.410	42.107.591	58.234.818	

ACCOUNTANTSVERKLARING

B. OVERIGE BIJLAGEN

Bijlage B.I.: Organisatieschema provincie Flevoland

Bijlage B.II: Samenvatting realisatie programmadoelstellingen (kwalitatief)

Programma	Beleid	Uitvoering
Infrastructuur en mobiliteit	+ conceptprogramma van eisen ZZL + samenwerkingsovereenkomst Hanzelijn	+ daling aantal verkeersdoden + uitvoering PMIT op schema - wegsmelten wegdek Hanzeweg
Water	+ rapportage deelstroomgebied Rijn-Midden + evaluatie aanpak verdroogde natuurgebieden	
Milieu	+ Uitvoeringsprogramma Klimaatbeleid Flevoland + ontwikkeling Flevolandse omgevingsbalans + ambitiestatement leren voor duurzame ontwikkeling	+ 80% beschikkingen binnen wettelijke termijn - afhandeling vergunningen wet milieubeheer
Natuur en landschap		+ inhaalslag informatieverzameling ihk vogel/habitatrichtlijn
Werken en ondernemen		+ groei werkgelegenheid - toename banentekort + diverse projecten aanpak jeugdwerkloosheid + instelling Flevopenningen + diverse projecten innovatie en technologie + totstandkoming OMFL + eerste fase kennisatlas Flevoland
Toerisme en recreatie		+ meerjarencontract met VVV Flevoland + diverse projecten i.h.k. van BART + groei werkgelegenheid in toerisme en recreatie
Landbouw en visserij	- glastuinbouwgebied Luttelgeest 2	+ diverse projectsubsidies
Welzijn en zorg	+ meerjarenplan aanpak kindermishandeling + plan 'Leef met stijl' + beleidskader sport 2005-2008 - achterstand voorzieningenniveau blijft	+ sanering jeugdzorg - positie IJsselmeerziekenhuizen - groeiende wachtlijsten jeugdzorg
Cultuur	+ cultuurconvenant 2005-2008	+ diverse projecten en subsidies + ontwikkeling bibliotheekstelsel
Wonen	+ provinciale woonvisie Flevoland - nog geen nieuwe afspraken met Rijk over woningbouw	
Ruimtelijke planning	+ beleidsregel locatiebeleid	+ pilot DURP
Omgevingsplan	+ start interactief proces gedeeltelijke herziening	+ gebiedsdialogen
PME	- nog geen duidelijkheid vervolprogramma	+ diverse projecten

Bijlage B.III.: kengetallen gemeenten in provincie Flevoland

	provincie Flevoland	gemeente Almere	gemeente Dronten	gemeente Lelystad	gemeente Noordoost- polder	gemeente Urk	gemeente Zeewolde	Nederland
Historische gegevens								
Drooggevallen op Ingesteld op	01-01-1986	28-05-1968 01-01-1984	29-06-1957 01-01-1972	29-06-1957 01-01-1980	09-09-1942 01-07-1962	1851	28-05-1968 01-01-1984	1839
Oppervlakte								
Oppervlakte (km ² land) (2)	1.419	130	334	234	460	12	249	33.783
Aantal m ² per inwoner	3.943	762	8.843	3.360	10.095	704	12.982	2.078
Bevolking								
Toename bevolking	8.224	5.598	636	1.085	827	296	-218	65 (1)
Bevolking	359.904	170.704	37.768	69.640	45.568	17.044	19.180	16.258 (1)
Bevolkingsdichtheid per km ² land	254	1313	113	298	99	1420	77	481
Geboortecijfer (3)	15,4	16,2	13,0	13,6	13,2	23,0	16,5	12,3
Sterftecijfer (3)	5,6	4,5	5,6	7,5	7,8	4,7	3,5	8,7
Geboorte-overschotcijfer (3)	9,8	11,7	7,4	6,1	5,4	18,3	13,0	3,6
Vestigingsoverschotcijfer (3)	16,4	26,5	11,7	11,6	14,5	-1,0	-24,8	2,2
Leeftijdsopbouw in %								
0-19 jaar	30,2	30,7	29,1	26,3	28,9	42,6	33,8	24,5
20-64 jaar	61,2	62,2	59,9	64,6	58,3	50,8	58,8	61,6
65 jaar en ouder	8,6	7,1	11,0	9,1	12,9	6,6	7,3	13,8
Huisvesting								
Toename woningvoorraad	3.741	2.550	178	533	163	170	147	46 (1)
Woningvoorraad per 31-12	137.668	66.321	13.730	28.636	17.487	4.910	6.584	6.810 (1)
Gemiddelde woningbezetting	2,61	2,57	2,75	2,43	2,61	3,47	2,91	2,39

(1) x 1.000.

(2) Exclusief de oppervlakte van gemeentelijk ingedeeld buitenwater, 1 januari 2004 (voorlopig).

(3) Van de gemiddelde bevolking, per 1.000 inwoners.

Bron: CBS, gemeenten.

Colofon

Uitgave
Provincie Flevoland

Fotografie
AxiPress, Prospero Almere, Provincie Flevoland, Rijksarchief Flevoland, Allen Schaaap

Vormgeving
Bureau Kartografie en Grafisch Ontwerp (BKGO) provincie Flevoland

Tekst
Provincie Flevoland

Eindredactie
Afdeling Financiën en Afdeling Bestuursondersteuning, Advies en Communicatie

Drukwerk
Evers Litho en Druk, Almere

Bezoekadres
Provincie Flevoland
Visarenddreef 1
8232 PH Lelystad

Het jaarverslag 2004 is een uitgave van de provincie Flevoland. Belangstellenden kunnen het jaarverslag ook raadplegen via www.flevoland.nl of bestellen via het secretariaat van de afdeling Financiën tel. 0320 265 362. Reacties op of naar aanleiding van dit jaarverslag kunt u mailen naar provincie@flevoland.nl